

Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

INHOUD

Lijst afkortingen	6
Managementsamenvatting	8
1. Vlaanderen in Actie.....	12
1.1 Van visie naar realisatie	12
1.2 ViA en de Europese dimensie: de Lissabonstrategie.....	12
1.3 ViA en de lokale dimensie	13
1.3.1 Omgevingsanalyse streekontwikkelingsbeleid	13
1.3.2 Evaluatie en toekomstvisie van het streekontwikkelingsbeleid.....	13
1.4 De ViA-governance	14
1.5 Monitoring van ViA, het Vlaams regeerakkoord en het Pact 2020	14
1.6 Draagvlakverwerving en communicatie.....	15
2. Meer efficiëntie en effectiviteit in de dienstverlening.....	17
2.1 Aantoonbare efficiëntiewinsten	17
2.2 Meer duidelijkheid in de politiek-ambtelijke verhoudingen	18
2.3 Audit, interne controle en organisatiebeheersing	18
2.3.1 Verankering van interne controle en interne audit.....	18
2.3.2 Kwaliteitsvolle beleids- en beheersinformatie	19
2.3.3 Controlecascade.....	20
2.4 In dialoog met de andere overheden	20
2.5 In dialoog met de sociale partners en het middenveld.....	21
3. Duurzame ontwikkeling.....	22
3.1 Omgevingsanalyse	22
3.1.1 De mondiale en Europese context.....	22
3.1.2 Nationaal niveau.....	23
3.1.3 Vlaams niveau.....	23
3.2 Strategische en operationele beleidsdoelstellingen	25
3.2.1 De actualisatie van de Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling	26
3.2.2 Betere samenwerking met de gewesten en het federale niveau rond duurzame ontwikkeling. Meer zichtbaarheid, meer aanwezigheid en meer beleid van Vlaanderen in Europa en op mondiaal vlak rond duurzame ontwikkeling.....	27
3.2.3 Duurzaamheid centraal voor wonen en leven.....	28
3.2.4 Het bereiken van 100% duurzame overheidsopdrachten in 2020	33

5.2.3 Monitoring van PPS-projecten.....	55
6. Geïnformeerd beleid in beslissende tijden.....	56
6.1 Omgevingsanalyse	56
6.1.1 Opportuniteiten	56
6.1.2 Bedreigingen	57
6.2 Strategische en operationele doelstellingen	57
6.2.1 Strategische doelstelling I: De Vlaamse Regering beschikt continu over betrouwbare analyse- en monitoringinstrumenten en over beleidsgerichte studies die haar toelaten de gevolgen van externe ontwikkelingen op langere en kortere termijn in samenhang in te schatten	57
6.2.2 Strategische doelstelling II: De Vlaamse Regering zal haar bevoegdheid op het gebied van openbare statistiek maximaal benutten en zal de statistiekproductie efficiënt organiseren. Waar dit een meerwaarde betekent, zullen samenwerkingsinitiatieven met internationale, federale en lokale statistiekproducerende (en ontsluitende) instanties worden afgesloten	59
7. Overheidscommunicatie	64
7.1 Inleiding	64
7.2 Omgevingsanalyse: nieuwe verwachtingen in de veranderende omgeving	65
7.3 Strategische en operationele doelstellingen	66
7.3.1 Geïntegreerde informatie	66
7.3.2 Een open overheid	66
7.3.3 Directe interactie met de burger	67
7.3.4 Proactieve en alerte communicatie	67
7.3.5 Communicatie met een lage drempel.....	67
7.3.6 Duurzame communicatie	68
7.3.7 Een steeds professionelere overheidscommunicatie	68
7.4 Rolverdeling in de Vlaamse overheidscommunicatie.....	71
7.4.1 Afdeling Communicatie (DAR)	72
7.4.2 Afdeling Contactpunt Vlaamse Infolijn (DAR) – overheidsinformatie op maat.....	72
7.4.3 De communicatiemedewerkers in de beleidsdomeinen	74
7.4.4 Woordvoerders.....	74
7.4.5 De medewerker van de Vlaamse overheid	75
7.5 Communicatie rond het EU-voorzitterschap	75
7.5.1 Centrale doelstellingen.....	75
7.5.2 Doelstellingen rond Vlaamse communicatie.....	75
7.5.3 Doelgroepen	76
Bijlage: regelgevingsagenda.....	77
Bijlage: organogram beleidsdomein DAR	81

Lijst afkortingen

ABB	Agentschap voor Binnenlands Bestuur
ADSEI	Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (voormalig Nationaal Instituut voor de Statistiek)
AGIV	Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen
BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
bbp	bruto binnenlands product
BPA	bijzonder plan van aanleg
CAG	College van Ambtenaren-Generaal
CRAB	Centraal Referentieadressenbestand
DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
DBFM	Design Build Finance Maintain
Eurostat	Statistisch bureau van de Europese Unie
EWI	Departement Economie, Wetenschap en Innovatie
FLEPOS	Flemish Positioning Service
GDI	Geografische Data-infrastructuur
GDI-decreet	decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-infrastructuur Vlaanderen
GIPOD	Generiek Informatieplatform Openbaar Domein
GIS	Geografisch Informatiesysteem
gps	global positioning system
GRB	Grootschalig Referentiebestand
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IMKL	Informatiemodel Kabels en Leidingen
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe
IWT	Instituut voor Innovatie door Wetenschap en Technologie

KBO	Kruispuntbank van Ondernemingen
KLIP	Kabel- en Leidinginformatieportaal
MAGDA	maximale gegevensdeling tussen administraties
MER	milieueffectenrapportage
NBB	Nationale Bank van België
PPS	publiek-private samenwerking
RESOC	regionaal sociaal-economisch overlegcomités
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
s.d.	strategische doelstelling
SCV	sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen
SVR	Studiedienst van de Vlaamse Regering
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
ViA	Vlaanderen in Actie
VR	Vlaamse Regering
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VVP	Vereniging van de Vlaamse Provincies
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WSE	Departement Werk en Sociale Economie
WVG	Departement Welzijn en Volksgezondheid

Managementsamenvatting

Vlaanderen in Actie

Na het vastleggen van de lange termijnvisie ‘Vlaanderen in Actie’ (ViA) en het uitbouwen van het draagvlak voor de uitwerking ervan tijdens de vorige legislatuur, zal de Vlaamse Regering, samen met de sociale partners, het verenigingsleven en de brede bevolking ViA nu concretiseren en uitvoeren. Binnen, maar ook over de grenzen van de beleidsdomeinen heen worden de doorbraken uitgewerkt in tastbare projecten en flankerend beleid.

Vanuit mijn coördinerende bevoegdheid als minister-president zal ik waken over de coherentie van het geheel en de geëigende governance structuren opzetten opdat alle geledingen van de Vlaamse overheid, in nauwe dialoog en samenwerking met de ViA stakeholders, hun schouders kunnen zetten onder dit maatschappelijk project. Hierbij zal ik er zorg voor dragen dat de inspanningen van de Vlaamse Regering nauwgezet worden opgevolgd en dat over de verwezenlijkingen transparant wordt gerapporteerd. Hiertoe zal een nieuw monitoringsinstrument worden ontwikkeld dat toelaat om zowel de uitvoering van ViA als het regeerakkoord op te volgen.

We nemen de centrale boodschappen van ViA en de doorbraken ook op in de overheidscommunicatie waarbij de troeven en waarden van Vlaanderen de inhoud en stijl mee zullen bepalen van de interne en externe (binnenlandse en buitenlandse) communicatie van de Vlaamse overheid.

ViA heeft – voor het eerst op een dergelijke schaal en met een dergelijke impact – de relevante maatschappelijke partners betrokken. De Vlaamse Regering zal de interactie met het middenveld verderzetten en kanalen uitbouwen voor een actieve burgerparticipatie.

De Vlaamse Regering zal ViA als referentiekader hanteren voor het uit te stippelen beleid in de verschillende beleidsdomeinen. Ook in de thema’s die in deze beleidsnota aan bod komen en die onder mijn coördinerende bevoegdheid vallen, vormen de lange termijndoelstellingen van ViA de rode draad. Dit is in de eerste plaats het geval voor de Vlaamse inspanningen in het kader van de Europese Lissabonstrategie en voor het streekontwikkelingsbeleid. Maar ook voor elk van de hieronder vermelde beleidsitem.

Meer efficiëntie en effectiviteit in de dienstverlening

Goed overheidsbestuur en performant werkende overheidsdiensten zijn kritische variabelen voor een duurzame ontwikkeling van onze welvaart en ons welzijn. Vandaar dat één van de ViA doorbraken gericht is op het realiseren van slagkrachtige, effectieve en efficiënte overheden voor Vlaanderen. Hiertoe zal het College van Ambtenaren-Generaal (CAG) tegen eind 2009 een meerjarenprogramma voor permanente efficiëntiewinst voorbereiden. De meetbare en auditeerbare efficiëntiewinsten zullen zowel op entiteitsniveau, op niveau van het beleidsdomein, als organisatiebreed op niveau van de Vlaamse overheid worden gezocht. De efficiëntiewinsten zullen ook een belangrijk aandachtspunt vormen bij de voorbereiding van de opmaak van de tweede generatie beheersovereenkomsten tussen de Vlaamse Regering en de verzelfstandigde agentschappen.

Ik zal erover waken dat het efficiëntietraject tot stand komt in dialoog en met betrokkenheid van relevante maatschappelijke actoren. De Commissie voor Efficiënte en Effectieve Overheid zal, met insteek van de administratie, sociale actoren en vertegenwoordigers uit de academische wereld, optreden als klankbord en denktank voor wenselijke veranderingen en bijstellingen in de werking van de overheid.

De Vlaamse Regering wil werk maken van een nieuwe, geprofessionaliseerde relatie tussen minister, kabinet en administratie. Daarom zal een charter worden gesloten tussen het politieke en ambtelijke niveau, met duidelijke generieke afspraken over de afbakening van de respectieve bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het proces van beleidsvoering, en over de onderlinge samenwerking en gegevensuitwisseling.

Samen met de minister van Bestuurszaken zal ik een evaluatie laten uitvoeren van de huidige instrumenten die het management bij de uitbouw van het systeem van interne controle/organisatiebeheersing moeten ondersteunen. Verder zal bij de hersamenstelling van de diverse auditcomité's na de vernieuwing van de raden van bestuur van de publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen een toetsing van de basisprincipes op het vlak van onafhankelijkheid worden uitgevoerd. Tenslotte, om de ingezette middelen voor auditopdrachten op een kostenefficiënte wijze in overeenstemming te brengen met de door de functioneel bevoegde minister gewenste risico-afdekking zal ik onderzoeken op welke wijze een geresponsabiliseerde co-financiering kan worden uitgevoerd voor deze opdrachten.

Kwaliteitsvolle informatie en rapportering zijn cruciaal om op een aantoonbare wijze verantwoording te kunnen afleggen over de efficiënte en effectieve werking van het Vlaamse overheidsapparaat. Vandaar dit ik, samen met de ministers van Bestuurszaken en van Begroting, zal bekijken hoe de kwaliteit van financiële en beheersinformatiesystemen kan verbeterd worden. Daarnaast overweeg ik ook de invoering van 'in control statements' als verantwoordingsinformatie.

Er zullen verdere initiatieven genomen worden om een coherent en evenwichtig controlelandschap te bereiken met een minimale audit-, controle- en planlast van de gecontroleerden.

Het uitbouwen van een efficiënte en effectieve overheid zal in dialoog gebeuren met de lokale overheden, de sociale partners en het middenveld.

Duurzame ontwikkeling

De Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling zal geactualiseerd worden op basis van de ViA-doorbraken en het Pact 2020 en in afstemming op en synergie met de Lissabonstrategie post 2010. Samen met de hele Vlaamse Regering, sociale partners, middenveldorganisaties en het lokale en provinciale bestuursniveau zal ik een langetermijnvisie en het referentiekader voor de duurzame ontwikkeling opstellen.

Binnen het gecoördineerde Vlaamse beleid voor duurzame ontwikkeling wordt een eerste prioriteit de implementatie van acties voor duurzaam bouwen en wonen in Vlaanderen. Verschillende initiatieven worden op een geïntegreerde en beleidsdomeinoverschrijdende manier uitgevoerd. Samenwerking met de betrokken actoren uit de sector en met andere beleidsdomeinen is daarbij van absoluut belang.

Een aantal maatregelen zijn eerder structureel. Zo worden de transitiearena's (transitieprocessen/transitienetwerken) 'Duurzaam Materialenbeheer' (Plan C van OVAM) en 'Duurzaam Wonen en Bouwen' voortgezet en structureel ondersteund. Ook maken we deze legislatuur verder werk van een Vlaamse maatstaf voor duurzaam bouwen en wonen. Dit zal ik verwezenlijken via de ontwikkeling van verschillende afwegingsinstrumenten en het coördinerende orgaan voor kwaliteitsbewaking in de vorm van de sustainable building council. We zullen ook zorgen voor een blijvende ondersteuning van duurzaam bouwen en wonen in alle provincies door het structureel ondersteunen van de provinciale steunpunten. Kennis rond duurzaam bouwen zal beter toegankelijk en beschikbaar worden via het oprichten van een kenniscel.

Voor andere initiatieven is een doorgedreven samenwerking met partners en andere ministers noodzakelijk. We stimuleren toekomstgerichte proefprojecten, onder andere op het vlak van eco woonwijken. We maken op een economisch draagbare, gefaseerde en gecontroleerde manier werk van de modernisering van energiemeters en de optimalisatie van energienetten (smart meters en smart grids). Bij alle door de overheid gefinancierde wooninvesteringen worden de doelstellingen voor levenslang en duurzaam wonen de norm. We onderzoeken de invoering van een duurzame lening waarin aspecten van betaalbaarheid, aanpasbaarheid, milieu- en energievriendelijkheid aan bod komen.

Naast duurzaam bouwen en wonen zal het bereiken van 100% duurzame overheidsopdrachten in 2020 prioritair ondersteund worden op alle mogelijke manieren, in samenwerking met andere bevoegde Vlaamse ministers. Daarnaast zal ook ingezet worden op de coördinatie van educatie voor duurzame ontwikkeling. Ook de ontwikkeling van een integraal, gecoördineerd beleid voor duurzame productie en consumptie, in samenwerking met de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en de natuur, is een speerpunt van het Vlaamse beleid voor duurzame ontwikkeling.

- over betrouwbare statistieken, analyse- en monitoringinstrumenten en beleidsgerichte studies beschikken die haar toelaten de gevolgen van externe ontwikkelingen op lange en korte termijn in samenhang in te schatten;
- haar bevoegdheid op het gebied van openbare statistiek maximaal benutten en dat op efficiënte wijze organiseren. Als dat een meerwaarde betekent, zullen samenwerkingsinitiatieven met internationale, federale en lokale statistiekproducerende (en ontsluitende) instanties worden gesloten.

Overheidscommunicatie

Communicatie speelt een strategische rol in het handelen van een overheid en moet van bij de start van elk beleidsproces de nodige aandacht krijgen. Communicatie begint altijd met contact leggen. Om succesvolle contacten tot stand te blijven brengen moeten we rekening houden met de nieuwe verwachtingen van burgers in een snel veranderende omgeving.

Daarom moeten we verder werk maken van geïntegreerde informatie en de informatie van de verschillende overheden bundelen in een productcatalogus. Op die manier moet een burger onafhankelijk van het loket waarmee hij contact maakt identieke informatie krijgen.

We willen in deze legislatuur ook extra aandacht besteden aan projecten voor directe interactie met de burger. We kiezen bij die projecten bewust voor nieuwe en sociale media, maar gebruiken ook ‘klassieke’ media interactief. We kiezen ook voor een proactieve en alerte overheidscommunicatie. Dat betekent dat we in bepaalde gevallen burgers gericht informeren over maatregelen waarvoor ze in aanmerking zouden kunnen komen. We blijven ook aandacht besteden aan een lage drempel voor contacten met de overheid. Dat betekent oog voor de digitale kloof en een aangepast taalgebruik.

De Vlaamse overheid besteedt ook verder aandacht aan de professionalisering van haar communicatie. Dat kan door per project en in functie van de realisatie van haar doelstellingen gericht samen te werken met externe partners (middenveld, media, experts, collega’s bij andere overheden), maar ook door intern samen te werken en samen te communiceren.

Een professionele overheidscommunicatie veronderstelt ook een **structurele aanpak rond reputatie en beeldvorming**. Met Vlaanderen in Actie (ViA) en het Pact 2020 hebben we onze beleidsdoelstellingen op lange termijn expliciet vastgelegd en een breed maatschappelijk draagvlak gegeven. Dat is meteen een geschikte basis om een duurzaam imago beleid op te bouwen.

Tot slot moet de overheid haar communicatie ook voortdurend **evalueren**. Het meten van de efficiëntie en de effectiviteit van de communicatie-inspanningen moet integraal deel uitmaken van elk communicatieproject.

1. Vlaanderen in Actie

1.1 Van visie naar realisatie

Vlaanderen heeft de ambitie om tegen 2020 een topregio te zijn in Europa, zowel op economisch, ecologisch als sociaal vlak. Die ambitie waarmaken vraagt een transformatie van ons economische weefsel en een versterking van onze maatschappelijke troeven.

Tijdens de vorige legislatuur heeft de Vlaamse Regering de visie Vlaanderen in Actie (ViA) en het draagvlak voor de uitvoering ervan vastgelegd. In deze legislatuur zal ze, samen met de sociale partners, het verenigingsleven en de brede bevolking, ViA concretiseren en uitvoeren. We zetten resoluut in op de uitwerking van de doorbraken in tastbare projecten en flankerend beleid, waarmee we in deze regeerperiode substantiële stappen zullen zetten om de doelstellingen van het Pact 2020 te bereiken. Deze doorbraken staan uiteraard niet op zich zelf. Het zijn strategische krachtlijnen die in functie staan van een coherente langetermijnvisie van de Vlaamse regering die eveneens tot uiting komt en geconcretiseerd wordt in de diverse strategische plannen en de strategie duurzame ontwikkeling van de Vlaamse regering.

Het regeerakkoord is doelbewust geënt op het doorbrakenbeleid zoals dat in het kader van ViA is voorgesteld. De zes doorbraken: (1) lerende Vlaming, (2) open ondernemer, (3) innovatiecentrum Vlaanderen, (4) slimme draaischijf van Europa, (5) groen stedengewest en (6) slagkrachtige overheid, werden expliciet opgenomen in het regeerakkoord en zullen vertaald worden in de beleidsnota's van de collega's. Die verankering van ViA in de reguliere beleidscyclus moet garanderen dat de dagelijkse werking en activiteiten van de Vlaamse Regering afgestemd blijven op de langetermijndoelstellingen. Daarnaast hebben we conclusies getrokken uit het ViA-atelier rond armoedebestrijding en hebben we er bij de opstart van de nieuwe Vlaamse Regering voor gekozen om een minister uitdrukkelijk bevoegd te maken voor de coördinatie op het vlak van armoedebestrijding, maar het blijft de verantwoordelijkheid van elke minister om binnen zijn bevoegdheden actief mee te werken aan armoedebestrijding. De coördinatie van armoedebestrijding wordt administratief opgenomen door de Stafdienst van de Vlaamse Regering (Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid). In de verdere ontwikkeling en uitrol van ViA zal armoedebestrijding een essentieel deel blijven uitmaken. In de verdere ontwikkeling en uitrol van ViA zal armoedebestrijding een essentieel deel blijven uitmaken.

1.2 ViA en de Europese dimensie: de Lissabonstrategie

Vlaanderen volgt sinds 2000 de Europese Lissabonstrategie van zeer nabij. In de periode van 2005 tot nu stelde de Vlaamse overheid Vlaamse hervormingsprogramma's en voortgangsrapportages op. Daarin werden de maatregelen beschreven die de Vlaamse overheid op het vlak van macro- en micro-economie en op het vlak van werkgelegenheid heeft genomen om de Lissabonstrategie uit te voeren. Daarnaast heeft de Vlaamse overheid ook intensief bijgedragen aan de federale Lissabonstrategie en de Lissabonwerkzaamheden van het Comité van de Regio's.

Conform het regeerakkoord zal de Vlaamse Regering op basis van de doelstellingen en de doorbraken van ViA, in overleg met de sociale partners en de federale regering, de sociaaleconomische hervormingen in het kader van de Lissabonstrategie voortzetten.

Vlaanderen zal, met ViA als referentiekader, ook meewerken aan de verdere voorbereiding van een nieuwe Lissabonstrategie op Europees niveau. De klemtoon voor Vlaanderen ligt daarbij economische innovatie en een geïntegreerd arbeidsmarktbeleid. Eind mei 2009 nam de Vlaamse Regering daarvoor

al akte van een mededeling waarin zowel voorstellen op het vlak van governance als op inhoudelijk vlak werden geformuleerd voor de Lissabonstrategie post 2010.

Ook in deze legislatuur wil de Vlaamse overheid voor de vernieuwde Lissabonstrategie voldoende eigenaarschap blijven opnemen, en blijven inzetten op de rol die de regionale overheden kunnen vervullen in de realisatie van de Lissabondoelstellingen, bijvoorbeeld door te blijven meewerken aan de Lissabonactiviteiten van het Comité van de Regio's. De Vlaamse overheid zal ook de nodige initiatieven nemen om de zichtbaarheid van de Vlaamse bijdrage aan en invulling van de Lissabonstrategie te verhogen.

1.3 ViA en de lokale dimensie

1.3.1 Omgevingsanalyse streekontwikkelingsbeleid

De regionale sociaal-economische overlegcomités (RESOC's) hebben zich in 2007 en 2008 toegelegd op het afronden van hun centrale opdracht: de opmaak van streekpacten. Die pacten geven een visie voor het streekgerichte socio-economische beleid in de betrokken streek voor de periode 2007-2012. Dat bood een uitgelezen aanleiding voor een constructieve dialoog tussen Vlaamse overheid en regio. De Vlaamse Regering besliste dan ook om per RESOC een dialoogmoment te houden.

De Stafdienst van de Vlaamse Regering kreeg de opdracht om bij de aanvang van de uitvoering van de streekpacten (in 2008) te fungeren als centraal loket voor de Vlaamse overheid, met een coördinerende opdracht voor de dertien beleidsdomeinen.

Na afloop van de dialoogmomenten is de evaluatie positief: de RESOC's kregen de kans om zich met hun specifieke vragen en aandachtspunten rechtstreeks te richten tot de betrokken Vlaamse administraties. Er werden afspraken gemaakt over de prioriteiten en knelpunten uit de streekpacten die de RESOC's samen met de Vlaamse overheid moeten aanpakken.

Door met elke RESOC in dialoog te treden werd vanuit Vlaanderen een nieuwe impuls gegeven aan het streekontwikkelingsbeleid. Vanuit de regio's is er vraag naar om voort te bouwen op die nieuwe dynamiek.

Uit de contacten bleek ook het belang van de streekpacten voor de uittekening van een geïntegreerd Vlaams socio-economisch beleid. Bovendien kunnen een duidelijke streekvisie en een goed streekbeleid een pijler vormen om het ViA-project te doen slagen.

Het regeerakkoord schenkt bijzondere aandacht aan de regionale actoren. Zo staat te lezen: *'Er komt een tweemaaljaarlijks overleg met de regionale sociaaleconomische overlegcomités (RESOC's) over de uitvoering van de streekpacten. We maken voor het arbeidsmarktbeleid werk van een nieuwe afstemming tussen de diverse niveaus. De regio's en steden waar de gevolgen van de crisis sterker worden gevoeld, zullen ook als lokale draaischijf voor acties in het kader van het Vlaamse anticrisisbeleid een concrete rol kunnen spelen in hun regio op het vlak van het stimuleren van het ondernemerschap of het definiëren van cruciale projecten.'*

1.3.2 Evaluatie en toekomstvisie van het streekontwikkelingsbeleid

De Stafdienst van de Vlaamse Regering zal een evaluatie maken van de dialoogmomenten, ter voorbereiding van het verdere overleg tussen de Vlaamse overheid en de RESOC's. De resultaten van die evaluatie zullen besproken worden op het platform socio-economische streekontwikkeling. Ze kunnen interessante informatie leveren met het oog op de toekomst van het streekontwikkelingsbeleid in Vlaanderen. Het is de bedoeling aansluiting te creëren met de economische valorisatie van de nieuwe innovatiespeerpunten. De Vlaamse Regering wil een tweemaaljaarlijks overleg om de voortgang van de uitvoering van de streekpacten en de gemaakte afspraken te volgen aan de hand van een voortgangscontroletabel.

Die aanpak heeft zijn meerwaarde bewezen, niet het minst in de eigen overheidsrangen. De openheid en bereidheid tot dialoog en participatie komen uitgebreid aan bod verder in deze beleidsnota, in het hoofdstuk over overheidscommunicatie. De overheid geeft daarin een krachtig signaal dat ze het momentum dat door de ViA-ateliers tot stand kwam wil bewaren, voortzetten en uitdiepen.

Nieuwe participatieve activiteiten maken het mogelijk om alle stakeholders te blijven betrekken bij specifieke deelaspecten van het regeringsbeleid. Ook creatieve varianten, bijvoorbeeld in de vorm van wedstrijden, kunnen de betrokkenheid verhogen en zorgen bovendien voor de bijbehorende ruchtbaarheid. De middenveldorganisaties die hun handtekening onder het Pact 2020 zetten, worden verder gestimuleerd om de strategische beleidslijnen ook te vertalen naar de doelstellingen van hun organisatie. Op die manier werkt het middenveld als hefboom om de langetermijndoelstellingen van Vlaanderen mee te concretiseren.

Naast interactie met het middenveld worden ook kanalen uitgebouwd voor een actieve burgerparticipatie. Parallel aan de voorbije stappen in het ViA-project, moet de overheid erover waken dat de inbreng van de burger naar waarde geschat wordt en dat zijn input effectief gevolgd wordt. Het beleid moet bovendien een klimaat scheppen dat de burger in staat stelt om zelf actief mee te werken aan de beleidsdoelstellingen.

De platformen voor interactie en participatie beperken zich niet tot de huidige en toekomstige Web 2.0-toepassingen. Met het oog op (soms moeilijk bereikbare) doelgroepen, een maximale respons en het beschikbare budget kunnen of moeten ook andere media ingeschakeld worden zoals massamedia of de organisatie van gerichte workshops, ...

2. Meer efficiëntie en effectiviteit in de dienstverlening

2.1 Aantoonbare efficiëntiewinsten

Recente internationale beleidsgerichte onderzoeken en vergelijkingen tussen overheden tonen aan dat we het bij het rechte eind hadden toen we in het regeerakkoord stelden:

“Goed overheidsbestuur is een kritische variabele voor een duurzame ontwikkeling van onze economische welvaart en ons sociaal en ecologisch welzijn. De overheden in Vlaanderen moeten doeltreffend en efficiënt functioneren om een slagkrachtige hefboom te vormen voor het regeringsbeleid gericht op sociaal, ondernemend, innovatief en duurzaam Vlaanderen. We willen door samenwerking en partnerschap zorgen voor slagkrachtige, effectieve en efficiënte overheden voor Vlaanderen. Voor een overheid die op de eerste plaats ten dienste staat van burgers en bedrijven.”

We willen een overheid die beter, klantvriendelijker en meer probleemoplossend functioneert. Dat kan alleen door samen te streven naar meetbare efficiëntiewinsten, waardoor de dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties verbetert, versnelt en vereenvoudigd wordt en waardoor de planlast voor lokale overheden wordt teruggebracht tot een functioneel niveau.

Het regeerakkoord geeft aan het College van Ambtenaren-Generaal (CAG) de opdracht om tegen eind 2009 een meerjarenprogramma voor permanente efficiëntiewinst voor te bereiden. De efficiëntiewinsten zullen zowel gezocht worden op entiteitsniveau en op het niveau van het beleidsdomein, als organisatiebreed op het niveau van de Vlaamse overheid. Ze vormen een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het management, binnen elke entiteit en binnen elk managementcomité. Maar ook organisatiebreed krijgt het College van Ambtenaren-Generaal de opdracht om te zorgen voor de overkoepelende voortgangscontrole van dit efficiëntietraject, en daarover te rapporteren aan de regering. Voor die rapportage zijn duidelijke en kwaliteitsvolle indicatoren en streefwaarden noodzakelijk. Aansturen en beheersen van taken, processen en organisaties en daarover verantwoording afleggen, is alleen mogelijk als kwaliteitsvolle informatie beschikbaar is.

Daarbij is het belangrijk dat het efficiëntietraject tot stand komt in dialoog met relevante maatschappelijke actoren. Daarom zal ik, samen met mijn collega die bevoegd voor de bestuurszaken, de werkzaamheden van de Commissie Efficiënte en Effectieve Overheid laten voortzetten. De Commissie voor Efficiënte en Effectieve Overheid zal, met input van de administratie, de sociale actoren en de vertegenwoordigers uit de academische wereld, optreden als klankbord en denktank voor wenselijke veranderingen en bijstellingen in de werking van de overheid. Het meerjarenprogramma voor permanente efficiëntiewinst, voorbereid door het College van Ambtenaren-Generaal, zal voor advies aan die commissie worden voorgelegd.

Een beleid dat permanent streeft naar efficiëntiewinsten moet kunnen voortbouwen op een transparante en tegensprekelijke monitoring van de bereikte resultaten en de ingezette middelen. Een element van de efficiëntiewinst kan er ook uit bestaan om sommige activiteiten niet meer uit te voeren en de bijhorende regelgeving af te bouwen. Efficiëntiewinsten moeten meetbaar en auditeerbaar zijn en moeten een benchmark met vergelijkbare regio's kunnen doorstaan. Het regeerakkoord bepaalt dat de behaalde efficiëntiewinsten gevalideerd worden door de Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA). Dat vereist organisatiebrede afspraken over de methodiek om de efficiëntiewinsten te kwantificeren en vergelijkbaar te maken, zo mogelijk ook in interregionaal verband.

De Vlaamse Regering heeft inmiddels met vijftig intern verzelfstandigde agentschappen en publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen beheersovereenkomsten

gesloten die een looptijd hebben tot eind 2010. Om de opmaak van de tweedegeratiebeheersovereenkomsten voor te bereiden, zal ik samen met mijn collega's, bevoegd voor de bestuurszaken en voor de begroting, een evaluatie uitwerken over de invulling en de werking van de eerste generatie van beheersovereenkomsten. Het formuleren van realistische maar uitdagende efficiëntiewinsten zal daarbij een belangrijk aandachtspunt vormen. Beleidsdomeinoverschrijdende of overheidsbrede initiatieven zijn daarvoor van cruciaal belang.

2.2 Meer duidelijkheid in de politiek-ambtelijke verhoudingen

Zoals bepaald in het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid wil de Regering werk maken van een nieuwe, geprofessionaliseerde relatie tussen minister, kabinet en administratie. Basiselementen daarbij zijn het primaat van de politiek en een administratie die haar opdracht inzake beleidsondersteuning en beleidsuitvoering volwaardig kan opnemen en daarvoor geresponsabiliseerd wordt. Parallel daarmee heeft de regering ervoor geopteerd om de kabinetten substantieel af te slanken.

Ter uitvoering van het regeerakkoord zal een charter worden gesloten tussen het politieke en ambtelijke niveau, met duidelijke generieke afspraken over de afbakening van de respectieve bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het proces van beleidsvoering, en over de onderlinge samenwerking en gegevensuitwisseling. De vertrouwelijkheid van de beleidsvoorbereiding blijft daarbij essentieel.

Met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid zal geopteerd worden voor een zakelijke, pragmatische samenwerking, waarbij in partnerschap gewerkt wordt om de gemeenschappelijke doelstellingen te bereiken en om de politieke prioriteiten om te zetten in effectief beleid. De beleidsraad vervult een centrale rol inzake beleidsafstemming tussen politiek en ambtelijk niveau. De diverse onderdelen van het beleidsproces zullen zo efficiënt mogelijk op elkaar worden afgestemd om de dienstverlening te optimaliseren.

Het charter is een publiek stuk dat aan het Vlaams Parlement zal worden meegedeeld.

De mogelijkheid staat open om dit generieke afsprakenkader verder in te vullen en te concretiseren in beleidsdomeinspecifieke afsprakennota's en werkregelingen, als resultaat van overleg tussen de minister en de leidend ambtenaren in de betrokken beleidsraad.

2.3 Audit, interne controle en organisatiebeheersing

2.3.1 Verankering van interne controle en interne audit

De dynamiek die via het generieke principe 'interne controle/organisatiebeheersing' in de eerste cyclus van de beheersovereenkomsten tot stand is gekomen, wil ik voortzetten. De Vlaamse Regering heeft beslist dat elke entiteit tegen december 2010 moet beschikken over een gedocumenteerd, intern controlesysteem (maturiteit 3 op een schaal van 5). Na 2010 moet erover gewaakt worden dat dit maturiteitsniveau verder vooropgesteld blijft als minimale doelstelling. Samen met mijn collega, bevoegd voor de bestuurszaken, zal ik een evaluatie laten uitvoeren van de huidige instrumenten die het management bij de uitbouw van het systeem van organisatiebeheersing moeten ondersteunen. Voorstellen tot bijsturing zullen worden uitgewerkt om de interne, administratieve planlast die verbonden is aan leidraden en methodologieën tot een functioneel minimum te beperken en die instrumenten te heroriënteren op de verhoging van de efficiëntie en de effectiviteit in de dienstverlening.

In hun auditrapporten formuleren IAVA en de decentrale auditdiensten aanbevelingen voor de wijze waarop het management invulling geeft aan de effectieve, efficiënte, kwaliteitsvolle en integere

organisatie van de betrokken entiteit. Het Auditcomité van de Vlaamse administratie stelt bij de voortgangscontrole van de auditrapporten vast dat er na geruime tijd toch nog heel wat prioritaire aanbevelingen niet gerealiseerd zijn. Het is wenselijk dat op het niveau van de beleidsraad en het managementcomité een permanente voortgangsmonitoring van de auditaanbevelingen wordt opgezet.

De naleving van essentiële beginselen bij de invulling van de interne auditfunctie moet toelaten om een onafhankelijke, objectieve en deskundige werking uit te bouwen van de (decentrale) auditcomités en de (decentrale) interne auditdiensten, die zijn opgericht bij sommige extern verzelfstandigde agentschappen en instellingen. Die onafhankelijkheid, volgens de corporategovernancevereisten, kan het best worden gewaarborgd als de betrokken auditcomités zijn samengesteld uit een meerderheid van onafhankelijke bestuurders en een onafhankelijke bestuurder als voorzitter hebben. De onafhankelijkheid wordt ook gewaarborgd als de (decentrale) interne auditdienst direct aangestuurd wordt door het betrokken auditcomité. Een toetsing van die basisprincipes op het vlak van onafhankelijkheid zal worden uitgevoerd bij de hersamenstelling van de diverse auditcomités na de vernieuwing van de raden van bestuur van de publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigde agentschappen.

In het kader van de bevoegdheidsverdeling wordt het bestuur van of toezicht op de agentschappen toegewezen aan de betrokken minister binnen zijn beleidsdomein. Ter ondersteuning van die voogdijbevoegdheid voert de Interne Audit van de Vlaamse Administratie zijn auditopdrachten uit volgens een auditplanning die wordt goedgekeurd door het Auditcomité van de Vlaamse Administratie. Om de daarvoor ingezette middelen op een kostenefficiënte wijze in overeenstemming te brengen met de door de functioneel bevoegde minister gewenste risico-afdekking, zal ik onderzoeken op welke wijze een geresponsabiliseerde cofinanciering kan worden uitgewerkt.

2.3.2 Kwaliteitsvolle beleids- en beheersinformatie

Op basis van de uitgevoerde sterkte-zwakteanalyses inzake organisatiebeheersing en ook naar aanleiding van verschillende procesaudits adviseert het Auditcomité van de Vlaamse Administratie om werk te maken van kwaliteitsvolle indicatoren of streefwaarden die gevolgd worden in transparante monitoringsystemen. Ik zal samen met mijn collega's bevoegd voor de bestuurszaken en voor de begroting, bekijken hoe in deze regeerperiode de kwaliteit van financiële en beheersinformatiesystemen kan worden verbeterd. Kwaliteitsvolle informatie en rapportering zijn cruciaal om op een aantoonbare wijze verantwoording te kunnen afleggen over de efficiënte, effectieve, kwaliteitsvolle en integere werking van het Vlaamse overheidsapparaat. Betrouwbare periodieke verantwoordingsinformatie versterkt de vertrouwensrelatie tussen het aansturende politieke niveau en het ambtelijke niveau en ondersteunt de responsabilisering van het management.

In dat kader zal de invoering van 'in control statements' als verantwoordingsinformatie, op basis van een bottom-upbenadering en ingebed in de reguliere managementcyclus, worden overwogen. Met een 'in control statement' verklaart het topmanagement, na toetsing aan een aantal vooropgestelde normen, dat er een adequate beheersing is van de diverse dimensies in zijn interne controlesysteem. Het betreft een certificaat inzake de kwaliteit van de bedrijfsvoering en geeft daarmee antwoord op de vraag in hoeverre het management voldoende greep heeft op de bedrijfsprocessen. Na een top-downbenadering van organisatiebeheersing met sterkte-zwakteanalyses is de basis gelegd om het topmanagement de ruimte te geven in zijn verantwoordingsstukken zelf aan te geven in welke mate het 'in control' is. Rekening houdend met de eigenheid van elke entiteit kan de lijnmanager zelf rekenschap afleggen over de wijze waarop en de mate waarin hij de verschillende dimensies van interne controle, zoals decretaal vastgelegd, invult. Die interne controle heeft betrekking op het bereiken van de opgelegde doelstellingen en de bijbehorende risico-beheersing, op de naleving van procedures en regelgeving, op de betrouwbaarheid van financiële en beheersrapportering, op de effectieve en efficiënte werking van de diensten en het efficiënt inzetten van de middelen, op de bescherming van activa en fraudevoorkoming.

Naar aanleiding van diverse veranderingsprocessen zijn er in de Vlaamse administratie diverse invalshoeken gegroeid aan de hand waarvan middelen, prestaties, effecten en outcomes aan elkaar gekoppeld worden. Telkens heeft dit geleid tot de introductie van documenten, instrumenten en procedures die worden gebruikt in de financiële cyclus (begroting, boekhouding, audit), de contractcyclus (beheersovereenkomst, ondernemings- en uitvoeringsplannen), de beleidscyclus (beleidsnota's, beleidsbrieven, beleidsopvolging en -evaluatie) en de hrm-cyclus (plannings- en evaluatiedocumenten). In deze regeerperiode wil ik, samen met de ministers, bevoegd voor de begroting en voor de bestuurszaken, een traject van afstemming en stroomlijning voortzetten om de hoge, interne administratieve planlast in te dijken. De focus moet daarbij liggen op de nagestreefde beleidseffecten (outcomes) per beleidsdomein als drijvende, richtinggevende indicatoren. De daarmee samenhangende outputs van de agentschappen en departementen moeten transparant verankerd worden in de beheersovereenkomsten.

2.3.3 Controlecascade

Er zijn verschillende audit- en controleactoren actief binnen de Vlaamse overheid, onder andere het Rekenhof, het agentschap Interne Audit van de Vlaamse Administratie, de Inspectie van Financiën, het agentschap Centrale Accounting, de regeringscommissarissen en de bedrijfsrevisoren. Het regeerakkoord voorziet in een stroomlijning en afstemming van alle actoren die betrokken zijn in het audit- en controleproces, om te komen tot een minimale audit-, controle- en planlast van de gecontroleerden, ook tussen de bestuurslagen. Een coherent en evenwichtig controlelandschap bereiken vereist een evenwicht tussen, enerzijds, maximale garanties over de goede werking van de administratie en, anderzijds, het vermijden van inefficiënte, niet-afgestemde of dubbele audits en controles.

Potentiële bouwstenen voor die stroomlijning werden aangereikt in het syntheseverslag en de conceptnota single audit die op 17 december 2008 werd opgesteld door het Rekenhof op basis van de resultaten van de 'Rondetafelconferentie van controleactoren en gecontroleerden in de Vlaamse Gemeenschap'. Het Rekenhof heeft aangekondigd dat het die benadering verder zal concretiseren door een actieplan uit te werken. Ik wil dit initiatief, samen met de andere betrokken ministers en actoren, actief ondersteunen.

In het landschap van controle en toezicht moet ook rekening worden gehouden met een waaier aan andere rechtspersonen die niet tot de Vlaamse administratie *sensu stricto* behoren (vennootschappen, vzw's ...), maar die wel mee uitvoering geven aan het Vlaamse regeringsbeleid. In veel gevallen is de Vlaamse Regering direct betrokken bij de aansturing van die entiteiten doordat ze bestuurdersverantwoordelijkheid opneemt in deze entiteiten. De wijze waarop de controle- en toezichtsprocessen bij die rechtspersonen verlopen, moet bij de ontwikkeling van het single-auditconcept in kaart worden gebracht en geoptimaliseerd.

2.4 In dialoog met de andere overheden

Per beleidssector zal ook bekeken worden hoe samenwerking met lokale overheden versterkt kan worden en hoe de planlast gereduceerd kan worden. Voor mijn bevoegdheden zal ik erover waken dat er maximaal twee bestuurslagen bij betrokken dienen te worden. Daar waar de materie een bestuurslaagoverschrijdende aanpak vereist, zal ik ervoor zorgen dat de nodige afspraken gemaakt worden om de dienstverlening aan de burgers, bedrijven en organisaties te optimaliseren en te vereenvoudigen.

2.5 In dialoog met de sociale partners en het middenveld

Een efficiënte en effectieve overheid is een overheid die streeft naar een uitstekende dienstverlening aan de klant. In het geval van de overheid zijn dat burgers, ondernemingen en organisaties. Om goed te weten hoe we onze dienstverlening kunnen verbeteren, hoe we dankzij publiek-privaat partnerschap meer of duurzamere projecten kunnen realiseren of hoe we optimaal kunnen inspelen op de noden en evoluties in de maatschappij, is een constructieve dialoog met de sociale partners en het middenveld belangrijk. Ter ondersteuning van mijn beleid vind ik het belangrijk daarover overleg te plegen in het kader van het VESOC en daarover adviezen van de sociale partners in te winnen.

Naast het thematische overleg met de geëigende middenveldorganisaties is er ook een structurele samenwerking in het Overlegforum Vlaamse Regering - Verenigde Verenigingen. In het kader van dat overlegforum zal het Charter tussen de Verenigde Verenigingen en de Vlaamse Regering van 2006 worden geactualiseerd en via jaarlijkse actieplannen worden geconcretiseerd.

Ook de inbreng van strategische adviesraden in een vroege fase van de besluitvorming is in dit licht belangrijk.

3. Duurzame ontwikkeling

3.1 Omgevingsanalyse

3.1.1 De mondiale en Europese context

Een belangrijk deel van het beleidsdebat over duurzame ontwikkeling vindt plaats in internationale fora zoals de Verenigde Naties (VN), de Europese Unie (EU) en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

De Commissie voor Duurzame Ontwikkeling van de VN (UN-CSD) werd in december 1992 opgericht door de Algemene Vergadering van de VN om effectieve voortgangscontrole van de implementatie van Agenda 21 en van de Verklaring van Rio zoals vastgelegd tijdens de VN-conferentie over Milieu en Ontwikkeling in 1992 in Rio de Janeiro, Brazilië (UNCED) te verzekeren. Ze is belast met de voortgangscontrole van het Implementatieplan van Johannesburg, vastgelegd tijdens de Wereldtop voor Duurzame Ontwikkeling in 2002 in Johannesburg, Zuid-Afrika (World Summit on Sustainable Development, WSSD). In 2012 wordt, tien jaar na de Top van Johannesburg en twintig jaar na de Top van Rio, opnieuw een wereldtop georganiseerd.

Binnen de *OESO* (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) is er in een budget en werking voorzien voor duurzame ontwikkeling. Jaarlijks komen experts daarvoor samen op de AMSDE (Annual Meeting of Sustainable Development Experts).

In 2002 werd tijdens de Top van Johannesburg het **Netwerk van Regionale Overheden voor Duurzame Ontwikkeling** (nrg4SD) opgericht door een aantal regionale overheden, met Vlaanderen als een van de stichtende leden, om wereldwijd de samenwerking op het vlak van duurzame ontwikkeling tussen regionale overheden te bevorderen. Op dit moment heeft de nrg4SD een 40-tal leden van alle regio's van de VN met continentale 'focal points'. Nrg4SD ijvert voor het belang van de regio's bij alle belangrijke vergaderingen op internationaal niveau over duurzame ontwikkeling.

Het netwerk heeft nauwe banden met de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling (UN-CSD) van de VN en het neemt sinds 2003 deel aan de CSD-sessies. Sinds november 2005 is het netwerk ook officieel geaccrediteerd als waarnemer bij de United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) en sinds 2007 bij de UNEP (United Nations Environment Programm). Bovendien werkt de nrg4SD samen met het ontwikkelingsprogramma van de VN, het United Nations Development Program (UNDP).

Daarnaast heeft nrg4SD een mandaat van FOGAR (Forum Of Global Associations of Regions), dat meer dan 500 regio's vertegenwoordigt, om zijn leden te vertegenwoordigen inzake duurzame ontwikkeling. Nadat al in 2004 de statutaire zetel in Brussel werd geregistreerd, werd sinds 1 juni 2009 ook het secretariaat van het netwerk in Brussel gehuisvest. De Vlaamse overheid stelt daarvoor kantoorruimte ter beschikking. Door het secretariaat in Brussel te vestigen, kiest de Stuurgroep van NRG4SD voor een duidelijker Europese beleidsverankering.

In het Verdrag van de Europese Unie (EU) werd duurzame ontwikkeling opgenomen als overkoepelende doelstelling van de EU. De Europese Raad nam in juni 2006 een vernieuwde *Europese Strategie Duurzame Ontwikkeling* aan, waarin doelstellingen en acties werden geformuleerd voor de periode tot 2010. De Europese Commissie werd ermee belast om, op basis van de rapporten van de lidstaten, elke twee jaar een voortgangsverslag uit te brengen over de uitvoering van de strategie binnen de EU en binnen de lidstaten. Het tweede voortgangsrapport werd eind juli 2009 gepubliceerd. Een van de aandachtspunten is het belang van de afstemming tussen de Europese Strategie Duurzame Ontwikkeling en de opvolger van de Lissabonstrategie.

3.1.2 Nationaal niveau

De Belgische Grondwet bepaalt in artikel 7bis: “Bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden streven de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten de doelstellingen na van een duurzame ontwikkeling in haar sociale, economische en milieugebonden aspecten, rekening houdend met de solidariteit tussen de generaties.” Dit betekent zowel een erkenning van het belang van de toepassing van de principes van duurzame ontwikkeling als de verplichting voor de deelstaten om zich daaraan te conformeren.

In april 2004 werd het initiatief genomen een Nationale Strategie voor Duurzame Ontwikkeling op te maken. De Vlaamse Regering keurde op 16 december 2005 de kadertekst voor de Nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling goed.

3.1.3 Vlaams niveau

In de vorige legislatuur 2004 – 2009 werd voor het eerst de coördinerende bevoegdheid van het Vlaams beleid van duurzame ontwikkeling expliciet toegewezen aan de minister-president van de Vlaamse Regering. Begin 2005 werd een Coördinatiecel Duurzame Ontwikkeling opgericht, die binnen het Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR) werd ondergebracht. Momenteel is deze entiteit uitgebouwd tot het Team Duurzame Ontwikkeling met vijf voltijdse equivalenten (VTE).

In maart 2005 richtte de minister-president de beleidsdomeinoverschrijdende ambtelijke Werkgroep Duurzame Ontwikkeling (WGDO) op, met als doel het overleg binnen de Vlaamse overheid te structureren, standpunten namens de Vlaamse overheid voor te bereiden enzovoort. De werkgroep bestaat uit gemandateerde vertegenwoordigers van alle beleidsdomeinen waarbij gezorgd wordt voor een voldoende groot politiek draagvlak.

Sinds 2006 is er een afzonderlijke begroting voor de coördinatie van het Vlaamse beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling. Die begroting maakt een minimum aan administratieve omkadering mogelijk, zowel voor de coördinatie en de afstemming van de Vlaamse input in de nationale en internationale overlegfora, als voor de opmaak van een Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling. In de begroting werd in het bijzonder in middelen voorzien voor de stimulering, ontwikkeling en ondersteuning van voorbeeldprojecten op het vlak van duurzame ontwikkeling, uitgevoerd door middenveldorganisaties en lokale besturen. Deze moeten passen in de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling.

Ter uitvoering van het engagement, aangegaan op de Conferentie van Gauteng, keurde de Vlaamse Regering in juli 2006 de *Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling (VSDO)* goed (‘Samen grenzen verleggen’). Die strategie is een coördinerend en geeft een visie en een aantal basisprincipes weer voor het beleid voor duurzame ontwikkeling. Centraal staat het coördinerende beleidskader dat bestaat uit lange- en kortetermijndoelstellingen. Dat beleidskader dient als leidraad voor de stroomlijning van de initiatieven op het vlak van duurzame ontwikkeling binnen de Vlaamse overheid. Naast het beleidskader zijn een aantal bestuurlijke ambities opgenomen en twaalf projecten voor meer duurzame ontwikkeling in Vlaanderen. Op 15 mei 2009 heeft de Vlaamse regering ook de geconcretiseerde actiefiches voor deze operationele projecten goedgekeurd. Elke nieuwe legislatuur wordt de VSDO geactualiseerd. Voor de uitvoering van de VSDO is beleidsafstemming binnen en over beleidsdomeinen heen (transversaal) absoluut noodzakelijk. De ambtelijke beleidsdomeinoverschrijdende Werkgroep Duurzame Ontwikkeling (WGDO) zorgt voor de beoogde afstemming op Vlaams niveau.

Het decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling werd op 18 juli 2008 door de Vlaamse Regering bekrachtigd. Het decreet vormt het kader voor het gecoördineerde Vlaamse beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling. Het bepaalt de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering,

geeft de uitgangspunten voor de opstelling van de Vlaamse strategie en voor de instrumentontwikkeling om in de beleidsvoering meer geïntegreerd te denken, om economische, sociale en ecologische aspecten met elkaar te verbinden en te zoeken naar een balans tussen sociale, milieu- en economische belangen. Het decreet legt verder ook vast dat het Vlaamse beleid duurzame ontwikkeling een inclusief, gecoördineerd en participatief beleid is waarbij een afgesproken beleidslijn door elke minister op eigen wijze vertaald wordt naar het beleid in zijn beleidsdomein. Elke minister heeft nu wettelijk en expliciet de verantwoordelijkheid om een beleid voor duurzame ontwikkeling uit te stippelen en te bepalen voor zijn bevoegdheden en dit binnen een algemeen coördinerend beleidskader.

Het beleidsondersteunend Steunpunt Duurzame Ontwikkeling 2007 – 2011 werd in 2006 opgericht. Het meerjarenprogramma van dat steunpunt loopt van 1 januari 2007 tot en met 31 december 2011. Het Steunpunt Duurzame Ontwikkeling is een interdisciplinair samenwerkingsverband tussen de Katholieke Universiteit Leuven (KUL), de Universiteit Gent (UGent) en de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling (UGent), de Vakgroep Menselijke Ecologie (VUB), het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA, KUL) en het Instituut voor Internationaal en Europees Beleid (KUL) zijn de deelnemende onderzoeksgroepen. Verschillende middenveldorganisaties participeren actief in de wetenschappelijke onderzoeksprojecten van het steunpunt. De secretariaten van SERV en Mina-raad maken deel uit van de stuurgroep van het steunpunt.

Sinds 2007 wordt elk jaar een **omgevingsmonitor duurzame ontwikkeling** opgemaakt door de Studiedienst van de Vlaamse Regering. De monitor geeft aan de hand van een beperkte set van indicatoren weer of Vlaanderen in een duurzame richting evolueert. De Studiedienst actualiseert jaarlijks de afgesproken indicatoren.

Op 5 juni 2009 heeft de Vlaamse Regering het **Vlaams actieplan duurzame overheidsopdrachten 2009-2011** goedgekeurd. Het actieplan werd conform de beslissing van de Vlaamse Regering van 5 september 2008 voorbereid door de Taskforce Duurzame Overheidsopdrachten binnen de Vlaamse overheid, waarin tien beleidsdomeinen vertegenwoordigd zijn. Rekening houdend met de huidige diversiteit van recente initiatieven, realisaties, lopende studies en onderzoek werd voor die doelstelling niet mogelijk geacht om te werken met één Vlaams actieplan. Er werd gekozen voor vier op elkaar volgende actieplannen, die elk lopen over een periode van drie jaar (2009-2011, 2012-2014, 2015-2017 en 2018-2020). Elk volgend actieplan zal de aanpak bijsturen en zorgen voor de verruiming die nodig is om de doelstelling te behalen van 100% duurzame overheidsopdrachten tegen 2020. De hoofddoelstelling van het eerste actieplan 2009-2011 is het proces rond duurzame overheidsopdrachten op een gecoördineerde manier te laten verlopen.

In 2002 startte het project ‘transitiemanagement **duurzaam wonen en bouwen**’: er werd een transitiearena gevormd, en vier werkgroepen. Die bestaan uit vertegenwoordigers van kennisinstellingen, overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven, en uit intermediairs. Er zijn meer dan honderd actoren. Vanuit een gemeenschappelijke visie voor 2030 werden deelthema’s bepaald en streefbeelden, paden en acties geformuleerd. Dat mondde uit in de transitieagenda ‘Vlaanderen in de steigers’ met vernieuwende projecten en de oprichting van een vernieuwingsplatform ‘Duurzaam Wonen en Bouwen’. Deze agenda werd mij op 17 november 2007 officieel overhandigd. In 2009 besliste ik om het transitieproces verder te ondersteunen.

De periode 2005-2014 werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Decennium van Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO). Ter uitvoering en concretisering van dat decennium heeft UNESCO een internationaal implementatieschema opgesteld. Daarnaast werd er door de UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) gewerkt aan een Regionale Strategie voor Duurzame Ontwikkelingseducatie. In maart 2005 werd die strategie door de ministers van Onderwijs en Leefmilieu van de UNECE goedgekeurd. Het was de bedoeling dat de lidstaten de strategie zouden aanpassen aan de specifieke lokale context en vervolgens zouden concretiseren. Op 15 mei 2009 keurde de Vlaamse Regering het implementatieplan voor Duurzame Ontwikkeling ‘Leren voor een leefbare toekomst’ (voorlopig) goed. Om een coherent beleid voor EDO te kunnen voeren en om een al te grote versnippering van de EDO-praktijk te voorkomen, is coördinatie nodig zodat vanuit een

koepelperspectief op het werkveld en het beleid, gewerkt kan worden aan expertiseopbouw. EDO moet doorsijpelen in alle beleidsdomeinen. EDO moet ook gedragen worden door de volledige Vlaamse Regering. Ik zal de aansturing van de coördinatie van EDO opnemen, in samenhang met de politieke validatie en samen met mijn collega's bevoegd voor onderwijs en leefmilieu.

3.2 Strategische en operationele beleidsdoelstellingen

De coördinatie van het Vlaamse beleid inzake duurzame ontwikkeling zal ook deze legislatuur door mij ter harte worden genomen. In het huidige regeerakkoord is duurzame ontwikkeling nagenoeg expliciet het leidend principe van het beleid van de Vlaamse Regering geworden. In alle beleidsdomeinen is in hefboomen voorzien om duurzame ontwikkeling te bevorderen.

De Vlaamse Regering heeft in het regeerakkoord veel aandacht geschonken aan de vergroening en verduurzaming van de economie. De regering zal ook een beleid voeren dat gericht is op de toepassing van duurzame bedrijfsprocessen in de Vlaamse economie; een duurzaam materialenbeleid binnen de Vlaamse overheid; een wetenschapsbeleid gericht op duurzame werkgelegenheidscreatie en de vergroening van de economie; infrastructuur verduurzamen en nieuwe klemtonen leggen voor het openbaar vervoer; duurzaamheid centraal plaatsen in bouwen, wonen en leven, de mobiliteit beheersen en duurzamer maken, een duurzame ruimtelijke ontwikkeling realiseren; een economie die steeds meer materiaalkringlopen en energiekringlopen sluit; een duurzame toename van de landbouwproductiviteit, een duurzaam consumptiepatroon van landbouw- en visserijproductie en de duurzame omschakeling van onze visserijvloot stimuleren; het gebruik van duurzaam geproduceerd hout en het voeren van een duurzame(re) wereldhandel aanmoedigen; Vlaanderen als duurzame toeristische bestemming op de internationale kaart zetten enz.

De ambities van het regeerakkoord op het vlak van duurzame ontwikkeling vergen meer dan ooit samenwerking tussen beleidsdomeinen. Het Vlaamse beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling moet daarvoor een referentiekader bieden en vooral zorgen voor een langetermijnvisie, die verder reikt dan één legislatuur. De langetermijnvisie zal ontwikkeld worden in het kader van de actualisatie van de Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling.

De strategie voor duurzame ontwikkeling zal ik opnieuw richten op de verbetering van bestaande processen en instrumenten en op hun onderlinge afstemming. Vlaanderen in Actie en het Pact 2020 tonen de ambitie om van Vlaanderen een duurzame topregio te maken en hebben daarvoor een langetermijnvisie gegeven, ruim onderschreven door de Vlaamse Regering en de sociale partners. Ik zal de ViA-doorbraken en het Pact 2020 als vertrekbasis hanteren voor de actualisatie van de Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling. Tegelijk is het mijn ambitie om een grotere afstemming en synergie tussen de Lissabonstrategie post 2010 en de Strategie voor Duurzame Ontwikkeling te verzekeren.

Ik zal samen met de gehele Vlaamse Regering, de sociale partners, de middenveldorganisaties en het lokale en provinciale bestuursniveau de langetermijnvisie en het referentiekader voor die duurzame ontwikkeling opstellen, zodat we de nodige synergie met het oog op duurzame ontwikkeling kunnen behalen uit het werk dat binnen de verschillende beleidsdomeinen wordt geleverd.

Verder wil ik de keuze voor een Vlaams beleid dat duurzame ontwikkeling garandeert, kracht bijzetten door prioritair de implementatie van acties voor duurzaam bouwen en wonen in Vlaanderen en duurzame overheidsopdrachten op alle mogelijke manieren te ondersteunen, in samenwerking met de andere bevoegde Vlaamse ministers.

Ten slotte zal ik zorgen voor de verdere ontwikkeling van overkoepelende instrumenten en kennisopbouw die eigen beleid voor een duurzame ontwikkeling in alle beleidvelden van de Vlaamse overheid mogelijk maken en stimuleren.

De ambities die geformuleerd worden voor het Vlaams beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling, krijgen vorm in de volgende strategische en operationele doelstellingen.

3.2.1 De actualisatie van de Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling

Goedkeuring van de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling door de Vlaamse Regering

Zoals bepaald in het decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling, zal de Vlaamse Regering uiterlijk tien maanden na haar eedaflegging een Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO) goedkeuren die coherent is en alle beleidsdomeinen bestrijkt. De strategie moet zowel een langetermijnvisie en -doelstellingen, als kortetermijndoelstellingen bevatten, samen met de prioritaire beleidsopties en acties die gerealiseerd moeten worden in de regeerperiode.

Het is niet mijn bedoeling de Strategienota Duurzame Ontwikkeling, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering in 2006, volledig te herschrijven, maar ze te actualiseren op basis van nieuwe strategische keuzes van de aantredende Vlaamse Regering, zoals vastgelegd in het regeerakkoord en beleidsnota's en op basis van internationale bevindingen en ontwikkelingen. Gelet op de doelstelling van het beleid duurzame ontwikkeling is het noodzakelijk dat de Vlaamse Regering een langetermijnvisie uittekent voor het te volgen beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling. Daarbij is het belangrijk om duidelijke, concrete doelstellingen te stellen die gekoppeld zijn aan een tijdsplan. De langetermijnvisie moet een bindend of afdwingbaar karakter hebben. Het nieuwe Pact van Vlaanderen, Pact 2020, geeft een langetermijnvisie weer van de Vlaamse Regering, de sociale partners en het middenveld, waarop de langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling kan gestoeld kan worden. Ook wil ik een betere afstemming van de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling op de strategie van Lissabon voor groei en werkgelegenheid.

De strategienota zal het referentiekader bieden en de leidraad vormen voor het beleid dat gevoerd wordt door alle ministers van de Vlaamse Regering. Voor een goede evaluatie van het beleid zal in een continu proces van monitoring van de VSDO worden voorzien.

Coördinatie van de uitvoering van de 12 operationele projecten van de VSDO

De Vlaamse Regering gaf op 20 juli 2006 haar definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO) en aan de daarin gemaakte selectie van operationele projecten: duurzamer bouwen en wonen in Vlaanderen, maatschappelijk verantwoord ondernemen, educatie voor duurzame ontwikkeling, duurzame landbouw, milieu en gezondheid, duurzame mobiliteit, duurzaam omspringen met water, duurzame productie- en consumptiepatronen, wetenschappelijk onderzoek voor duurzame ontwikkeling, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, gender en wereldwijde bestrijding van hiv/aids.

Gezien het belang van die projecten voor de sociaaleconomische ontwikkeling van Vlaanderen is een aantal ervan ook opgenomen in het strategisch plan Vlaanderen in Actie, waarin duurzame ontwikkeling de rode draad vormt, bijvoorbeeld het project maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Op 15 mei 2009 heeft de Vlaamse Regering de inhoudelijke fiches van de operationele projecten van de Vlaamse Strategienota Duurzame Ontwikkeling goedgekeurd. Per project wordt een platform samengesteld dat zal bestaan uit een of meer vertegenwoordigers van de beleidsdomeinen die bepaalde aspecten van het project behandelen; alle relevante actoren uit het middenveld die werken rond of betrokken zijn bij bepaalde aspecten van het project; betrokken lokale besturen, provincies en federale overheidsdiensten en de Coördinatiecel Duurzame Ontwikkeling (Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, DAR). Met het platform worden de noodzakelijke acties en maatregelen in de vorm van een (transitie)agenda uitgewerkt. Ook de uitvoering van de agenda wordt gepland en uitgewerkt. Ik zal de operationele projecten voor definitieve besluitvorming voorleggen aan de Vlaamse Regering. Daarbij wordt rekening gehouden met een aantal opmerkingen uit de adviezen van de SERV, Mina-

raad en de Strategische Adviesraad Internationaal Vlaanderen. Er zullen keuzes moeten gemaakt worden omtrent de verdere aanpak van de projecten, samenwerkingsvormen enzovoort.

Indicatoren:

- aantal transitieplatformen die operationeel zijn;
- goedgekeurde transitieagenda's per operationeel project;
- aantal acties van de transitieagenda's in uitvoering;
- aantal vernieuwende projecten die voortkomen uit de operationele projecten.

Hernieuwing omgevingsmonitoring en monitoring uitvoering VSDO

In de Vlaamse strategie wordt veel belang gehecht aan een adequate Vlaamse monitor op het vlak van duurzame ontwikkeling aan de hand waarvan het beleid en de uitvoering van de Vlaamse strategie kunnen worden gemeten en geëvalueerd. De doelstelling van de huidige omgevingsmonitor duurzame ontwikkeling bestaat via een erin beperkte set van indicatoren weer te geven hoe Vlaanderen zich ontwikkelt als regio, en hoe de initiatieven vanuit de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling bijdragen aan een duurzame ontwikkeling. De monitor maakt gebruik van diverse indicatoren en is eerder een verkennend dan een evaluerend beleidsinstrument. Via de beschikbare omgevingsindicatoren kan zowel een vergelijking in tijd als een vergelijking met andere landen of regio's gemaakt worden. De monitor is opgezet als een participatief proces met de focus op 'al doende leren'. We hebben de Studiedienst van de Vlaamse Regering gevraagd om in overleg met de Werkgroep Duurzame Ontwikkeling en vertegenwoordigers uit het middenveld te bekijken op welke manier de monitor kan evolueren. Bij de actualisatie van de Vlaamse strategie zullen indicatoren worden opgenomen voor de monitoring van de uitvoering ervan.

Ook hier is een afstemming aangewezen met de indicatoren die werden opgemaakt om het PACT 2020 en het regeerakkoord op te volgen.

3.2.2 Betere samenwerking met de gewesten en het federale niveau rond duurzame ontwikkeling. Meer zichtbaarheid, meer aanwezigheid en meer beleid van Vlaanderen in Europa en op mondiaal vlak rond duurzame ontwikkeling

Het Vlaamse regeerakkoord legt bijzondere nadruk op het investeren in de kwaliteit en de samenhang van het Vlaamse internationale optreden waarbij duurzame ontwikkeling de leidraad vormt. In het kader van de Belgische standpuntbepaling voor internationale fora werd afgelopen jaren constructief samengewerkt op de structurele coördinatievergaderingen die door de federale administratie werden georganiseerd. Nu Vlaanderen een decretaale basis heeft voor een beleid op het vlak van duurzame ontwikkeling, is het logisch dat regionale overheden de gelegenheid krijgen om meer aanwezig te zijn op internationale fora, en namens België het woord kunnen nemen over duurzame ontwikkeling. Duurzame ontwikkeling is een gedeelde bevoegdheid van zowel de federale overheid, de gemeenschappen als de gewesten. Tijdens de vorige legislatuur heb ik het Steunpunt Duurzame Ontwikkeling de opdracht gegeven om de Vlaamse beleidspraktijken en vertegenwoordigingen in multilaterale instellingen die actief zijn op het domein van duurzame ontwikkeling te onderzoeken voor het te voeren beleid. De resultaten van dat onderzoek worden binnenkort bekend gemaakt. In een tweede fase zullen we in Vlaanderen de nodige afspraken maken tussen de coördinerende Vlaamse overheid en de sectoroverheden.

Opmaak van een samenwerkingsovereenkomst duurzame ontwikkeling

Over het principe van het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst inzake duurzame ontwikkeling werd een akkoord bereikt tussen de federale regering, de gemeenschaps- en de gewestregeringen in 2006, naar aanleiding van de ondertekening van de kadertekst voor de nationale Strategie Duurzame Ontwikkeling.

Ik zal op korte termijn met de federale regering en met de gewest- en gemeenschapsregeringen besprekingen voeren over een samenwerkingsovereenkomst in het kader van duurzame ontwikkeling. Het is mijn ambitie om die samenwerkingsovereenkomst deze legislatuur af te ronden.

Sterkere opvolging van het Netwerk van Regionale Overheden voor Duurzame Ontwikkeling

Nu het secretariaat van het Netwerk van Regionale Overheden voor Duurzame Ontwikkeling (nrg4SD) in Brussel gevestigd is, kan Vlaanderen een grotere invloed uitoefenen op het beleid van het netwerk.

Aanwezigheid op de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling

De Wereldtop Duurzame Ontwikkeling van 2012 zal op Vlaams niveau voorbereid worden door een expertengroep die wordt samengesteld uit de leden van de beleidsdomeinoverschrijdende Werkgroep Duurzame Ontwikkeling. De Vlaamse input wordt verdedigd op het niveau van de deelstaten en op Europees niveau. De Vlaamse overheid zal vertegenwoordigd zijn op de wereldtop.

Europees voorzitterschap

In het kader van het Europese voorzitterschap tijdens de tweede helft van 2010 zal Vlaanderen een evenement organiseren voor de leden van de nrg4SD, met aandacht voor een brede invulling van het principe van duurzame ontwikkeling.

3.2.3 Duurzaamheid centraal voor wonen en leven

Duurzaam bouwen is één van de twaalf projecten van de VSDO waarvoor ik de vorige legislatuur een aantal beleidsaanzetten heb gegeven. Het Vlaams regeerakkoord steunt me om dat beleid versterkt voort te zetten.

We plaatsen duurzaamheid centraal in bouwen, wonen en leven om de doorbraak ‘groen en dynamisch stedengewest’ te verwezenlijken. Duurzaam wonen en bouwen houdt rekening met gezondheidsaspecten, kwaliteit van het gebouw, compactheid, veiligheid, energieprestatie, toegankelijkheid, aanpasbaarheid en flexibiliteit in de tijd, waterverbruik en gebruik van duurzame en gezonde bouwmaterialen en installaties, het ruimtegebruik en de omgeving, de ligging, bereikbaarheid en aansluiting op vervoersnetwerken, de betaalbaarheid en een duurzaam personeelsbeleid.

Om die doelstelling te bereiken, worden verschillende initiatieven op een geïntegreerde en beleidsdomeinoverschrijdende manier uitgevoerd. Samenwerking met de betrokken actoren uit de sector is daarbij van groot belang. En ook de samenwerking met andere bevoegde ministers, zoals de Vlaamse minister van Energie en Wonen, de Vlaamse minister van Leefmilieu en Natuur en de Vlaamse minister van Welzijn en Gezondheid.

Een aantal maatregelen zijn eerder structureel. Zo worden de transitiearena's (transitieprocessen/transitienetwerken) ‘Duurzaam materialenbeheer’ (Plan C van OVAM) en ‘Duurzaam wonen en bouwen’ voortgezet. De verschillende activiteiten rond duurzaam wonen en bouwen worden gecoördineerd uitgevoerd via het proces transitie management duurzaam bouwen en wonen. De cel Duurzaam Wonen en Bouwen van het Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid speelt daarbij een faciliterende rol. Het is mijn bedoeling dat proces structureel te ondersteunen omdat het een cruciale rol speelt in de ontwikkeling van projecten, initiatieven en draagvlakvorming op het vlak van duurzaam bouwen. Voor duurzame materialenbeheer vindt de coördinatie plaats in Plan C van OVAM. De voortzetting van de werking van dat proces wil ik ook structureel ondersteunen. Ik besteed daarbij vooral aandacht aan de economische, sociale en ecologische aspecten van duurzaam materialenbeheer.

Ook maken we deze legislatuur verder werk van een Vlaamse maatstaf voor duurzaam bouwen en wonen, en zorgen we voor een blijvende ondersteuning van duurzaam bouwen en wonen in alle provincies. Dat zal ik verwezenlijken door de ontwikkeling van verschillende afwegingsinstrumenten,

het coördinerende orgaan voor kwaliteitsbewaking en de steunpunten duurzaam wonen en bouwen in de provincies. Kennis rond duurzaam bouwen zal makkelijker toegankelijk en beter beschikbaar worden gesteld.

Voor andere initiatieven is een doorgedreven samenwerking met partners en andere ministers noodzakelijk. We initiëren toekomstgerichte proefprojecten, onder andere op het vlak van ecowoonwijken. We maken op een economisch draagbare, gefaseerde en gecontroleerde manier werk van de modernisering van energiemeters en de optimalisatie van energienetten (smart meters en smart grids).

Bij alle door de overheid gefinancierde wooninvesteringen worden de doelstellingen voor levenslang en duurzaam wonen de norm. We onderzoeken de invoering van een duurzame lening waarin aspecten van betaalbaarheid, aanpasbaarheid, milieu- en energievriendelijkheid aan bod komen.

Structurele initiatieven rond duurzaam wonen en bouwen

Versterking van de lopende transitieprocessen

Indicatoren voor de transitienetwerken:

- tegen het einde van de regeerperiode worden twintig proefprojecten (mee) opgezet, geïnitieerd en gefaciliteerd door de transitienetwerken;
- voor Plan C en DuWoBo zijn er onafhankelijke, professionele en transparante structuren die de gehele transitieprocessen ondersteunen.

Transitiemanagement als innovatief model voor governance heeft inmiddels zijn vruchten afgeworpen: op verschillende terreinen werd vooruitgang geboekt, en het proces kan rekenen op een maatschappelijk draagvlak van honderden actoren: kenniscentra, federaties, ngo's, bedrijven, provincies, steden en gemeenten, enzovoort. De gehele werking van de processen is echter zeer veeleisend en vereist een degelijk uitgebouwde ondersteuning.

Project: structurele ondersteuning van de transitienetwerken DuWoBo

Duurzaam wonen en bouwen heeft door het transitiemanagement DuWoBo op verschillende terreinen vooruitgang geboekt. Het proces kan rekenen op een maatschappelijk draagvlak van honderden actoren: kenniscentra, federaties, ngo's, bedrijven, provincies, steden en gemeenten.... Zo werden al grote stappen gezet met betrekking tot een afwegingskader, het opzetten van duurzame wijkprojecten, het uitbouwen van een adviesnetwerk, het stimuleren van duurzame materialen, het uitwerken van voorstellen om opleidingen in de bouw aan te passen ; Het doel bestaat erin doorbraken te realiseren om tot een duurzaam bouw- en woonsysteem te komen. De structuur van het transitiemanagementproces bestaat uit een transitiearena (alle actoren uit de sector en de overheid), het platform Duurzaam Wonen en Bouwen, werkgroepen, projectgroepen en een dagelijks bestuur. De coördinatie wordt gedeeld waargenomen door DAR en het Centrum Duurzaam Bouwen vzw. Die vzw is een unieke partner al de expertise die ze al heeft opgebouwd, verder zal uitbouwen. De voortzetting van de werking, het beheer en de complementaire innovatiestuwning die van het transitienetwerk uitgaat, wordt verder gewaarborgd door een structurele ondersteuning van de Vlaamse overheid.

Project: structurele ondersteuning van het transitienetwerk Plan C

Plan C opereert tot op dit moment als feitelijk netwerk. De support en het beheer van het netwerk wordt tot nu toe opgevangen door de OVAM, en door verschillende expertises en facilitatoren in te schakelen. Analyses op het vlak van taken, organisatie, krachtenveld en positionering in het Vlaamse innovatielandschap, en financiering van het transitienetwerk Plan C hebben duidelijk gemaakt dat door innovatie materialen duurzaam (in al haar aspecten) kunnen worden gemaakt. Voor dit proces voorzie ik in een betere samenwerking tussen OVAM en het Agentschap Ondernemen, samen met de sector van de materiaalproducenten.

Ondersteuning van duurzaam wonen en bouwen in alle provincies

Indicator:

- tegen het einde van de regeerperiode heeft elke provincie een Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen;

- elk jaar worden per provincie twintig grote bouwprojecten in Vlaanderen begeleid richting duurzaam bouwen;
- in het kader van de samenwerkingsovereenkomst met de lokale besturen wordt voorzien dat voor bouwaanvragen een planadvies duurzaam bouwen kan worden aangevraagd.

De bedoeling is om provinciale steunpunten uit te werken naar analogie van het Steunpunt Duurzaam Bouwen in Limburg. Die steunpunten kunnen onder andere gemeenten bijstaan en adviseren bij de integratie van duurzaam bouwen in complexe projecten op gebouwen- of wijkniveau en het zoeken van financiering (onder andere Europese). Daarnaast kan een steunpunt gecoördineerde campagnes voeren, vorming aanbieden, beleidsinstrumenten ontwikkelen enzovoort.

Er zal daarbij gestreefd worden naar een maximale samenwerking tussen de bouwsector, gespecialiseerde ngo's, het provinciebestuur en de Vlaamse overheid. De advies- en sensibiliseringsfunctie van de steunpunten moet ervoor zorgen dat de principes van duurzaam wonen en bouwen, die gedefinieerd worden via het transitieproces, en het beleid van de Vlaamse en provinciale overheden met betrekking tot duurzaam wonen en bouwen zo breed mogelijk ingang vinden en worden toegepast.

Project: structurele ondersteuning van de provinciale steunpunten Duurzaam Wonen en Bouwen

De steunpunten spelen een cruciale rol bij het in praktijk brengen van het beleid en voorbeeldprojecten rond duurzaam wonen en bouwen. Dit project is zowel belangrijk voor Vlaanderen en de provincies, als voor de sector. Daarom wil ik de steunpunten structureel mee financieren.

Ontwikkeling van een Vlaamse maatstaf voor duurzaam bouwen en wonen en van een sustainable building council

Indicatoren:

- tegen het einde van de regeerperiode bestaan er eenduidige, objectieve instrumenten om de volgende bouwprojecten te beoordelen: woningen, appartementsgebouwen, kantoren, scholen, ziekenhuizen, winkelcentra, wijken;
- tegen het einde van de regeerperiode bestaat er één transparante, door de sector ondersteunde organisatie die de kwaliteitsbewaking van het afwegingsinstrument garandeert.

Vanuit de sector wordt erop aangedrongen om een objectief evaluatie-instrument voor duurzaamheid op gebouwniveau en een beheerstructuur uit te werken. Dit instrument moet optimaal aansluiten bij de reeds bestaande instrumenten (voor kantoren, scholen, woningen) op Vlaams en Europees vlak en moet de ruime ervaring optimaal benutten en integreren, en knelpunten oplossen.

Project: Ontwikkeling van een maatstaf en afwegingsinstrumenten voor duurzame bouwprojecten

De Vlaamse overheid ondersteunt de ontwikkeling van een maatstaf/evaluatie-instrument voor bouwprojecten. De bedoeling is om gebouwen en hun omgeving te beoordelen op alle aspecten van duurzaamheid¹. Het gaat om een facultatief instrument voor zowel particulieren als voor de sector (bouwondernemingen, architecten, projectontwikkelaars enzovoort). Door aan gebouwen een score te geven, worden ze onderling objectief vergelijkbaar. Goedepraktijkvoorbeelden zullen hun meerwaarde kunnen aantonen aan de hand van een objectief meetinstrument (en behalen van een hogere score). Het instrument zal het ambitieniveau op het vlak van de duurzaamheid van het gebouw ophogen. Het maximale ambitieniveau zal herhaaldelijk geëvalueerd worden en aangepast worden aan de recente Europese en Vlaamse doelstellingen. Dat moet ertoe leiden dat in 2020 Vlaanderen duurzaam bebouwd is.

Project: de Local Sustainable Building Council

Naast een meetinstrument is het ook van belang een open structuur op te zetten die het beheer en de kwaliteitsbewaking van het instrument in handen neemt. De bouwsector heeft zich op grote schaal geëngageerd (meer dan 500 deelnemende bedrijven, projectontwikkelaars, architecten,

¹ watergebruik, materialen, energie, akoestiek, toegankelijkheid, aanpasbaarheid, binnenhuismilieu, gezondheid, bereikbaarheid en ligging (toegang tot openbaar vervoer) enz.

organisaties en kennisinstellingen) en georganiseerd en werkt in samenwerking met de verschillende overheidsinstanties (ook de Vlaamse) aan de oprichting van een Local Sustainable Building Council, aansluitend bij de World Green Building Council en andere internationale initiatieven. De Local Sustainable Building Council wil een open representatief platform zijn dat duurzaamheid in bouw- en woonprojecten meet aan de hand van een objectieve maatstaf. De doelstelling bestaat er in eerste instantie in de duurzaamheid van gebouwen te meten zodat projecten beter vergeleken kunnen worden. In samenwerking met het platform zal ook onderzocht worden of een vrijwillige certificering van projecten mogelijk is.

Uitwerking van kennisinfrastructuur duurzaam wonen en bouwen

Tegen het einde van de regeerperiode is kennis m.b.t. innovaties voor het bouwproces ontsloten.

Gecoördineerde werking duurzaam bouwen bij de Vlaamse overheid

De structurele initiatieven zullen gecoördineerd worden door de cel Duurzaam Wonen en Bouwen van het Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid. Deze cel is ook verantwoordelijk voor de uitvoering van het project duurzaam wonen en bouwen van de VSDO.

Daarnaast zorgt ze ervoor dat het beleid duurzaam wonen en bouwen van de verschillende administraties van de Vlaamse overheid op elkaar afgestemd is. Ze integreert de verschillende aspecten, die door de andere beleidsdomeinen sectoraal worden benaderd, in het beleid. Duurzaam wonen en bouwen houdt rekening met gezondheidsaspecten, kwaliteit van het gebouw, compactheid, veiligheid, energieprestatie, toegankelijkheid, aanpasbaarheid en flexibiliteit in de tijd, waterverbruik en gebruik van duurzame en gezonde bouwmaterialen en installaties, het ruimtegebruik en de omgeving, de ligging, bereikbaarheid en aansluiting op vervoersnetwerken, de betaalbaarheid enzovoort. Die integrale benadering is complex, maar leidt tot betere en meer doordachte oplossingen en voorstellen die van bij de aanvang al rekening houden met bekommernissen van andere beleidsdomeinen. Er ontstaan win-winsituaties, kennis wordt uitgewisseld en herhaling (in studies en opdrachten) wordt vermeden (= efficiëntere en effectievere inzet van overheidsmiddelen).

Samenwerken rond duurzaam wonen en bouwen

Bij sommige initiatieven is een verhoogde samenwerking met andere beleidsdomeinen cruciaal. De cel zal haar expertise ter beschikking stellen en coördinerend en adviserend mee de initiatieven opzetten, die hieronder worden behandeld. Als voorzitter van het VBOC zal ik uiteraard ook de thematiek van duurzaam wonen en bouwen regelmatig op de agenda van het VBOC zetten.

Initiëren van proefprojecten op het vlak van ecowoonwijken

Indicator: tegen het einde van de regeerperiode zijn er tien duurzame wijkprojecten geïnitieerd of verwezenlijkt.

De laatste jaren hebben verschillende steden projecten opgestart om duurzame wijken en districten uit te bouwen. De Vlaamse overheid heeft in samenwerking met de transitiearena dit proces verder gestimuleerd door onder andere informatieverspreiding, kennisuitwisseling, facilitatie en door mogelijke partners en financieringsbronnen (vooral Europese) samen te brengen, en een netwerk op te richten. Zo werden verschillende workshops en partners samengebracht rond de Concerto-oproep van de Europese Commissie. Maar ook via de EFRO- en Interregoproep werden projecten goedgekeurd.

Momenteel worden tal van initiatieven uitgewerkt. Het gaat om wijken waarbij er steeds een integrale aanpak van duurzaamheid naar voor geschoven wordt: zowel op sociaal, ecologisch als economisch vlak. Het gaat om grote projecten (meestal meer dan 200 wooneenheden), die vaak maar niet altijd gelinkt zijn aan de heringebruikname van brownfields of industriële sites binnen de stad, of aan de renovatie van oudere wijken. Al die projecten kunnen zonder extra financiering hun ambitieuze doelstellingen niet bereiken. Ondersteuning van Europa blijft een must, maar ook de Vlaamse overheid kan een bijdrage leveren.

Project: opzetten van proefprojecten duurzame wijken

We zetten proefprojecten duurzame wijken op. Proefprojecten met sociale woningen krijgen prioriteit. Daarnaast moeten bepaalde aspecten blijvend onderzocht en gevolgd worden, en moeten de hinderpalen blijvend bekeken en opgelost worden.

Daarvoor worden een aantal acties uitgevoerd, onder meer facilitatie en ondersteuning via EU-financiering, stimulering van netwerking tussen verschillende partners, en de verzameling van voorbeeldprojecten.

Uitbouwen van derdepartijfinanciering en initiëren van een duurzame lening

Indicator: per jaar worden nieuwe complexe en innovatieve bouwprojecten opgestart.

Bij complexe projecten met verschillende actoren zijn banken (met gangbare kredietlijnen) terughoudend om te investeren. Voor die complexe projecten onderzoeken we welke oplossing mogelijk is en hoe Vlaanderen een voortrekkersrol kan spelen. In het beleid wordt aandacht besteed aan projecten waar verschillende stakeholders en dus ook private partijen aanwezig zijn en waarbij de aandacht uitgaat naar zowel energieproductie als energiebesparing met toepassingen in gebouwen, op bedrijventerreinen, en in overheidsorganisaties.

We onderzoeken ook de invoering van een duurzame lening waarin aspecten van betaalbaarheid, aanpasbaarheid, milieu- en energievriendelijkheid aan bod komen. De lening is gericht op ingrepen die zichzelf terugverdienen. Er wordt onderzocht welke aspecten en criteria daarvoor in aanmerking komen. We gaan daarbij na of we kunnen aansluiten bij bestaande instrumenten.

Opleiding en vorming voor beroepsgroepen

Informatie, sensibilisering, opleiding en vorming rond duurzaam bouwen is een belangrijke stap om meer draagvlak te creëren rond duurzaam bouwen. Een belangrijke actor zijn de beroepsverenigingen en middenveldorganisaties. Door hun rechtstreekse contacten met hun leden kunnen ze op een efficiëntere manier en meer op maat sensibilisatie verzorgen en vorming aanbieden. Zo bereiken we de professionelen in de bouwsector (architecten, aannemers, producenten, projectontwikkelaars...) rechtstreeks.

Andere initiatieven met betrekking tot duurzaam wonen en bouwen

- Leren, gericht op duurzaam wonen en bouwen (in samenwerking met het Departement Leefmilieu, Natuur en Infrastructuur en het Departement Onderwijs en Vorming). Aspecten van duurzaam bouwen worden geïntegreerd in leerplannen en opleidingen. De bedoeling is een taskforce op te richten die de curricula van de verschillende opleidingen herbekijkt in samenwerking met adviesorganen en onderwijskoepels.
- De werking van intelligente energienetwerken (smart grids) stimuleren. bij verschillende initiatieven (zoals de ecowoonwijken) en de duurzame projecten op wijkniveau zullen vernieuwende aspecten van smart grids en smart meetering opgenomen worden.
- Nieuwe vormen van samenwonen en aanpasbare, flexibele en demontabele gebouwen (in samenwerking met de beleidsdomeinen Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, en Leefmilieu, Natuur en Energie). Nieuwe vormen van samenwonen doen hun intrede. Tegelijkertijd kampt Vlaanderen steeds meer met een gebrek aan ruimte, waardoor de in gebruik genomen ruimte flexibel moet worden benut. Dat vraagt nieuwe bouwconcepten, die modulair, aanpasbaar, upgradebaar en demontabel zijn in de tijd, en nieuwe vormen van samenwonen.
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen in de bouw (in samenwerking met het Departement Werk en Sociale Economie). Een maatschappelijk verantwoorde bouwsector heeft aandacht voor mens en milieu, en presteert goed op economisch vlak. Het is een sector waarin ethische codes zijn afgesproken. Een actieplan bevat economische acties, acties voor de verhoging van de transparantie van het bouwproces, de evolutie naar andere samenwerkingsvormen, de aandacht voor de maatschappelijke rol die de bouwsector vervult, en het minimaliseren van hinder en milieu-impact van het bouwproces.
- Cradle-to-cradleprincipe integreren in de bouwsector. De Vlaamse overheid vervult een voorbeeldfunctie met een duurzaam materialenbeleid, waarbij ze optimaal gebruikmaakt van het cradle-to-cradleprincipe met aandacht voor het sluiten van energiekringlopen (hernieuwbare energie). De Vlaamse overheid sluit partnerschappen met lokale besturen, instellingen en

bedrijven die mee een voorbeeldfunctie willen vervullen. Ook in de bouwsector stimuleren we cradle-to-cradle-voorbeeldprojecten.

3.2.4 Het bereiken van 100% duurzame overheidsopdrachten in 2020

Indicatoren:

- rapportageapparaat in ontwikkeling bij het Departement Bestuurszaken, dat vanaf 2011 operationeel zal zijn.

In het regeerakkoord en Vlaanderen in Actie staat dat de Vlaamse overheid een voorbeeldfunctie moet vervullen. Ook in de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO) is het opzetten van proefprojecten, bijvoorbeeld in het kader van overheidsopdrachten, onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, als voorbeeldfunctie opgenomen. Duurzaamheidscriteria in overheidsopdrachten is er als een van de prioritaire thema's aangeduid.

Ik ben van oordeel dat de Vlaamse overheid via duurzame overheidsopdrachten het goede voorbeeld kan geven en de transitie naar een groene en duurzame economie kan stimuleren. Overheidsopdrachten die maatschappelijk verantwoord ondernemen en het maken en leveren van duurzame producten en diensten bevorderen, zijn een hefboom voor de totstandkoming op termijn van een markt voor duurzame producten en diensten. De Vlaamse Regering heeft in de vorige legislatuur het eerste Vlaamse actieplan duurzame overheidsopdrachten (2009-2011) goedgekeurd, met als uitgangspunt de ambitie om 100% duurzame overheidsopdrachten te plaatsen tegen 2020.

Uitvoering van het Vlaams actieplan duurzame overheidsopdrachten 2009-2011

Het is nodig dat elke minister binnen zijn eigen bevoegdheid voldoende aandacht heeft voor het verduurzamen van overheidsopdrachten in zijn beleid (er moeten voldoende mensen en middelen ingezet worden). De taskforce Duurzame Overheidsopdrachten zal jaarlijks rapporteren aan de Vlaamse Regering met een stand van zaken en tussentijdse resultaten van het actieplan 2009-2011.

Taskforce Duurzame Overheidsopdrachten

Ik zal de taskforce Duurzame Overheidsopdrachten stimuleren om de vooropgestelde taken en acties in het Vlaams actieplan duurzame overheidsopdrachten 2009-2011 uit te voeren.

Helpdesk Duurzame Overheidsopdrachten

Gezien de grote behoefte van aankopers aan een gecentraliseerd aanspreekpunt voor duurzame overheidsopdrachten wordt een helpdesk opgericht binnen het Departement Bestuurszaken waarbij de bestaande juridische en aankooptechnische dienstverlening met betrekking tot overheidsopdrachten wordt aangevuld met milieutechnische aspecten (via de reeds bestaande samenwerking met het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie), sociale aspecten (van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie en Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid -Gelijke Kansen) en aspecten van duurzame en eerlijke handel (beleidsdomein internationaal Vlaanderen). De geleidelijke uitbouw van een helpdesk is een kritieke factor voor het behalen van de doelstelling 100% duurzame overheidsopdrachten.

Opvolging Europese initiatieven en samenwerking met het federale niveau

Het is noodzakelijk om de Europese ontwikkelingen op de voet te blijven volgen, vooral omdat de Europese Raad de huidige beleidsinitiatieven mogelijk wil omzetten in wetgeving. Ik zal daarover afspraken maken met de betrokken entiteiten.

De uitwerking van verschillende actieplannen op diverse bestuursniveaus voedt de behoefte aan een algemeen kader voor duurzame overheidsopdrachten. Alleen al met betrekking tot middelen en efficiëntie is het niet aan te raden dat de verschillende Belgische entiteiten zonder enige vorm van overleg of uitwisseling een geïsoleerd beleid inzake duurzame overheidsopdrachten zouden voeren. Ook de OESO heeft opgemerkt dat één van de belangrijkste hindernissen bij de implementatie van

groene of duurzame overheidsopdrachten de intergouvernementele coördinatie is². De verschillende initiatieven van de Vlaamse en federale overheid met betrekking tot duurzame overheidsopdrachten moeten daarom op elkaar afgestemd worden, met respect voor ieders bevoegdheidsniveau. Daarnaast moeten een aantal afspraken voor een permanente en structurele samenwerking om overheidsopdrachten te verduurzamen.

Dialogo stakeholders

Om de dialoog met stakeholders bij de ontwikkeling van een beleid inzake duurzame overheidsopdrachten te bestendigen en te stimuleren of te verbeteren, zullen het middenveld en stakeholders uitgenodigd worden voor overlegmomenten over de criteriaontwikkeling en daaraan gekoppelde doelstellingen per productgroep.

Monitoring

Met de implementatie van een contractmanagementsysteem in het kader van het e-procurementprogramma van de Vlaamse overheid, voorzien voor 2011, zal elke overheidsopdracht geregistreerd worden. Het verwerven van informatie over en het volgen van duurzame overheidsopdrachten zal uitgevoerd kunnen worden met een rapporteringsinstrument dat momenteel wordt uitgewerkt.

Opmaak en uitvoering van het actieplan duurzame overheidsopdrachten 2012-2014

Het Actieplan 2012-2014 zal voortbouwen op het eerste actieplan en zorgen voor de verruiming die nodig is om de doelstelling te behalen van 100% duurzame overheidsopdrachten tegen 2020. Er zullen ook tussentijdse doelstellingen en een monitoring van die doelstellingen opgenomen worden. Het actieplan zal opnieuw het voorwerp uitmaken van goedkeuring door de Vlaamse Regering.

3.2.5 Coördinatie van het beleid van educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO)

Verwijzend naar het operationele project EDO wordt in een betere coördinatie voorzien voor een coherent beleid en om een te grote versnippering van de EDO-praktijk te voorkomen. Omdat educatie rond duurzame ontwikkeling qua werking en doelgroepbenadering vergelijkbaar is met de werking en doelgroepbenadering voor milieu- en natuureducatie, zullen de werkzaamheden m.b.t. de coördinatie namens de beleidsdomeinoverschrijdende ambtelijke werkgroep duurzame ontwikkeling (WGDO) en de uitvoering van de EDO-coördinatie opgenomen worden binnen het departement Leefmilieu, Natuur en Energie – AMIS.

De Vlaamse Regering heeft beslist dat in verband met educatie voor duurzame ontwikkeling op regelmatige basis wordt gerapporteerd aan de Coördinatiecel Duurzame Ontwikkeling en de Werkgroep Duurzame Ontwikkeling. De coördinatie van het EDO-beleid behoort tot het takenpakket van het Vlaamse beleid duurzame ontwikkeling. EDO moet doorsijpelen in alle beleidsdomeinen en gedragen worden door de volledige Vlaamse Regering. De aansturing van de coördinatie zal worden opgenomen door het bestaande overlegplatform. De politieke validatie zal ik opnemen samen met mijn collega's bevoegd voor Onderwijs en Milieu.

3.2.6 Wetenschappelijk onderzoek ter bevordering van duurzame ontwikkeling

Er moeten gunstige voorwaarden gecreëerd worden om te investeren in wetenschappelijk onderzoek ter bevordering van duurzame ontwikkeling. Zo kan Vlaanderen zijn marktpositie versterken en een leidersrol vervullen het vlak van duurzame ontwikkeling (Pact 2020). Het wetenschappelijk onderzoek inzake duurzame ontwikkeling door het beleidsondersteunende steunpunt Duurzame Ontwikkeling zorgt voor een sterke onderbouwing voor het beleid inzake duurzame ontwikkeling in

² OECD, Promoting Sustainable Consumption: Good practices in OECD countries, 2008

Vlaanderen. Een belangrijke meerwaarde van een steunpunt is dat de Vlaamse Regering door het onderzoek ervan uitgenodigd wordt om een langetermijnvisie te ontwikkelen. Het meerjarenprogramma van het beleidsondersteunende steunpunt Duurzame Ontwikkeling loopt nog tot en met 31 december 2011. Ik zal samen met de Vlaamse minister van Wetenschap en Innovatie onderzoeken hoe de beleidsondersteunende opdracht via een steunpunt Duurzame Ontwikkeling na 2011 voortgezet kan worden.

3.2.7 Aandacht voor duurzame ontwikkeling bij de lokale en provinciale besturen

De Vlaamse Regering wil zich tijdens deze beleidsperiode sterk inzetten voor de verbetering van haar eigen binnenlandse organisatie. Uitgangspunten daarbij zijn: het beginsel van de subsidiariteit, de versterking van de bestuurskracht van alle lokale besturen, een drastische vereenvoudiging van de vele intermediaire structuren en organen, de herfinanciering van de steden en gemeenten, een sterk partnerschap tussen Vlaanderen en de provincies en de lokale besturen op basis van gelijkwaardigheid.

Op basis van de input van het steunpunt Duurzame Ontwikkeling wil ik, in overleg met mijn collega bevoegd voor binnenlands bestuur, duurzame ontwikkeling verder stimuleren bij gemeenten, steden en provincies. Het thema duurzame ontwikkeling binnen de nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2008 biedt daartoe een kader.

3.2.8 Versterking van samenwerking met partners

We willen door samenwerking en partnerschap zorgen voor slagkrachtige, effectieve en efficiënte overheden voor Vlaanderen. We willen een overheid creëren die op de eerste plaats ten dienste staat van burgers en bedrijven.

De betrokkenheid van en het overleg met de Vlaamse middenveldorganisaties zijn en blijven een essentieel aspect in mijn beleid rond duurzame ontwikkeling. Dat uit zich in verschillende aspecten:

- De ondertekening van de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling door twaalf belangrijke partners uit het middenveld en door de koepels van lokale en provinciale besturen beklemtoont het partnerschap als de essentie van de Vlaamse beleidsstrategie duurzame ontwikkeling.
- De ondertekening van het Pact 2020 door alle relevante stake holders en de daarin opgenomen doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling.
- Een groot aantal middenveldorganisaties werkt de operationele projecten uit.
- De middenveldorganisaties worden betrokken bij het opgerichte wetenschappelijke steunpunt Duurzame Ontwikkeling. De secretariaten van SERV en Mina-raad zijn vertegenwoordigd in de stuurgroep van het steunpunt. Verschillende middenveldorganisaties participeren actief in de wetenschappelijke onderzoeksprojecten van het steunpunt.
- Op korte termijn wordt ook de decretaal voorziene Permanente Werkcommissie duurzame ontwikkeling binnen de strategische adviesraad Minraad effectief opgericht. Deze zal een belangrijke rol spelen in het overleg tussen maatschappelijke stake holders op het vlak van duurzame ontwikkeling.
- Er is overleg met het middenveld en de stakeholders over de criteriaontwikkeling en daaraan gekoppelde doelstellingen per productgroep in het kader van duurzame overheidsopdrachten.
- De transitienetwerken duurzaam bouwen en wonen en duurzaam materialenbeleid (Plan C) worden uitgebouwd.

3.2.9 Duurzame ontwikkeling binnen de Vlaamse overheid

Toepassing van het Duurzame-ontwikkelingsmaturiteitsmodel (DOMa-model) in de Vlaamse overheid

Het DOMa-model werd in 2007 ontwikkeld en uitgetest op een specifiek werkgebied binnen enkele proefbeleidsdomeinen. Het DOMa-model biedt een referentiekader voor de evaluatie van de integratie van DO en ondersteunt de gefaseerde invoering ervan in de beleidsprocessen en in de strategische processen van de Vlaamse overheid. Het instrument richt zich op de hele beleidscyclus (agendasetting, beleidsvoorbereiding, beleidsformulering, beleidsimplementatie, beleidsevaluatie ...). Het geeft onder meer aan op welke manier men kan komen tot een duurzaam beleid rekening houdend met zowel de ecologische, economische als sociale dimensie van duurzame ontwikkeling. Het gaat niet om interne acties rond thema's van duurzame ontwikkeling, bijvoorbeeld intern diversiteitsbeleid, maar om het verzekeren van relevante input aan de beleidsmaker tijdens die beleidscyclus, zodat die zijn beleid kan (her)oriënteren in een richting die vanuit ecologisch, economisch en sociaal oogpunt kan worden volgehouden. Het DOMa-model geeft dan ook aan op welke manier elke stap in de beleidsvoering kan worden verbeterd ten aanzien van duurzame ontwikkeling. Op 10 oktober 2007 werd een infodag gehouden voor alle entiteiten van de Vlaamse overheid waarop het model werd voorgesteld. Het model was toen al uitgetest op de proefbeleidsdomeinen. Uit de succesvolle opkomst vanuit de hele Vlaamse overheid kan ik concluderen dat er een sterke interesse voor dit instrument bestaat.

Om de toepassing van het model verder te ontwikkelen werd onder meer onderzocht hoe het afgestemd kan worden op de werkzaamheden die moeten worden verricht voor interne controle of organisatiebeheersing en op de werkzaamheden voor lopende CAF-processen. De toepassing van het model moet verder operationeel worden gemaakt. Ik zal maatregelen nemen om het DOMa-instrument structureel te implementeren in de Vlaamse overheid.

Dag van de Duurzame Ontwikkeling voor de Vlaamse ambtenaar

Om het Vlaamse beleid duurzame ontwikkeling meer bekend te maken bij de Vlaamse ambtenaren en om hen aan te sporen tot meer duurzaam gedrag, wordt jaarlijks de Dag van de Duurzame Ontwikkeling georganiseerd. Het is de bedoeling om het inclusieve beleid duurzame ontwikkeling in zo veel mogelijk departementen en agentschappen bekend te maken en om zo veel mogelijk ambtenaren aan te spreken.

In 2009 werd de week van 5 tot en met 9 oktober voorbehouden voor allerlei initiatieven rond duurzame ontwikkeling binnen de Vlaamse overheid.

Indicator: aantal deelnemende departementen, agentschappen en ambtenaren.

3.2.10 De coördinatie van het Vlaamse beleid voor duurzame productie en consumptie

Het Pact 2020 vraagt om kritisch te kijken hoe we vandaag produceren en consumeren. Er moeten belangrijke stappen gezet worden naar een kringlooeconomie. In de ViA-doorbraak 'de open ondernemer' is opgenomen dat er een belangrijke versterking zal komen van de financiële middelen voor research en van investeringen in geavanceerde onderzoeksinfrastructuur voor onder andere kennisspeerpunten, zoals nieuwe (duurzame) materialen. Het regeerakkoord stelt dat de Vlaamse overheid een voorbeeldfunctie moet vervullen met een duurzaam materialenbeleid, waarbij ze optimaal gebruikmaakt van het kringloopprincipe.

Binnen het gecoördineerde Vlaamse beleid voor duurzame ontwikkeling zal de ontwikkeling van een integraal, gecoördineerd beleid voor duurzame productie en consumptie een speerpunt vormen. Het beleid zal gebaseerd worden op de principes van het transitie management, zoals bij duurzaam materiaalbeheer, maar er zal meer aandacht besteed worden aan de sociale aspecten van duurzame productie en consumptie.

Ik zal het Vlaamse beleid aangaande duurzame productie en consumptie vorm geven, mede in het kader van de beleidsdomeinen economie, leefmilieu en innovatie.

3.2.11 Uitvoering van het decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling

Het decreet ter bevordering van duurzame ontwikkeling is in werking getreden. Om verder uitvoering te geven aan het decreet zal ik op korte termijn uitvoeringsbesluiten opstellen.

3.2.12 Duurzaamheidsbeoordeling

Het steunpunt Duurzame Ontwikkeling maakte in de vorige legislatuur zijn eerste onderzoeken bekend over de functie van duurzaamheidsbeoordeling in het beleidsproces. Het ontwikkelde ook een algemeen kader dat kan dienstdoen als basis voor de ontwikkeling van verschillende vormen van een duurzaamheidsbeoordelingsproces.

De Europese Commissie heeft eerder in haar 'Impact Assessment guidelines' (SEC (2005) 791 – 15 juni 2005) het belang van de Impact Assessment al beklemtoond. Ze geeft haalt drie redenen aan:

- een versterking van de interne beleidsafstemming en -coördinatie;
- een verbetering van de beleids- en regelgevingskwaliteit;
- de inschatting en integratie van de diverse effecten van duurzame ontwikkelingen.

Op basis van de beleidsaanbevelingen die het steunpunt Duurzame Ontwikkeling zal formuleren voor de optimalisering van duurzaamheidsbeoordeling als instrument voor duurzame ontwikkeling, wil ik bekijken of en op welke wijze een gewenste duurzaamheidsbeoordeling in Vlaanderen toegepast kan worden. Daarbij wordt elke mogelijke verlenging van procedures van besluitvorming uitgesloten.

4. Geografische informatie: naar een moderne, geïntegreerde digitale dienstverlening van de Vlaamse overheid

Geografische informatie is een fundamentele bouwsteen voor een optimale beleidsvoering. Ongeveer 80% van de informatie die door de **overheid** gebruikt wordt, is immers van ruimtelijke aard³. Bij het behandelen van bouwaanvragen, het beslissen over de inplanting van (weg)infrastructuur en het verwerven van waardevolle natuurgebieden is geografische informatie aan de orde. Actuele bestemmingsplannen, wegenkaarten, afbakeningen van beschermde gebieden en andere geografische informatie zijn niet alleen noodzakelijk bij het voeren van een beleid voor ruimtelijke ordening, openbare werken, mobiliteit en milieu, maar zijn ook zinvol binnen andere beleidsdomeinen.

De zoektocht van **burgers** naar geschikte locaties voor kinderopvang, sociale huisvesting of zorgcentra kunnen bijvoorbeeld ondersteund worden door geografische gegevens. Hetzelfde geldt voor de zoektocht van **bedrijven** naar beschikbare bedrijfsruimte, locaties om windmolens te realiseren en hun logistieke keten te optimaliseren.

Geografische gegevens zijn zeer duur in aanmaak en in het bijhouden. Het delen van geografische gegevens is en blijft dus noodzakelijk. Door het vermijden van meervoudige inzameling wordt immers bespaard op personeel, technologie en aanmaak- en onderhoudskosten. In combinatie met de uitgebreide gebruiksmogelijkheden kunnen zo enorme kosten uitgespaard worden. Een maximale gegevensdeling draagt ook bij tot een verbetering van de kwaliteit van de gegevens. Meer gebruik van geografische gegevens betekent immers automatisch meer controle van de gegevens.

Door de Geografische Data-Infrastructuur (GDI) van Vlaanderen verder uit te bouwen, wil ik een maximale gegevensdeling binnen Vlaanderen realiseren. Dat moet niet alleen de kosten drukken voor alle betrokkenen, maar moet ook onze digitale dienstverlening voor de burgers, bedrijven en organisaties moderner, toegankelijker en eenvoudiger maken. Een performante GDI is ook noodzakelijk om doorbraken te kunnen realiseren voor de “Slimme draaischijf van Europa: slimme mobiliteit en logistiek” en het “Groene en dynamische stedengewest”.

4.1 Omgevingsanalyse

Geografische informatie speelt een belangrijke rol in onze samenleving. Het veralgemeende gebruik van Global Positioning Systems (GPS) bij (auto)wegnavigatie en (gratis) toepassingen als Google Maps en Microsoft Virtual Earth heeft de geografische industrie en de geoconsumentenmarkt een ware boost gegeven. In combinatie met draadloze netwerkdiensten zijn de mogelijkheden van locatiegebonden diensten onbegrensd. Zo wordt de combinatie van een online Gouden Gids en een GPS al volop gebruikt in de auto-industrie. De komst van goedkope mobiele GPS-toestellen heeft ook een nieuwe soort geo-producent voortgebracht. Zo worden vandaag veel trage wegen in kaart gebracht door ijverige particulieren die tijdens een ontspannende wandeling, fietstocht of paardenrit hun traject laten opmeten en de data vervolgens delen met anderen. In Nederland en Vlaanderen ontstaan zelfs open GIS--gemeenschappen (GIS: geografisch informatiesysteem) waarbij burgers samenwerken, zoals OpenStreetMap.

Al die ontwikkelingen versterken de vraag van burgers en bedrijven naar actuele en nauwkeurige geografische (overheids)informatie. Vanuit de bouwsector is er bijvoorbeeld een groeiende vraag naar correcte (liggings)informatie over ondergrondse kabels en leidingen om graafschade te vermijden. Van de Vlaamse overheid wordt verwacht dat ze aan deze groeiende behoefte aan kwaliteitsvolle geografische informatie beantwoordt. Ze wordt immers geacht om snel en correct antwoord te kunnen

³ Op weg naar performante geodata infrastructuur in Vlaanderen, een multidisciplinaire kijk (2009) Crompvoets, J. en G. Bouckaert, SPATIALIST-onderzoek, Rapport D/2009/10107/001, p 3.

geven op vragen als: waar mag ik bouwen; welke leidingen liggen er in de grond; wat is het risico op overstroming en welke gemeenschapsvoorzieningen zijn er in de buurt?

Ook de overheid zelf heeft kwalitatief hoogstaande geografische informatie nodig voor het voorbereiden, implementeren en evalueren van haar beleid en voor het verzorgen van een goede dienstverlening aan de burger. De Vlaamse overheid moet over accurate informatie kunnen beschikken om haar beleid op het gebied van transport, milieu, landbouw, sociale ontwikkeling, enzovoort te kunnen uitbouwen. Voorbeelden van projecten en initiatieven waarvoor geografische informatie onontbeerlijk is, zijn onder meer het multimodaal verkeersmanagement, de slimme kilometerheffing, het Vlaamse verkeersveiligheidsplan, het slimme elektriciteitsnetwerk of smart grid, de inplanting van grote winkelvestigingen, overstromingsbeleid, het geluidsbeleid voor de luchthaven.

Voor zeer veel van die beleidsaspecten is een doorgedreven samenwerking en informatie-deling tussen de Vlaamse overheidsinstanties en met de lokale besturen vereist. Daarvoor zijn al een aantal initiatieven genomen, die in de toekomst verder moeten worden ontplooid en verfijnd. Zo heeft de AGIV-Trefdag een vaste plaats verworven als netwerkevenement binnen de GIS-gemeenschap. De bezoekersaantallen stijgen jaar na jaar, wat erop wijst dat er in de sector wel degelijk vraag was naar een dergelijk initiatief vanuit de Vlaamse overheid. In de toekomst moet de trefdag dan ook verder hét speerpunt worden voor netwerking en de voorstelling van bestaande en nieuwe diensten en technologieën.

Stand van zaken: regelgeving, instrumenten en projecten

De uitbouw van de GDI-Vlaanderen tot een ware geografische kruispuntbank, op basis van het bestaande Samenwerkingsverband GIS-Vlaanderen, werd aangevat met het decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-infrastructuur Vlaanderen (GDI-decreet). Dat decreet zette de INSPIRE-richtlijn om⁴. Met dat decreet heb ik ervoor gezorgd dat het gebruik van geografische data en diensten door alle instanties in Vlaanderen bij het uitvoeren van taken van algemeen belang kosteloos is. Naast het GDI-decreet wordt ook een samenwerkingsakkoord met de andere gewesten en de Federale Staat voorbereid om de coördinatie van geografische data-infrastructuren binnen België te organiseren. De toegang tot en het gebruik van de geografische data moeten echter nog worden uitgewerkt in uitvoeringsmaatregelen en de ontwikkeling van netwerkdiensten.

Met het decreet van 8 mei 2009 betreffende het Centraal Referentieadressenbestand (CRAB) heb ik ervoor gezorgd dat het CRAB in een juridisch kader werd opgenomen. Daarbij wordt verzekerd dat de gemeenten op een uniforme wijze rechtstreeks worden betrokken bij de aanmaak en het bijhouden van het CRAB. De adresgegevens worden aangeboden in de vorm van een klassiek dataproduct en als een webdienst. Het Grootschalig Referentiebestand (GRB) werd verder uitgebreid en een uitvoeringsbesluit voor de toegang en het gebruik van het GRB wordt momenteel voorbereid, in samenwerking met de stuurgroep GIS-Vlaanderen en de GRB-raad, die de beheerders van fysieke leidingnetten in Vlaanderen vertegenwoordigt. De verankering van die bestanden in een officieel adressen- en gebouwenregister is de volgende stap die moet worden genomen.

Het Kabel en Leiding Informatie Portaal (KLIP), dat in 2007 werd opengesteld, draagt bij tot een betekenisvolle administratieve vereenvoudiging bij de uitvoering van werken in de buurt van kabels en leidingen. Professionele planaanvragers kunnen automatisch de nodige plannen aanvragen bij de beheerders van kabels en leidingen. De nutsmaatschappijen kunnen echter nog geen digitale informatie uitwisselen over de ligging van de kabels en leidingen. Het vereiste model daarvoor, het Informatiemodel Kabels en Leidingen (IMKL), werd alvast door het AGIV ontwikkeld maar moet nog worden geïmplementeerd.

Ter uitvoering van het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkeoprechten is het AGIV verantwoordelijk voor de ontwikkeling van een informatiesysteem voor

⁴ Richtlijn 2007/2/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2007 tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Gemeenschap (INSPIRE).

de opbouw, het beheer en de bekendmaking van het geografische themabestand Vlaamse voorkooprechten.

4.2 Uitdagingen

Ik ben van mening dat onze digitale dienstverlening voor burgers, bedrijven en organisaties moderner, toegankelijker en eenvoudiger moet worden. We willen immers dat Vlaanderen tegen 2020 uitgroeit tot een Europese topregio voor kenniseconomie en informatiesamenleving.

Bij het opzetten van een moderne, geïntegreerde dienstverlening zie ik de volgende uitdagingen:

4.2.1 Een samenleving die vraagt dat de overheid beter samenwerkt, samen tegen de verkokering

Burgers en bedrijven hebben er weinig boodschap aan om te weten welk bestuur of welke organisatie de dienstverlening verzorgt. Burgers en bedrijven hebben baat bij één portaal­site waar men de informatie en de elektronische diensten die men nodig heeft eenvoudig kan terugvinden zonder de organisatiestructuur van de overheid te kennen.

4.2.2 Een samenleving die verwacht dat een overheid niet meer vraagt wat ze al weet

In de dagelijkse praktijk verliezen bedrijven in hun contacten met de overheid vaak tijd door informatie meermaals te bezorgen. Die kostbare tijd kan vermeden worden door het investeren in gegevensdeling tussen overheden.

Ook voor een betere dienstverlening aan burgers is een veralgemeende toepassing van het principe “vraag niet wat je al weet” vereist. Dat maakt een automatische toekenning en afhandeling van de diensten waarop men recht heeft, mogelijk⁵.

4.2.3 Een samenleving die verwacht dat een overheid eenvoudige procedures hanteert en een snelle afhandeling garandeert

Bij het aanvragen van vergunningen, bewijzen, subsidies, premies en dergelijke moeten burgers en bedrijven vaak ingewikkelde procedures doorlopen en lang wachten voor ze het resultaat van hun aanvraag krijgen. We hebben bijvoorbeeld vastgesteld dat het zowel voor publieke als voor private investeerders steeds moeilijker wordt om binnen een redelijke termijn vergunningen te krijgen voor belangrijke investeringsprojecten.

Een vereenvoudiging en versnelling van die procedures dringt zich op, in combinatie met de toenemende gegevensdeling. Daarvoor wil ik, in samenwerking met mijn collega van administratieve vereenvoudiging, onderzoeken in hoeverre het gebruik van authentieke (geografische) gegevensbronnen de snellere afhandeling van administratieve procedures kan bevorderen.

4.2.4 Een innovatieve overheid die de mogelijkheden van moderne technologieën gebruikt

De nieuwe informatie- en communicatietechnologieën (ICT) blijven een hoofdrol spelen bij de vorming van de maatschappij van de 21ste eeuw. Ze bieden de mogelijkheden om burgers, bedrijven en het verenigingsleven te helpen beter gebruik te maken van kennis en ideeën. ICT's zijn een nuttig middel om bij te dragen tot een competitievere economie, een rechtvaardiger samenleving en een duurzamere leefwereld.

Een doorgedreven gebruik van geografische gegevens, in combinatie met de ICT-ontwikkelingen, opent een heel nieuwe kijk op de dienstverlening van de overheid en kan leiden tot innovatie en administratieve vereenvoudiging.

⁵ Uiteraard moet de begunstigde steeds de mogelijkheid hebben om de informatie waar de overheid over beschikt na te kijken en zo nodig te laten corrigeren.

4.3 Het intra- en interbestuurlijk gegevensverkeer moet geïntegreerd uitgebouwd worden met het oog op een betere digitale dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties

Zoals in het regeerakkoord staat, ligt de sleutel tot een meer doeltreffende administratieve vereenvoudiging in verhoogde inspanningen om te komen tot een geïntegreerde uitbouw van het intra- en interbestuurlijk gegevensverkeer (kruispuntbanken, netwerkdiensten, informatieportalen) als noodzakelijke onderbouw voor diverse strategische beleidsprojecten. Dat raamwerk, gebaseerd op eenmalige gegevensopvraging, authentieke gegevensbronnen en maximale gegevensdeling tussen overheden, kan substantiële winst opleveren in termen van kwaliteit, snelheid en transparantie van de overheidsdienstverlening. De lokale en provinciale besturen moeten zich daarbij maximaal kunnen aansluiten ten behoeve van hun eigen dienstverlening.

Dat vereist ten eerste samenwerking tussen de Vlaamse instanties en de verschillende bestuursniveaus op het vlak van geografische informatie. Op de staten-generaal 'Vlaanderen Geoland' werd in april 2009 duidelijk aangegeven dat om de Vlaamse GDI succesvol verder uit te bouwen er in eerste instantie behoefte is aan diepgaandere samenwerking.

Daarnaast is er nog veel meer integratie nodig met andere informatiebronnen en –infrastructuren, om te komen tot een geïntegreerde dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties. Geografische informatie is immers meestal de onderliggende laag die moet worden gecombineerd met informatie over bedrijven, personen, milieumetingen, vergunningen enzovoort.

4.3.1 De intrabestuurlijke dienstverlening

De evolutie naar een moderne, geïntegreerde digitale dienstverlening van de Vlaamse overheid kan alleen gerealiseerd worden door de bundeling van de verschillende initiatieven.

Om een betere digitale dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties te kunnen aanbieden stelt het regeerakkoord dat de verschillende Vlaamse initiatieven die de ruggengraat vormen voor het geïntegreerde intra- en interbestuurlijk gegevensverkeer gebundeld moeten worden. In overleg met mijn collega-ministers wil ik door die middelen en expertise samen te brengen een meer geïntegreerde aanpak mogelijk maken voor de verdere uitbouw van de generieke instrumenten voor gegevensuitwisseling met burgers, bedrijven en organisaties om daardoor ook een betere afstemming mogelijk te maken op de transversale beleidsprojecten die in de Vlaamse Toekomstvisie 2020 opgenomen zijn.

Daarnaast zal ik de opgestarte initiatieven met betrekking tot de uitbouw van de Geografische Data-Infrastructuur (GDI) voor Vlaanderen tot een geografische kruispuntbank voortzetten. De opbouw van het Grootchalig Referentiebestand (GRB), het Centraal Referentieadressenbestand (CRAB) en een officieel wegennetwerk voor Vlaanderen zijn daarbij belangrijke speerpunten. Het samenwerkingsverband GDI-Vlaanderen, de stuurgroep GDI-vlaanderen, het AGIV en de GDI-raad zijn de belangrijkste actoren. Door de verruiming van het samenwerkingsverband GDI-Vlaanderen in het kader van het GDI-decreet verhoogt alvast het draagvlak van de GDI.

Bundeling van de initiatieven met betrekking tot de realisatie van (geo)-informatie-infrastructuren door middelen en expertise samen te brengen

Vandaag zijn er verschillende initiatieven die allemaal vanuit hun eigen invalshoek verband houden met de realisatie van (geo)informatie-infrastructuren. De belangrijkste initiatieven zijn:

- het MAGDA-platform⁶ voor gegevensuitwisseling;
- het GDI-platform voor uitwisseling van geografische gegevens;
- toegangscontrole tot ICT-toepassingen en vertrouwelijke data;
- de netwerkinfrastructuur van de Vlaamse overheid;
- de portaalsite Vlaanderen;
- de portaalsite Geo-Vlaanderen;
- de Vlaamse formulierenwebsite;
- het Digitaal Actieplan.

Door het realiseren van een grotere samenhang tussen die initiatieven kunnen ze elkaar versterken. Door investeringen op elkaar af te stemmen, zullen de effectiviteit en de efficiëntie van de totale dienstverlening sterk toenemen.

Het MAGDA-platform zorgt vandaag voor de ontsluiting van alfanumerieke authentieke bronnen. Het zorgt ervoor dat gegevens van verschillende overheidsinstanties op elkaar worden afgestemd, zodat burgers en bedrijven op een eenvoudige manier alle relevante informatie kunnen consulteren. Het GDI-platform, dat nodig is voor de realisatie van de INSPIRE-richtlijn, deelt dezelfde ambitie, maar dan met geografische gegevens. De koppeling tussen beide platformen **biedt een onuitputtelijke bron van diensten en producten** die de dienstverlening aan de burgers, bedrijven en organisaties sterk uitbreiden en die tegelijk de **administratieve lasten** zowel intern als bij de “klanten” van de overheid sterk kunnen **reduceren**.

De koppeling van de platformen vraagt om het samenbrengen van inhoudelijke en technische competenties. De informatisering van bijvoorbeeld het inlichtingenformulier vastgoed informatie, het realiseren van de digitale stedenbouwkundige of milieuvergunning en de realisatie van een digitale sociale kaart met alle welzijnsvoorzieningen vereisen een samenwerking tussen e-government-, GIS- en ICT-specialisten.

Het samenwerkingsverband GDI-Vlaanderen bouwt de Geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen uit als een geografische kruispuntbank, waarbij geografische informatie vlot bruikbaar wordt voor zowel overheid, burger als bedrijf

De Europese INSPIRE-richtlijn verplicht de lidstaten vanaf 15 mei 2009 om hun geografische gegevens beschikbaar te stellen aan het publiek en overheidsinstanties. Die beschikbaarstelling zal tussen nu en 2019 gerealiseerd moeten worden via geografische netwerkdiensten. Deze hoogtechnologische elektronische diensten maken het mogelijk om actuele gegevens snel te verspreiden.

Vlaanderen heeft met het GDI-decreet de INSPIRE-richtlijn alvast met succes omgezet in eigen regelgeving. Met de uitvoering van het GDI-decreet wil ik door middel van samenwerking tussen bestuursinstanties op verschillende niveaus de GDI uitbouwen tot een geografische kruispuntbank.

Een geografische kruispuntbank is een platform voor de uitwisseling van actuele geografische informatie die onderling koppelbaar is en waarbij garanties over de kwaliteit en de beschikbaarheid gegeven worden.

Een geografische kruispuntbank is noodzakelijk voor de ondersteuning van het Vlaamse grondgebonden beleid, het Vlaamse e-governmentbeleid en het Europese milieubeleid volgens de INSPIRE-richtlijn.

Een geografische kruispuntbank maakt het bijvoorbeeld mogelijk om:

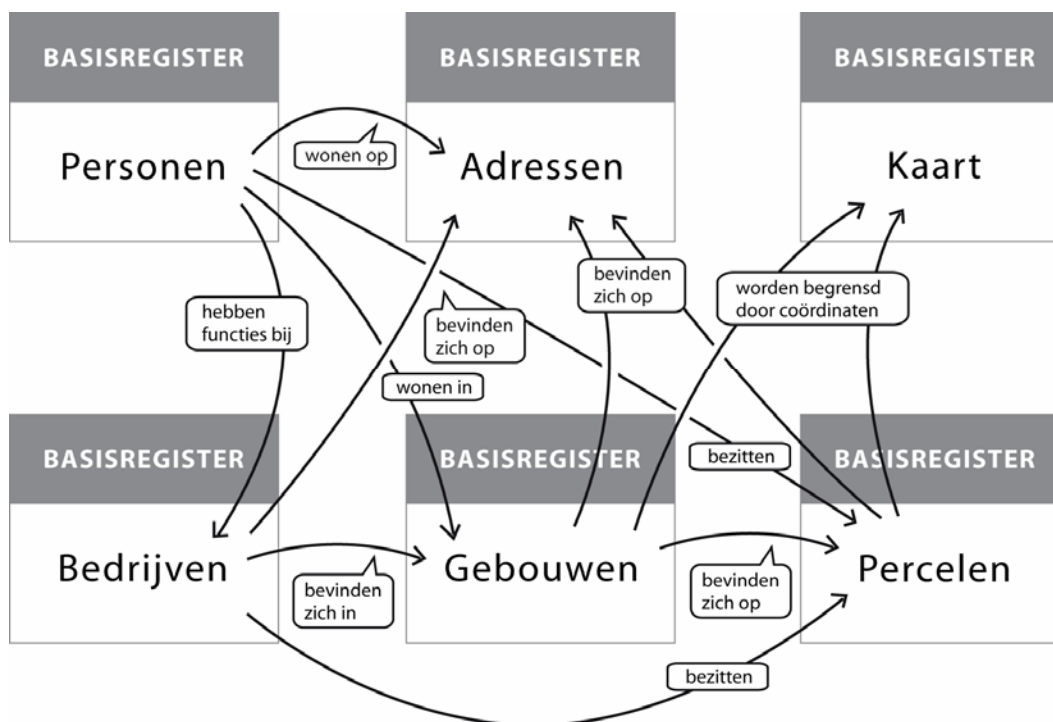
- de inplanting van nieuwe bouwwerken en infrastructuren te ondersteunen, met een betere onderbouwing voor het vergunningenbeleid (milieu, ruimtelijke ordening, landbouw);⁷

⁶ MAGDA staat voor MAXimale GegevensDeling tussen Administraties.

⁷ Bijvoorbeeld aanvragen voor het plaatsen van windmolens kunnen sneller en correcter beoordeeld worden door de koppeling van ruimtelijke plannen, windopbrengstkaarten, natuurgebieden en luchtverkeersgebieden.

- een minder-hinderbeleid uit te bouwen door de coördinatie van werken op het openbaar domein efficiënter te organiseren en informatie uit te wisselen tussen alle betrokkenen;
- ondersteuning te bieden bij mobiliteitsvraagstukken;⁸
- interventies van hulpdiensten te ondersteunen door het aanbieden van correcte liggingsadressen (tijds winst), informatie over nutsleidingen (inschatting van gevaar) en correcte bouwplannen (doelgericht zoeken);
- internettoepassingen te maken om een antwoord te bieden op vragen als: waar mag ik bouwen; wat is het risico op overstroming; welke gemeenschapsvoorzieningen zijn er in de buurt; en welke bedrijventerreinen hebben nog vrije ruimte?

Het opzetten van een (geografische) kruispuntbank steunt op een ondubbelzinnige en eenmalige registratie (of authentieke registratie) van referentieobjecten. Een aantal administratieve referentieobjecten komen steeds op de voorgrond: personen, bedrijven, percelen, gebouwen, adressen en kaart (zie figuur 1 en GIS-Vlaanderen-plan 2007-2010⁹).

Figuur 1 - stelsel van basisregisters

De registraties van de referentieobjecten worden authentieke registraties genoemd als ze leiden tot een authentieke gegevensbron. Dergelijke gegevensbronnen worden opgezet om te voldoen aan wettelijke of decretale regels. De Vlaamse Regering bepaalt de authentieke geografische gegevensbronnen.

Door het eenmalig inzamelen en meervoudig gebruik, de vermindering van de administratieve lasten en verhoogde rechtszekerheid ben ik ervan overtuigd dat de authentieke bronnen de grondslag vormen voor een betere dienstverlening van de overheden in Vlaanderen aan de burger, bedrijven en organisaties.

Ik ben van mening dat een geïntegreerde operationele coördinatie moet worden opgezet om de verdere gegevensuitwisseling binnen de Vlaamse overheid te realiseren en een stelsel van Vlaamse authentieke bronnen uit te werken. Dat stelsel is de blauwdruk voor de koppeling van de meest essentiële

⁸ Bijvoorbeeld een slimme kilometerheffing uitwerken op basis van nauwkeurige geografische gegevens.

⁹ Het GIS-Vlaanderen-plan 2007-2010 goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 18 juli 2007

bouwstenen voor de dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties (personen, ondernemingen, percelen, gebouwen, adressen en wegen, zie figuur 1.)

Voor de referentieobjecten gebouwen, adressen en kaart zijn er nog geen officiële, verplichte standaarden. De opbouw van sommige thematische kaarten die voor de burger belangrijk zijn, verloopt daardoor weinig coherent en gestroomlijnd (bijvoorbeeld de opbouw van het plannen- en vergunningenregister, rechten van voorkoop, ruimtelijke uitvoeringsplannen). Het ontbreken van die authentieke gegevensbronnen staat een efficiënt bestuur, een goede dienstverlening en een administratieve vereenvoudiging in de weg.

Vanuit die behoefte heeft het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) al belangrijke stappen gezet met de gefaseerde opbouw van het GRB en het CRAB met bijbehorend decretaal kader, als voorbereiding op een officieel gebouwen- en adressenregister met inbegrip van hun geocomponent.

Er is ook grote behoefte aan een officieel wegenbestand dat wordt bijgehouden door de wegbeheerders in Vlaanderen.

Om de GDI-Vlaanderen tot een geografische kruispuntbank uit te bouwen, moet het bijhouden van geografische gegevens geïntegreerd worden in de bestuurlijke processen en moeten authentieke geografische gegevens opgezet worden en via geografische netwerkdiensten aangeboden worden. Geografische netwerkdiensten vormen de technische oplossing om de vlote beschikbaarheid en uitwisselbaarheid van actuele gegevens te verzekeren.

Ik wil daarbij aangeven dat de ondersteuning van de lokale besturen bij de implementatie van geografische netwerkdiensten een kritieke randvoorwaarde is bij het realiseren van die interbestuurlijke gegevensuitwisseling.

De GDI-Vlaanderen uitbouwen tot een geografische kruispuntbank is ook actief bijdragen aan het realiseren van een competitieve Vlaamse kenniseconomie. In het regeerakkoord hebben we expliciet opgenomen dat in deze kennismaatschappij iedereen dezelfde toegang en kansen moet krijgen om gebruik te maken van de beschikbare digitale instrumenten.

Door het innovatieve karakter van de geosector, met grote buitenlandse spelers, biedt de weloverwogen uitbouw en ondersteuning van de geografische informatiesector een enorm potentieel ten aanzien van innoverende initiatieven op andere domeinen (leefmilieu, mobiliteit, economie enzovoort). Om de concurrentiekracht van de Vlaamse bedrijven te verhogen, moeten we een actief beleid voeren voor het hergebruik van de geografische informatie en de diensten van de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Ik zal dan ook een actief beleid voeren voor hergebruik van overheidsinformatie, waarbij aan de behoeften van het bedrijfsleven tegemoet wordt gekomen.

De Vlaamse bedrijven kunnen vervolgens diensten en producten met toegevoegde waarde realiseren (zoals locatiegebonden diensten met informatie over benzinestations, restaurants enzovoort; het bepalen van de optimale locaties voor inplanting van winkels, bedrijven, haltes openbaar vervoer; het optimaliseren van dispatchingsdiensten).

Ter ondersteuning van die innovaties is er behoefte aan een overkoepelend Vlaams Innovatieprogramma Geo-informatie, met als globaal doel de Vlaamse GDI verder te ontwikkelen door de gecoördineerde inzet van een mix aan innovatie-instrumenten.

Tot slot mogen we niet vergeten dat burgers, bedrijven en administraties zo veel mogelijk geografische gegevens willen te kunnen raadplegen via het internet. Binnen het kader van de INSPIRE-richtlijn kan met een verdere invulling van Geo-Vlaanderen – het geoportaal van Vlaanderen – daaraan worden voldaan. Via de ontwikkeling van een innovatieve geografische servicebus, met generieke geografische netwerkdiensten, kan de meest actuele geografische informatie snel en vlot aangesproken, uitgewisseld en verspreid worden. Gezien het innovatieve karakter van deze ontwikkelingen zal ik hierover samenwerken met mijn collega bevoegd voor wetenschap en innovatiebeleid.

4.3.2 De interbestuurlijke dienstverlening - het opzetten van een nauwe samenwerking met andere besturen met het oog op de uitbouw van het stelsel van authentieke bronnen

Om de dienstverlening optimaal te kunnen uitbouwen, moet de netwerkvorming niet alleen binnen de Vlaamse overheid een feit worden. Daaraan wil ik werken aan een dienstverlening die de grenzen van de data-infrastructuren en dienstverlening van de eigen overheid overstijgt. Er moet daarom nauw samengewerkt worden met de lokale overheden en de federale overheid om een gemeenschappelijk stelsel van authentieke bronnen op te zetten.

- **Realisatie van een eenvoudige gegevensuitwisseling met de lokale besturen**
De lokale besturen zijn voor burgers een belangrijke toegangspoort tot overheidsinformatie en -diensten. Het ondersteunen van de lokale besturen is een kritieke succesfactor bij de realisatie van een globale informatie-infrastructuur en voor het slagen van het e-governmentbeleid. Adressen, gegevens over leegstand en bouw- of milieuvergunningen zijn maar enkele voorbeelden van gegevens die door de lokale besturen kunnen worden aangeleverd. Het realiseren van een optimale uitwisseling van die gegevens is **essentieel voor de realisatie van het principe ‘de overheid vraagt niet wat ze al weet’**.
- **Realisatie van gegevensuitwisseling met de federale overheid en de Europese Unie**
De verdere gegevensuitwisseling over ondernemingen (Kruispuntbank Ondernemingen - KBO) en sociale zekerheid (Kruispuntbank Sociale Zekerheid) is cruciaal voor het bestendigen van bestaande en het ontwikkelen van nieuwe digitale diensten. Het veralgemeend gebruik van het CRAB door de federale instanties zal een kwaliteitsverhoging van de kruispuntbanken met zich meebrengen. **Als alle overheden in België dezelfde straatnamen en huisnummers hanteren**, zal dat de dienstverlening aan burgers en ondernemingen ten goede komen. tot een authentieke bron van kadastrale percelen komen vereist ook een nauwe samenwerking met de federale overheid. In het kader van de uitbouw van de Europese Infrastructuur voor Ruimtelijke Informatie (INSPIRE) zal ook de gegevensdeling van de Vlaamse geografische gegevens en diensten verder opgezet moeten worden om ook de Europese Commissie en de overige lidstaten te kunnen bedienen.

4.3.3 De dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties versterken

Met het oog op een betere digitale dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties zie ik een aantal concrete projecten ter ondersteuning van Vlaanderen in Actie (ViA), waaraan ik wil (mee)werken. Die projecten zijn op 3 sporen te situeren: mobiliteit en logistiek, vastgoed en perceel en economie.

Voor de optimale realisatie zullen een groot aantal van de onderliggende inter- of intrabestuurlijke informatiestromen moeten worden geoptimaliseerd. Daarbij geldt het principe dat de onderliggende informatie eenmalig wordt ingezameld door de best geplaatste administratie en meervoudig kan worden aangesproken (bijvoorbeeld een gemeentelijk loket en een gewestelijk loket die dezelfde actuele gegevens gebruiken). Een projectgroep werkt de nodige knelpunten weg die die maximale gegevensdeling in de weg staan. Daartoe maakt ze een kosten-batenanalyse op en onderzoekt ze de haalbaarheid van de projecten. De projectgroep is vervolgens verantwoordelijk voor de realisatie van de nieuwe diensten, maar draagt het beheer ervan over aan de meest passende betrokken entiteit. Een efficiënte en effectieve overheid moet immers haar dienstverlening met een minimum aan middelen en doelgericht kunnen uitbouwen.

Door de realisatie van die projecten wordt naast een verbeterde dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties, gewerkt aan een efficiëntere en effectievere overheid. De realisatie van die projecten levert immers ook generieke gegevens, componenten en diensten op die door alle betrokken Vlaamse bestuursniveaus gebruikt kunnen worden.

Om de dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties succesvol te kunnen uitbouwen, moet rekening worden gehouden met de behoeften en noden van burgers, bedrijven en organisaties.

In de eerste plaats moet de overheid de informatie die ze zelf bezit optimaal aanwenden. Zo wil ik onderzoeken of we veelgestelde vragen van burgers aan de Vlaamse infolijn - in verband met (geografische) informatie - als een signaalfunctie kunnen gebruiken om bepaalde diensten klantvriendelijker te maken of om administratieve procedures te vereenvoudigen. Daarvoor zal ik samenwerken met mijn collega die bevoegd is voor administratieve vereenvoudiging.

Het operationaliseren van de GDI-raad, een adviesraad voor geografische informatie, zal door de inspraak van verschillende belanghebbende, een vraaggerichte uitbouw van de dienstverlening mogelijk maken.

De stapsgewijze uitbouw van de geografische dienstverlening als investering voor een Vlaamse kenniseconomie vereist een financieel programma dat gekoppeld wordt aan het GDI-uitvoeringsplan, waarin de uitbouw van gegevensbronnen tot authentieke geografische gegevensbronnen en de ontsluiting ervan via netwerkdiensten en het Vlaams geo-portaal worden gepland.

De drie sporen waarrond ik wil samenwerken, mobiliteit en logistiek, vastgoed en perceel en economie, wil ik hier verder toelichten.

Mobiliteit en logistiek

De mobiliteit beheersen en duurzamer maken, is voor het dichtbevolkte Vlaanderen een enorme uitdaging. Ons mobiliteitssysteem moet verbeterd worden om de effecten op onze economie, onze gezondheid en ons milieu te beperken en tegelijk onze logistieke positie in West-Europa te versterken. We moeten een doorbraak realiseren om Vlaanderen als slimme draaischijf van Europa uit te bouwen. We doen dat door op een slimme manier met mobiliteit en logistiek om te gaan.

Om die doorbraak te realiseren, staat in het regeerakkoord duidelijk waarop we de komende legislatuur willen inzetten. We willen onder meer inzetten op:

- investeren voor stappers en trappers: bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk, gevaarlijke punten, Generiek Informatieportaal Openbaar Domein (GIPOD), ongevalgegevens;
- investeren in een performant en efficiënt openbaar vervoer: vertramming, snelbusnetwerk;
- investeren in privévervoer: wegwerken van missing links, multimodaal dynamisch verkeersmanagement, vrachtroutenetwerk;
- kosten van mobiliteit objectief doorrekenen: slimme kilometerheffing.

Om die visie, die doelstellingen en projecten te realiseren, wil ik vanuit mijn bevoegdheid voor geografische informatie daaraan meewerken. De GDI-Vlaanderen kan daarin immers een operationeel instrument zijn, onder meer om kwaliteitsvolle en actuele gegevens ter beschikking te stellen. Daarnaast zullen ontbrekende schakels ontwikkeld moeten worden. Ik denk hierbij aan:

- een **middenschalig wegenbestand** dat wordt bijgehouden door de wegbeheerders in Vlaanderen. Een actueel en gebiedsdekkend wegenbestand met officiële straatnamen en wegnummers, dat wordt bijgehouden door de wegbeheerders in Vlaanderen, is onder meer noodzakelijk voor een efficiënter wegbeheer, de uitwisseling van informatie over de wegwerkzaamheden en mobiliteitstudies op alle bestuursniveaus. Het is een **basisbestand** voor het opzetten van een **performant verkeers- en vervoerssysteem**. Het gebruik van een authentiek wegenbestand binnen Vlaanderen zal een **aanzienlijke kostenreductie** betekenen voor zowel de Vlaamse overheid, de lokale besturen als andere gebruikers (zoals de nutsmaatschappijen).

Dat wegenbestand, dat onder meer wegassen bevat, kan op korte termijn gerealiseerd worden en kan zo de eerste gebiedsdekkende realisatie van de wegassen van het GRB, het grootschalige langetermijnproject van de Vlaamse overheid, vormen. Het fungeert ook als een pilootproject voor de organisatie van het bijhouden van het volledige GRB.

- informatie over de **verkeerssignalisatie** die wordt bijgehouden door de wegbeheerders. Om die databank, die aangemaakt wordt binnen het beleidsdomein mobiliteit en openbare werken, optimaal te kunnen gebruiken, moet de verkeerssignalisatie gekoppeld worden aan het middenschalige wegenbestand. Bij de inwinning van informatie voer de verkeerssignalisatie wordt de techniek van mobiele kartering of mobile mapping gebruikt. Daarbij maakt een auto

met camera al rijdend de nodige opnamen. Als expertisecentrum volgt het AGIV die techniek nauwgezet op en gaat het na waar die techniek verder ingezet kan worden ten behoeve van de GDI-Vlaanderen.

- een **multimodale routeplanner** (een routeberekening die rekening houdt met alle mogelijke vervoersmogelijkheden: auto, fiets, te voet en openbaar vervoer) die kan worden ingebouwd in netwerkdiensten. Die routeplanner maakt gebruik van het **middenschalige wegenbestand** en houdt rekening met de **dienstregelingen van de openbare vervoersmaatschappijen**. Daardoor kunnen de eindgebruikers een **betere afweging maken tussen de verschillende vervoersmogelijkheden**. In combinatie met het CRAB is bovendien een **exacte plaatsbepaling op huisnummer** mogelijk. Daardoor begint de routeplanning al vanaf de voordeur.
- de ontwikkeling van het GIPOD. In het regeerakkoord hebben we expliciet opgenomen dat bij de **uitvoering van infrastructuurprojecten de hinder** voor burgers en bedrijven **zo veel mogelijk beperkt** moet worden en dat daarover een duidelijke communicatie moet worden opgezet. Met de ontwikkeling van het GIPOD wil ik daarvoor verder aan een oplossing werken. Met het GIPOD zal het mogelijk zijn om op geïntegreerde wijze informatie uit te wisselen over veranderingen op het openbaar domein, bijvoorbeeld over wegwerkzaamheden of manifestaties. Op die manier wordt invulling gegeven aan het concept “**minder hinder**”, dat ook het rendement van het weggebruik gevoelig zal verhogen.
- gegevens over nabijgelegen **stedelijk gebied, industriegebied** en (waardevol of beschermd) **buitengebied** met het oog op het vaststellen van tarieven voor kilometerheffing.

Vastgoed en perceel

In het kader van de ViA-doorbraak **Groen en dynamisch stedengewest** hebben we in het regeerakkoord een nieuwe visie op het ruimtelijke ordeningsbeleid vooropgesteld. In het kader van die nieuwe visie moet specifiek **op het vlak van vergunningen de dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties verbeteren** door:

- een klantgerichte en snelle afhandeling van stedenbouwkundige vergunningsaanvragen, op alle bestuursniveaus;
- garanties dat indieners vlot correcte informatie en adequaat advies over (ver)bouwintenties en -plannendossier kunnen opvragen. Daarbij hebben we in het regeerakkoord vooropgesteld dat internettoepassingen ontwikkeld zullen worden die de aanvrager begeleiden bij het kiezen van de juiste procedure en de juiste inhoud van zijn vergunningsaanvraag.

Die verbeteringen zijn ook nodig om een optimaal investeringsklimaat te creëren ten voordele van publieke of private investeerders.

Om dat te kunnen realiseren, moeten voor burgers, bedrijven en organisaties de **gegevens over woningen, percelen en de leefomgeving vlot toegankelijk en actueel zijn**. Naast het aanreiken van overzichtelijk informatie over de rechtszekerheid van een woning of gebouw en informatie over de leefomgeving, kunnen ook interactieve mogelijkheden aangeboden worden die een vlotte manier van inspraak en betrokkenheid mogelijk maken. Voor burgers, architecten maar ook voor de lokale besturen kan het indienen van een **digitale bouwaanvraag** een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging realiseren.

In het kader van de verkoop van vastgoed kunnen een grote **efficiëntiewinst** en **rechtszekerheid** gerealiseerd worden door de **digitalisering van de “notarisbrief”** (inlichtingenformulier vastgoedinformatie). Dat formulier, waarmee de lokale besturen alle relevante informatie over een vastgoed aan de makelaar of de notaris bezorgen, omvat informatie die uit tal van bronnen afkomstig is. Het opzetten van gebiedsdekkende authentieke gegevensbronnen over ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's), bijzondere plannen van aanleg (BPA's), stedenbouwkundige en milieuvergunningen en voorkooprechten is nodig voor de realisatie van de digitale “notarisbrief”. Bovendien zijn die bronnen voor tientallen andere processen van groot belang, zowel voor uiteenlopende Vlaamse overheidsdiensten als voor lokale besturen. Dat op dat vlak al vooruitgang geboekt is, bewijst het AGIV met de opbouw van het geografisch themabestand Vlaamse voorkooprechten. Ter uitvoering van het decreet van 25 mei 2007 houdende de harmonisering van de procedures van voorkooprechten is het AGIV belast met de ontwikkeling van een informatiesysteem voor de opbouw, het beheer en de bekendmaking van het **geografische themabestand Vlaamse**

voorkooprechten. Het AGIV maakt daarbij met de beheerders van de voorkooprechten de nodige afspraken over de aanlevering van actuele data volgens specifieke afspraken.

Tot slot moet voor de realisatie van de notarisbrief een authentieke bron van kadastrale percelen opgezet worden. Dat plan vereist uiteraard een nauwe samenwerking met de federale overheid.

Een vlotte beschikbaarheid van gegevens over de **leefomgeving**, zoals regelmatig bijgewerkte luchtfoto's, kan voor studie bureaus in het kader van een MER-procedure (milieu-effectrapportage) de doorlooptijd reduceren, de kwaliteit van de MER verbeteren en uiteindelijk ervoor zorgen dat investeringen sneller kunnen gebeuren.

Om voldoende rechtszekerheid over vastgoed en percelen te creëren maar ook om uitvoeringstermijnen en kosten bij vastgoedtransacties en vergunningsprocedures te reduceren, wil ik in samenspraak met mijn collega's die bevoegd zijn voor ruimtelijke ordening en e-government, nagaan welke stappen we in dit spoor kunnen zetten.

Economie

In het regeerakkoord wordt bij de doorbraak **Open ondernemer** de goedkeuring van een **kaderdecreet ruimtelijke economie** gepland om een coherent en samenhangend ruimtelijk economisch beleid te voeren. Dat sectorale decreet zal onder meer de basis vormen voor de sectorale inbreng vanuit het beleidsdomein economie in de ruimtelijke planningsprocessen enerzijds en voor de invulling van de bestemde bedrijventerreinen anderzijds. Om dergelijke wisselwerking te kunnen realiseren, is er behoefte aan een gebiedsdekkend adressenbestand voor bedrijven, gecombineerd met informatie over onder meer de activiteiten, de grootte en de personeelsbezetting van die bedrijven. Die informatie faciliteert onder meer:

- de weergave van de **beschikbaarheid van bedrijfsterreinen en hun transportinfrastructuur**. Bedrijven moeten een duidelijk overzicht hebben waar geschikte bedrijfsterreinen te vinden zijn voor de activiteit die ze willen ontplooien, en in welke mate de bedrijfsterreinen kunnen rekenen op een goede ontsluiting via de weg, het spoor, of het water.
- **informatie over de bedrijven langs waterwegen of in de buurt van havens**.

Ook in het kader van de doorbraak **Groen en dynamisch stedengewest** is informatie over de ligging van bedrijven nodig. Gedacht kan worden aan onder meer:

- **Ontwikkeling** en sanering van brownfields. Grond is te schaars in Vlaanderen om vervuilde en verouderde bedrijventerreinen ongebruikt te laten liggen. Om de ontwikkeling van brownfields te stimuleren en de sanering van de grond mogelijk te maken (en in de toekomst te vermijden) moeten we weten welke stoffen door bedrijven op welke plaatsen werden gebruikt, opgeslagen of afgevoerd. Daarvoor moeten dus **gegevens over de ligging van bedrijven** en hun (voormalige) activiteiten worden gecombineerd.
- Ook voor de **inschatting** van en anticipatie op toekomstige **milieueffecten** moeten we de **locatie van bedrijven** en hun activiteiten kunnen combineren, zodat het effect op naburige bedrijfsterreinen, natuur- en bosgebied en woonkernen kan worden ingeschat.

Om de locatie van bedrijven efficiënt te kunnen achterhalen, is een actueel en volledig adressenregister noodzakelijk. Bij het opzetten van het CRAB als een authentieke geografische gegevensbron zal ik dan ook bijzondere aandacht geven aan de **inwinning van correcte 'ondernemingsadressen'**. Daartoe moeten onder meer de nodige afspraken gemaakt worden met de federale instantie die verantwoordelijk is voor de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO).

In de toekomst moeten we ook verstandig omgaan met onze energiebronnen. Zoals in het regeerakkoord is vermeld, zullen we op een economisch draagbare, gefaseerde en gecontroleerde manier werk maken van de modernisering van de energiemeters en de optimalisatie van energienetten. We maken werk van de smart meters en smart grids.

Bij de opbouw van de smart grids wil ik de netbeheerders van de elektriciteitsnetten een goede geo-ondersteuning bieden. Waar ze beschikbaar zijn, zullen het GRB, maar ook het KLIP en het Flemish Positioning Service (FLEPOS), zeg maar het Vlaamse GPS-netwerk, immers een meerwaarde kunnen bieden.

Die instrumenten zijn ook van belang voor de andere nutssectoren, maar ze hebben ook een ruimer gebruik, denk maar aan de aannemerswereld en landmetersactiviteiten. Het belang van GRB voor de nutssector vertaalt zich in de nauwe betrokkenheid bij het hele GRB-proces, zowel financieel als organisatorisch via de GRB-Raad. Het gebruik van KLIP door de aannemerswereld neemt steeds toe. Met het KLIP-decreet van 14 maart 2008 heb ik dat gebruik ook verplicht gemaakt. Hetzelfde geldt voor FLEPOS, waarmee landmeters tijdens hun terreinwerk heel snel exacte posities verkrijgen of waardoor zelfs landbouwers met behulp van hun GPS heel exact kunnen ploegen.

Dat uitgebreide gebruik binnen de bedrijfswereld wijst erop dat de bestaande instrumenten verder onderhouden en uitgebouwd moeten worden opdat ze optimaal blijven aansluiten bij het gewenste gebruik. De komende legislatuur zal ik dan ook het IMKL implementeren. Dat model bepaalt hoe kabels en leidingen worden voorgesteld en welke informatie moet worden uitgewisseld tussen de verschillende actoren. Dat zal een verdere optimalisatie van het KLIP mogelijk maken, waardoor verdere administratieve vereenvoudiging wordt gerealiseerd en een betere dienstverlening tot stand komt.

5. Publiek-private samenwerking

5.1 Omgevingsanalyse

5.1.1 PPS als een wijdverspreide en internationaal geaccepteerde techniek om kwaliteitsvolle projecten te realiseren

Publiek-private samenwerking, kortweg PPS, is het afgelopen decennium uitgegroeid tot een wijdverspreide en goed ingeburgerde techniek om op een kwaliteitsvolle en efficiënte wijze beleidsdoelstellingen te realiseren zonder dat daarbij de overheidsbegrotingen al te zwaar werden belast. Enkele voorbeelden uit de omringende landen kunnen dat illustreren.¹⁰ De effectieve ontwikkeling van PPS en DBFM werd bijvoorbeeld in Frankrijk gestimuleerd onder druk van een stijgende schuldenlast van de overheden, een stijgende behoefte aan infrastructurele investeringen in de gezondheidszorg, defensie, politie, gevangeniswezen, gerecht en onderwijs, en politieke verschuivingen. Meer nog vanwege politieke, juridische en economische ontwikkelingen in Frankrijk wordt PPS momenteel gezien als hét instrument voor publieke infrastructuurprojecten. De wetgeving voorziet nu dan ook in de nodige instrumenten voor de systematische en gecoördineerde implementatie van verschillende projecten op zowel lokaal als nationaal niveau. Stimulerende factoren daarbij waren de uitgebreide en lange analyses van buurlanden zoals het Verenigd Koninkrijk en de consultatie van sleutelpartijen in de industrie, bij lokale besturen, het bankwezen en juristen. Een en ander leidde tot een robuust netwerk en kader voor PPS op juridisch, budgettair en boekhoudkundig vlak.

Sinds 2004 is er in Duitsland een snelle stijging van het aantal PPS-projecten vastgesteld op zowel nationaal als regionaal niveau. Naast weginfrastructuur kwamen ook de luchthavens, havens, afvalverwerking, overheidsaccommodatie, scholen, rechtshandhaving en energievoorzieningen in aanmerking voor PPS. De aanbestedende overheden hadden immers hoge verwachtingen voor de toenemende efficiëntie, de snellere ontwikkeling van de wegen en de beperktere overheidsbudgetten. De relatief late ontwikkeling van PPS in Duitsland lag voornamelijk aan de juridische obstakels voor PPS en de visie van de publieke opinie dat er voor openbare en sociale diensten gratis in dienstverlening moest worden voorzien, wat impliceerde dat er via belastingsinkomsten belangrijke investeringen in het onderwijs of de weginfrastructuur werden voorzien. De stijgende behoefte aan investeringen in infrastructuur en de beperkte budgettaire middelen zorgden echter voor verandering.

Nederland heeft in vergelijking met Frankrijk, Duitsland of Vlaanderen een lange geschiedenis van PPS en DBFM-structuren. Vanaf de jaren negentig werden pilootprojecten voor PPS ontwikkeld naar een model in het Verenigd Koninkrijk. In 1999 ontwikkelde de overheid een introductieprogramma voor PPS dat tot doel had PPS tot een aanvaard instrument voor de uitwerking van het overheidsbeleid te maken. Elke beleidsmaker moest rekening houden met PPS als mogelijk instrument om een beleidsdoelstelling te halen of uit te voeren op voorwaarde dat die toegevoegde waarde zou genereren. In 2005 verklaarde de Nederlandse regering zich bereid om PPS toe te passen voor publieke bouwprojecten. Dankzij politieke initiatieven en het toepassen van een verplicht overheidsonderzoek om na te gaan of een infrastructuurproject of huisvestingsproject voor PPS geschikt is, werd PPS meer en meer als een gangbaar instrument benaderd. Intussen kan worden vastgesteld dat PPS meer en meer de preferente uitvoeringswijze voor grote projecten wordt, tenzij kan worden aangetoond dat een andere uitvoeringswijze beter geschikt is.

¹⁰ Informatie ontleend aan de Studie Deloitte, Benchmark PPS, te verschijnen.

verduurzamen. De terugval van de inkomsten voor de Vlaamse begroting als gevolg van de economische crisis verplicht ons daarenboven om keuzes te maken in de uitgaven en selectief te zijn bij het bepalen van de prioriteiten. Een performant investeringsbeleid dat gericht is op maximale efficiëntiewinsten, dringt zich dan ook op. In binnen- en buitenland is publiek-private samenwerking, zoals eerder vermeld, de afgelopen jaren een krachtig instrument gebleken om beleidsdoelstellingen met een verhoogde efficiëntie te realiseren en kwaliteitsvolle overheidsprojecten tot een goed einde te brengen. Projecten die een meerwaarde opleveren, zullen ook in de toekomst een van de peilers vormen voor een duurzaam investeringsbeleid.

In Vlaanderen werden de afgelopen jaren verschillende PPS-projecten opgestart, zowel op het lokale niveau als op het Vlaamse niveau. Voor het Vlaamse niveau kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de sector van de openbare werken, waar melding moet worden gemaakt van de Via-Investprojecten voor het wegwerken van missing links in de weginfrastructuur (onder meer de noordelijke wegontsluiting van de luchthaven van Zaventem, de Kempense Noord-Zuidverbinding en de vervollediging van de zuidelijke tak van de R4 rond Gent). Voorts kan worden gewezen op de realisatie van tramlijnen en stelplaatsen van de Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn. Daarnaast kan ook nog een inhaalbeweging in schoolinfrastructuur en sportinfrastructuur via alternatieve financiering worden vermeld. Op lokaal niveau is PPS globaal zonder meer succesvol te noemen. Naast de vele gebiedsontwikkelingsprojecten kan melding worden gemaakt van diverse zwembaden en sportcomplexen, maar ook van het recente project voor studentenhuisvesting van de Universiteit Gent.

Voor de Vlaamse projecten speelden naast transversale entiteiten zoals ParticipatieMaatschappij Vlaanderen nv en het Kenniscentrum PPS ook specifieke agentschappen, zoals de Lijn en het AWV, een belangrijke functie bij de uitrol van diverse projecten van PPS en alternatieve financiering. Op het lokale niveau kan, naast de activiteiten van het Kenniscentrum PPS, melding gemaakt worden van Thuis in de Stad, het Kenniscentrum van de Vlaamse Steden en talrijke autonome gemeentebedrijven, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, Provinciale ontwikkelingsmaatschappijen en sommige OCMW's en gemeenten.

Begin 2009 bracht het Rekenhof de resultaten naar buiten van een audit van diverse alternatieve financieringsprogramma's en PPS-structuren die de Vlaamse overheid in de legislatuur 2004-2009 had opgezet om haar investeringsdoelstellingen te realiseren.¹¹ In die audit besloot het Rekenhof dat zowel de onderbouwing, de voorbereiding als de informatieverstrekking voor verbetering vatbaar waren als men via PPS daadwerkelijk meerwaarde wil realiseren.

Meer recent kan worden gewezen op de benchmarking van PPS in Vlaanderen ten opzichte van vijf andere Europese landen, in opdracht van het Kenniscentrum PPS. In die studie wordt onder meer gewezen op het belang van verdere standaardisatie, systematische screening van projecten en goede risicoanalyses. De studie maakt ook duidelijk dat in Vlaanderen het maximale potentieel van PPS nog lang niet is bereikt.

Wat de aanbevelingen van het Rekenhof betreft, werd in de vorige legislatuur het voornemen geuit om die aanbevelingen volledig uit te voeren. In het regeerakkoord werd alvast in de lijn daarvan gefocust op de vereiste van meerwaarde bij PPS en werd ook bijzondere aandacht gevestigd op het belang van een goed projectmanagement bij organisatiebrede projecten om zo verder te kunnen werken aan het efficiënter en slagkrachtiger maken van de Vlaamse overheid.¹²

¹¹ Publiek-private samenwerking bij de Vlaamse overheid, Rekenhof, 2009. Zie voor de lokale projecten de studie van het Steunpunt beleidsrelevant onderzoek - bestuurlijke organisatie Vlaanderen inzake succes en faalfactoren van lokale pps-projecten, Leuven, 2008.

¹² Regeerakkoord, pag. 21 en 85 en volgende.

5.2. Strategische en operationele doelstellingen

5.2.1 Naar meerwaarde bij en uit PPS

Publiek-private samenwerking heeft een betekenisvolle en zelfs noodzakelijke rol te spelen om diverse maatschappelijke doelstellingen te realiseren en om te komen tot een verhoogde effectiviteit van het overheidsoptreden. Met PPS, een integrale aanpak en een nauwe samenwerking tussen de publieke en de private sector kan in het bijzonder worden bijgedragen aan de realisatie van verschillende doelstellingen van Vlaanderen in Actie en het Pact 2020 waarmee Vlaanderen tegen 2020 tot de allerbeste Europese regio's op economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk vlak wil behoren.¹³ De filosofie van publiek-privaat partnerschap waarbij samenwerking, duurzaamheid en een langetermijnvisie centraal staan, vormt daarbij de sleutel. Met geïntegreerde en performantiegerelateerde contractsvormen kunnen bijvoorbeeld noodzakelijke investeringen in de uitbouw en het onderhoud van fysieke infrastructuur (transport-, informatie- en nutsinfrastructuur) worden opgezet, die dan op hun beurt de gewenste maatschappelijke en technologische ontwikkelingen kunnen ondersteunen. De levenscyclusfilosofie en de integrale benadering van PPS-contracten (zoals DBFM) verzekeren de overheid van een hoogstaande en voortdurende kwaliteit en bieden de private sector bij goed presteren langetermijngaranties, niet alleen voor inkomsten- en uitgavenstromen, maar ook voor de werkgelegenheid. Bovendien kan in sommige gevallen tot oplossingen worden gekomen die de investeringslasten spreiden over de levensduur van de investeringsgoederen. PPS biedt daarnaast, als een beproefd concept voor gebiedsontwikkeling, bijzondere opportuniteiten om op duurzame en creatieve wijze bedrijventerreinen, brownfields en, meer algemeen, steden en regio's te ontwikkelen. Door een bundeling van de knowhow van zowel de publieke als de private sector kan bovendien worden gestreefd naar eco-efficiënte investeringen en kan aan duurzaam bouwen alle kansen worden gegeven.

Om meerwaarde bij en uit PPS op het Vlaamse niveau effectief te operationaliseren, moeten niettemin diverse en bijwijlen doortastende maatregelen worden genomen. Om maximaal de meerwaarden te realiseren die aan bepaalde projecten en de gekozen realisatiewijzen inherent zijn, moet in navolging van de voorstellen van het Rekenhof en buitenlandse voorbeelden, worden overgegaan tot een screening van de projecten van de Vlaamse overheid. Op die manier kan de beste realisatiewijze geïdentificeerd worden. Daarbij kan gebruikgemaakt worden van binnen het Kenniscentrum reeds bestaande tools, maar er moet ook een kader worden uitgewerkt waarbinnen dat proces systematisch en iteratief kan verlopen. Daarenboven moet worden bekeken hoe dat alles het best kan worden geïstitutionaliseerd in de bestaande bestuurspraktijk. De screening moet in elk geval in een vroeg stadium worden ingepland om de keuze voor de beste projectvorm maximaal te objectiveren. Voorts moet in navolging van de diverse rapporten prioritair worden voortgewerkt aan standaardcontracten die gebaseerd zijn op goede praktijken en de eerste ervaringen met DBFM-projecten in Vlaanderen (onder meer van Via-Invest, LijnInvest, de Liefkenshoekspoortunnel en het PPS-project Kantienberg). Er moet zowel een model voor grote als voor kleinere projecten worden uitgewerkt. De contracten moeten waar mogelijk in het proces worden geïntegreerd. Als uit de screening blijkt dat PPS tot meerwaarde kan leiden, moeten de projecten zo veel mogelijk volgens hetzelfde proces worden gerealiseerd. Bij dat proces moet nauwlettend worden gewaakt over de meerwaarde. Er moet voor de Vlaamse overheid een draaiboek worden uitgewerkt waarin het proces, de verschillende tools en hun inzet in kaart worden gebracht. Daarbij moeten de als ontwikkelde tools zoals de marktverkenning worden opgenomen. Waar nodig moet hun methodologie worden geactualiseerd.

Voorts moeten nieuwe tools zoals een standaardrisicomatrix en een ramingstool in het proces worden geïntegreerd. Ook moet er voldoende aandacht worden besteed aan de analyse en het beheren van risico's. Voor langlopende PPS-projecten is dat vaak geen evidentie. Sommige risico's en kosten zoals onteigeningskosten, kosten voor de milieumilderende maatregelen, de aan de plan-MER en de project-

¹³ Zie ook het regeerakkoord pag. 85: "We willen door samenwerking en partnerschap zorgen voor slagkrachtige, effectieve en efficiënte overheden voor Vlaanderen."

MER gebonden kosten, de kosten voor de minder-hindermaatregelen en de kosten voor de over te dragen risico's aan de opdrachtnemer zijn immers projectgebonden en kunnen vaak pas na het doorlopen van de procedures zoals projectnota, MER, Provinciale Auditcommissie (PAC) en Gemeentelijke Begeleidingscommissie (GBC) worden geraamd. Ook de gevolgen van procedures voor de Raad van State zijn vaak moeilijk in te schatten.

Om de adequate toepassing van de uitgewerkte instrumenten te garanderen, is een feedbackmechanisme wenselijk, waarbij per PPS-project de gebruikte instrumenten en aanverwante projectdocumenten ter toetsing worden overgedragen. Door die feedback kunnen ook de standaarden en instrumenten die beschikbaar bij het Kenniscentrum zijn, worden geactualiseerd, verbeterd en uitgebreid.

Het gestandaardiseerde en uniforme kader moet ertoe leiden dat de meerwaarde daadwerkelijk wordt gerealiseerd en dat die gefaciliteerd wordt.

De standaardisering kan ook leiden tot een verlaging van de transactiekosten, een beperktere afhankelijkheid van externe bijstand, en een inkorting van de onderhandelingsperiode in de aanloop naar de realisatie van een PPS-project.

De succesvolle realisatie van de projecten veronderstelt ten slotte de inzet van de nodige gekwalificeerde personeelsleden, de bereidheid te investeren in het proces en de tools en de noodzakelijke en zeer nauwe samenwerking tussen de betrokken partijen binnen de Vlaamse overheid.

5.2.2 Inzetten op project- en contractmanagement en inbreiding van de knowhow van de publieke sector

Efficiënte en effectieve overheden zijn van groot belang voor de creatie en het behoud van welvaart en welzijn in Vlaanderen. De overheden in Vlaanderen moeten doeltreffend en efficiënt functioneren om een slagkrachtige hefboom te vormen voor het regeringsbeleid, dat gericht is op een sociaal, ondernemend, innovatief en duurzaam Vlaanderen.¹⁴ In het raam van PPS moet dan ook worden ingezet op project- en contractmanagement en op de inbreiding en verankering van de knowhow over PPS binnen de Vlaamse overheid. Zeer treffend wijst het regeerakkoord meermaals op het belang van de aanstelling van een projectleider met een duidelijk mandaat en de vorming van een projectgroep waarbij ambtenaren van de betrokken diensten worden betrokken.¹⁵ Ten slotte liggen een verankering en een inbedding van kennis via opleidingen ook in de lijn van de in het Pact 2020 belangrijk geachte competentieontwikkeling en het faciliteren van het levenslang leren. PPS is in de lijn daarvan ook het instrument bij uitstek om de efficiëntie en effectiviteit van de overheid te verhogen. PPS vraagt immers een doorgedreven voorbereiding en professioneel opdrachtgeverschap en succes vereist een sterk project- en contractmanagement.

De voormelde doelstelling moet onder meer worden geconcretiseerd door het opzetten van gespecialiseerde studiedagen en seminars om alle betrokkenen bij PPS vertrouwd te maken met de recentste evoluties en inzichten. Naar internationaal voorbeeld moet een studie worden gevoerd naar de haalbaarheid en desgewenst de implementatie van een 'academie' voor project- en contractmanagement, waar een selectie van ambtenaren een intensieve hoogkwalitatieve opleiding de genoemde domeinen krijgt.

Er moet verder werk worden gemaakt van de borging, de bundeling en de verspreiding van de leerervaringen en de knowhow die werd ontwikkeld bij het opzetten van de projecten. Ook internationale ervaringen moeten worden meegenomen via doorgedreven internationale

¹⁴ Regeerakkoord, pag. 85

¹⁵ Zie ook het regeerakkoord, p 88, "Voor de coördinatie van grote projecten, met betrokkenheid van diverse administratieve entiteiten zal gezorgd worden voor een gemandateerd projectmanagement."

kennissuitwisseling via EPEC en via deelname in het in voorbereiding zijnde PPS-kenniscentrum van de UNECE. Het ambtelijke netwerk voor PPS moet worden voortgezet en zo nodig worden versterkt.

Om de opgebouwde expertise verder op lokaal niveau te valoriseren, is het van groot nut dat er een taskforce ‘gebiedsontwikkeling’ wordt opgericht, met onder meer het Kenniscentrum PPS, dat vandaag al in diverse PPS-gebiedsontwikkelingen ondersteuning biedt. PPS-gebiedsontwikkelingen dragen immers in belangrijke mate bij tot de realisatie van een warm Vlaanderen en moeten bijgevolg maximaal worden gefaciliteerd. Die taskforce kan dan onder meer de volgende vraagstukken behandelen:

- hoe kunnen de instrumenten adequaat worden betrokken en worden ingezet om steden en gemeenten te ondersteunen?;
- hoe kunnen de beleidsinstrumenten beter op elkaar worden afgestemd?;
- waar zijn de noden voor eventuele ondersteuning?;
- hoe kan publiek-publieke afstemming worden ondersteund?;
- hoe kunnen de ontwikkelde standaarden worden gebruikt en systematisch worden ingezet?

Het succes en de realisatie van de doelstellingen en de acties kunnen in functie van hun implementatie onder meer worden afgemeten aan het aantal opleidingen en seminars, het aantal deelnemers, het aantal leden van de nieuwsbrief van het Kenniscentrum en het aantal hits op de website, die als medium en instrument voor kennisverspreiding wordt gebruikt.

5.2.3 Monitoring van PPS-projecten

In het kader van de bovenvermelde doelstelling en de noodzaak aan een goed en doorgedreven projectmanagement moet er op een meer strategische basis ook een nauwgezette monitoring van het PPS-beleid komen, zodat kan worden gekomen tot een gecoördineerde transparante aanpak en implementatie van de Vlaamse PPS-projecten.

Er moeten ontmoetingen worden opgezet met vertegenwoordigers van de private sector (bijvoorbeeld financiële instellingen, bouwsector, architecten) om een goede interactie te verzekeren. Bij die gelegenheid kunnen ontwikkelingen worden besproken en kunnen beleidslijnen in overleg met de private sector desgewenst worden aangescherpt.

Jaarlijks zal ook een voortgangsrapport worden gepubliceerd, waarbij er aandacht zal zijn voor de inpassing van PPS in de meerjarenbegroting, zodat de impact van PPS op de begroting duidelijk is.

6. Geïnformeerd beleid in beslissende tijden

6.1 Omgevingsanalyse

6.1.1 Opportuniteiten

De behoefte aan informatie voor een onderbouwd beleid roept de vraag op naar de beschikbaarheid van data. Opportuniteiten zijn te zoeken in het feit dat ieder agentschap zijn productie (processen, outputs) in kaart moet brengen en effectindicatoren moet ontwikkelen (generieke bepalingen in beheersovereenkomsten). Ook departementen doen inspanningen om beheersinformatie te verzamelen en te bundelen over het domein (managementinformatiesystemen). De beleidsvoorbereidende kracht van departementen en agentschappen is sinds BBB versterkt dankzij de uitbouw van beleidscellen en regelmatig overleg in beleidsraden en managementcomités.

Er ontstaan spontaan partnerschappen tussen centrale besturen en lokale besturen, die samen informatie verzamelen, ontsluiten en tot beleidsinformatie bewerken (zie Stadsmonitor). Zo ook is er steeds meer openheid vanwege federale instanties om met regionale besturen samen te werken, ook vanuit efficiëntieoverwegingen (zie project met Planbureau en Nationale Bank van België voor meer regionale data). IT-mogelijkheden zijn beschikbaar om netwerken van databanken tot stand te brengen waardoor geautoriseerde instanties toegang krijgen tot de bronbestanden. De totstandkoming van de censusdatabank waarin administratieve databanken door ADSEI zullen worden gekoppeld en ontsloten om te voldoen aan de Europese verplichtingen met betrekking tot de volkstelling, is een opportuniteit in het kader van de administratieve vereenvoudiging.

De erkenning van regio's in internationale fora gaat stapsgewijze vooruit zodat er voor bepaalde domeinen al een rotatie is van het delegatievoorzitterschap tussen de deelstaten op de bijeenkomsten van de Europese Raad. Voor de domeinen waarvoor dat nog niet het geval is, ontstaan andere overlegfora. Op het gebied van statistiek kan een orgaan als de Coördinatiecommissie Statistiek (vertegenwoordigers van het Instituut Nationale Rekeningen en gewestinstellingen) een hulpmiddel zijn om regionale overheden te betrekken bij de voorbereiding van de adviezen van de Belgische delegatie.

Die ontwikkelingen hebben tot gevolg dat er meer data die uitwisselbaar zijn, beschikbaar worden.

De economische en financiële crisis raakt meerdere beleidsniveaus, instellingen, bedrijven, bevolkingsgroepen. De opportuniteit bestaat erin dat gegevens in deze periode sneller worden verspreid en gemakkelijker tussen verschillende beleidsniveaus en actoren worden uitgewisseld omdat iedereen er baat bij heeft dat snel en accuraat gehandeld wordt.

Naast de economische crisis kondigen zich andere belangrijke externe ontwikkelingen aan die periodiek opgevolgd moeten worden zodat de overheid tijdig geattendeerd kan worden op mogelijke opportuniteiten of bedreigingen voor Vlaanderen. We vermelden onder meer de vergrijzing van de bevolking, de klimaatwijzigingen, de globalisering van de economie, de individualisering van de maatschappij. Over de afzonderlijke fenomenen bestaat al veel literatuur, maar over mogelijke interferenties tussen verschillende ontwikkelingen over de snelheid waarmee de feiten zich in Vlaanderen zullen voordoen, bestaan nog onzekerheden. Dat doet de behoefte ontstaan aan onderzoeksprogramma's die deze vraagstukken grondig, in al hun aspecten, bestuderen en die op zoek gaan naar dwarsverbanden.

6.1.2 Bedreigingen

Vlamingen tonen relatief weinig interesse voor de politiek en voelen zich er ook niet erg bij betrokken. Het vertrouwen van de Vlamingen in de instellingen is internationaal vergeleken matig; het vertrouwen in de Vlaamse Regering en administratie ligt tussen het grotere vertrouwen in de lokale besturen (effect van nabijheid!) en het mindere vertrouwen in de federale en internationale instellingen. Die houding beïnvloedt in negatieve zin de algemene tevredenheid over de dienstverlening en voorzieningen van de overheid.

De pogingen die tot op heden zijn gedaan om de bevolking, bedrijven, organisaties (stakeholders) meer te betrekken bij de beleidsvoorbereiding, zijn nog beperkt en met dit overleg wordt de gewenste doelgroep nog te weinig bereikt. Wie al mondig is, maakt het meest gebruik van de huidige inspraakmogelijkheden.

De interesse en betrokkenheid van burgers en overheid ten aanzien van het internationale beleid is eveneens matig. Daardoor worden kansen gemist om bepaalde thema's op Vlaams niveau bespreekbaar te maken en worden aangereikte integratiekaders nog te weinig gebruikt.

Er komen te veel rapporten op de bureaus van beleidsmakers terecht met een vage boodschap waardoor ze weinig doorwerken naar het beleid. Daarnaast blijft er een hokjespolitiek bestaan binnen en tussen overheidsdiensten, kabinetten en administratie (kennis is macht). Er is nog steeds een moeilijke relatie tussen zogenaamde horizontale en verticale domeinen. Deze vaststellingen vormen een bedreiging als er geen ommekeer plaatsvindt naar gezonde ambtelijk-politieke verhoudingen en een gecoördineerde aanpak, al dan niet via projectmanagement.

Onderzoek (met inbegrip van surveys) wordt nog te zeer in verspreide slagorde verricht waardoor informatie onnodig meermaals bij de betrokken actoren wordt opgevraagd. Het is moeilijk om fondsen te vinden voor grootschalige surveys en om continuïteit in de tijd mogelijk te maken. Met de huidige budgettaire beperkingen is er geen beterschap in het vooruitzicht. Er zal dus naar synergie gezocht moeten worden.

Statistiek is in het kader van de staatshervorming een bevoegdheid die de functionele bevoegdheidsverdeling volgt. De deelstaten kunnen met andere woorden zelf overheidstatistieken produceren die ze nodig hebben voor hun beleid. De deelstaten moeten, zoals de lidstaten van de Europese Unie, de regelgeving op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer toepassen en mogen bij de uitoefening van hun bevoegdheden het statistisch geheim niet schenden. De manier waarop die regelgeving momenteel strikt wordt geïnterpreteerd en toegepast op het federale niveau (privacywetgeving is de exclusieve bevoegdheid van de federale overheid), bemoeilijkt de vlotte toegang tot bronbestanden en de uitwisseling van niet-gecodeerde gegevens tussen partners. Daardoor wordt het moeilijk om gegevens te koppelen en bestaande bestanden te verrijken. Dat leidt niet alleen tot inefficiëntie, maar het bemoeilijkt tevens het realiseren van een loket voor Vlaamse openbare statistieken.

6.2 Strategische en operationele doelstellingen

6.2.1 Strategische doelstelling I: De Vlaamse Regering beschikt continu over betrouwbare analyse- en monitoringinstrumenten en over beleidsgerichte studies die haar toelaten de gevolgen van externe ontwikkelingen op langere en kortere termijn in samenhang in te schatten.

Te realiseren effecten:

- kennis van resultaten van beleid: de Vlaamse Regering kent de resultaten van haar beleid door de beschikbaarheid van beleidsmonitors met actuele, betrouwbare data;
- toegankelijkheid van geïntegreerde beleidsinformatie (Studiedienst van de Vlaamse Regering, DAR): beleidsmakers (kabinetten en hun diensten) krijgen gratis toegang tot beschikbare data via gebruiksvriendelijke kanalen;
- betrouwbaarheid van geïntegreerde beleidsinformatie: de kwaliteit van de data wordt niet betwist door beleidsmakers;

- bruikbaarheid van geïntegreerde beleidsinformatie: beleidsmakers verwijzen naar de data en analyses bij beslissingen van de Vlaamse Regering, in beleidsplannen, -nota's en -brieven.

Geïntegreerd en toekomstgericht onderzoek uitvoeren ter ondersteuning van strategische beleidskeuzen

Ter aanvulling van sectorale onderzoeken (die moeten worden uitgevoerd in opdracht van de functionele beleidsdomeinen) zal het onderzoeksprogramma van de Studiedienst van de Vlaamse Regering gefocust worden op enkele centrale thema's die relevant zijn voor de uitvoering van het algemene regeringsbeleid. Daarbij zullen demografische, macro-economische en sociaal-maatschappelijke aspecten aan bod komen.

Dat onderzoeksprogramma onderscheidt zich van de opdrachten van de domeinspecifieke steunpunten en sectorale onderzoeksprogramma's door de aandacht voor integraal denken en het zoeken van dwarsverbanden tussen verschillende inhoudelijke domeinen. In domeinen waar expertise onvoldoende aanwezig is, zal met andere diensten en onderzoekscentra worden samen gewerkt.

De onderzoeksresultaten worden gevaloriseerd in rapporten en worden toegelicht op studiedagen zodat de beleidsinformatie snel en doelgericht doorstroomt naar de beleidsmakers en alle betrokken actoren. De verspreiding in gedrukte of elektronische vorm zal meer gericht gebeuren naar de primaire doelgroepen.

De Vlaamse Regering wil inzetten op een warme samenleving (regeerakkoord, p. 59). Het Pact 2020 wil een inclusieve samenleving tot stand brengen en de sociale banden tussen mensen versterken. De **Sociale Staat van Vlaanderen** kan in dat kader als een strategisch project worden beschouwd. In dit onderzoeksproject beschrijven we de leefsituatie van de Vlamingen vanuit verschillende levensdomeinen. We volgen ontwikkelingen op, vergelijken met andere landen en regio's, en gaan op zoek naar verklaringen en verbanden. Het onderzoek wordt begeleid door de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Vertegenwoordigers van de verenigingen en parlementsleden (opdrachtgevers) worden geconsulteerd zodat de onderzoeksthema's aansluiten bij de informatiebehoefte van de verschillende actoren en via hun kanalen doorwerken in het beleid en in maatschappelijke debatten.

Output:

- uitvoering van meerjarig onderzoeksprogramma, kwaliteitstoets;
- realisatie van strategisch project: tweejaarlijkse publicatie Sociale Staat van Vlaanderen, kwaliteitstoets.

Verdere ontwikkeling van instrumenten voor het berekenen van middellange- en langetermijnvooruitzichten op macro-economisch en demografisch vlak ondersteunen en gebruiken als referentiebron voor het berekenen van sectorale en regionale behoeften

Het is van belang dat de Vlaamse Regering beschikt over eigen instrumenten om een vooruitziend beleid te voeren. Omwille van efficiëntie maar ook omwille van de vergelijkbaarheid (regionaal, internationaal) en afhankelijkheid van dataproductie door andere instanties, zal synergie worden gezocht tussen homologe instellingen. De eigen inbreng van de Vlaamse overheid en het eigenaarschap van het model worden daarbij veilig gesteld.

De Vlaamse Regering zal in samenwerking met de andere gewesten en het federale Planbureau het **macro-economische prognosemodel (HERMREG)** verder uitwerken met een grotere inbreng van regionale data zodat het model (van top-down naar meer hybride) beter geschikt wordt om de impact van regionale maatregelen te simuleren. Dat instrument zal jaarlijks worden gebruikt om macro-economische vooruitzichten (zes jaar) te maken van de Vlaamse economie en de arbeidsmarkt, alsook voor de berekening van CO²-uitstoot op regionaal niveau. Voor de uitvoering van dit strategisch project wordt het samenwerkingsprotocol tussen de Studiedienst van de Vlaamse Regering en het federale Planbureau voortgezet.

De Studiedienst van de Vlaamse Regering zal ter aanvulling van de federale bevolkingsvooruitzichten (INR) vijfjaarlijks de **bevolkingsprognoses op gemeentelijk niveau actualiseren**. Die prognoses zullen als referentiebron worden gebruikt voor het ramen van sectoriële en lokale behoeften

(bijvoorbeeld de raming van de behoefte aan kinderopvang en andere persoonsgebonden welzijnsvoorzieningen, MIRA-projecties, ontwikkelingsplannen van RESOC's).

Output:

- beschikbaarheid van een model voor projecties en simulaties, beschikbaarheid van databanken voor jaarlijkse macro-economische vooruitzichten voor Vlaanderen; gebruik in beleidsdocumenten;
- beschikbaarheid van bevolkingsprojecties op gemeentelijk niveau; gebruik in beleidsdocumenten.

Jaarlijks volgen van omgevingselementen en effecten van het overheidsbeleid

De Vlaamse Regering gaat jaarlijks na welke overheidsinspanningen werden geleverd en welke tussentijdse realisaties al kunnen worden voorgesteld. De vraag wordt onderzocht of de verschillende doelen en de beoogde doelgroepen worden bereikt. Het is daarbij ook van belang de ontwikkelingen in de beleidsomgeving te volgen omdat ze een verklaring kunnen bieden voor het al dan niet bereiken van de gehoopte resultaten.

VRIND, het regionale indicatorenboek, zal daarom jaarlijks de ontwikkelingen in de Vlaamse samenleving in beeld brengen, ook in internationaal perspectief. Naast de schets van de omgeving zal VRIND aan de hand van gevalideerde indicatoren nagaan in welke mate de uitvoering van de beleidsmaatregelen die in het Vlaamse regeerakkoord en in de onderscheiden beleidsnota's worden aangekondigd, al tot meetbare effecten hebben geleid.

De indicatoren worden in nauw overleg met de beleidsdomeinen geselecteerd. De aansturing en coördinatie wordt door de Studiedienst van de Vlaamse Regering uitgevoerd. Er zal op een geïntegreerde manier worden gerapporteerd over de grote strategische lijnen uit het regeerakkoord. Op die manier zal de rapportering aansluiten bij de kwalitatieve opvolging van het regeringsbeleid, het Pact2020 en ViA, die door de Stafdienst van de Vlaamse Regering zal worden gecoördineerd (zie punt 1.5 van deze beleidsnota).

Output: jaarlijkse VRIND.

Jaarlijks de voortgang rapporteren van doelstellingen uit Pact 2020

Het regeerakkoord geeft aan de Studiedienst van de Vlaamse Regering de opdracht om jaarlijks de indicatoren van het Pact van Vlaanderen 2020 te volgen en erover te rapporteren (zie punt 1 van deze beleidsnota).

Output:

- beschikbaarheid van het jaarlijks rapport Pact 2020 op basis van gevalideerde indicatoren, samen met boordtabel over gerealiseerde doorbraken;
- jaarlijks communicatie-event.

6.2.2 Strategische doelstelling II: De Vlaamse Regering zal haar bevoegdheid op het gebied van openbare statistiek maximaal benutten en zal de statistiekproductie efficiënt organiseren. Waar dit een meerwaarde betekent, zullen samenwerkingsinitiatieven met internationale, federale en lokale statistiekproducerende (en ontsluitende) instanties worden afgesloten.

Te realiseren effecten:

- wegwerken van het statistisch deficit voor het Vlaamse beleid: vastgestelde tekorten (vragen van Platform Statistiek) zijn opgelost.

Optimaal gebruik van bestaande databanken bevorderen en primaire dataverzameling organiseren

Voor het onderzoek en de uitbouw van de Vlaamse statistieken moet maximaal gebruikgemaakt worden van administratieve databanken. Binnen de Vlaamse overheid wordt daarvoor via het Platform Statistiek een inventaris van (authentieke) databronnen opgemaakt die bruikbaar zijn voor meerdere beleidsdomeinen. Dat maakt onderdeel uit van de meldingsplicht die iedere regionale overheid heeft ten aanzien van de federale Administratie Statistiek en Economische Informatie in het kader van de

Statistiekwet met het oog op het samenstellen van een overzicht van de Belgische openbare statistieken (Eurostat).

Een voorbeeld van de ontsluiting van een administratieve databank ten behoeve van wetenschappelijke en statistische doeleinden is de **Vlaamse ondernemingsdatabank**. De Studiedienst van de Vlaamse Regering zal vertrekken van de authentieke databron (zie MAGDA-platform) en zal die data koppelen aan aanvullende informatie over bedrijven, handelszaken en zelfstandige uitbatingen op basis van de jaarrekeningen voor aangifteplichtige bedrijven, btw-gegevens over omzet, investeringen en uitvoer. Die informatie kan worden verwerkt tot geanonimiseerde statistieken over de performantie van ondernemingen (naar grootte, omzet, sector) tot op het niveau van gemeenten.

Administratieve databanken kunnen echter niet aan alle informatiebehoefte tegemoetkomen. Vooral voor kwalitatieve kenmerken, houdingen en gedragingen, zal er nood blijven aan andere vormen van gegevensverzameling zoals surveys en kwalitatieve methoden.

Als strategisch project stellen we de voortzetting van de **survey naar waarden, houdingen en gedragingen van Vlamingen** voorop. Die enquête, georganiseerd door de Studiedienst van de Vlaamse Regering, zal afgestemd worden op de informatiebehoefte met betrekking tot de monitoring van het algemene Vlaamse regeringsbeleid (zie punt 1 van deze beleidsnota), zal data leveren die relevant zijn voor het voorgestelde geïntegreerde onderzoeksprogramma (zie doelstelling I) en kan (afhankelijk van de meetmethode, steekproefgrootte en burgersurvey) ook vraagmodules voor andere beleidsdomeinen opnemen (bijvoorbeeld draagvlakmeting voor beleidskeuzen, kennis, gebruik en tevredenheid over voorzieningen). Er zal onderzocht worden hoe die survey met behoud van de internationaal erkende kwaliteit (deelname aan programma International Social Survey) nog beter geschikt kan worden gemaakt om uitspraken te doen over kansengroepen en kleinere geografische entiteiten (meer gedetailleerd dan op het niveau Vlaamse Gemeenschap). De data worden ter beschikking gesteld voor wetenschappelijk onderzoek. De onderzoeksresultaten worden bekend gemaakt via publicaties en studiedagen.

De data van enquêtes die door de Vlaamse overheid (door steunpunten of andere opdrachtnemers) worden gefinancierd, worden maximaal ontsloten voor verdere en aanvullende beleidsmatige, wetenschappelijke en statistische studies in opdracht van de Vlaamse overheid. Het **meldpunt-surveyonderzoek** inventariseert in het kader van de meldingsplicht op continue basis de Vlaamse overheidsenquêtes. Een oplossing voor het gebruiksrecht van de basisdata door derden wordt gerealiseerd, onder meer naar aanleiding van de onderhandelingen over de beheersovereenkomsten met de derde generatiesteunpunten.

Output:

- realisatie van strategische projecten zoals ontsluiting van verrijkte Vlaamse ondernemingsdatabank, databank met meer regionale statistieken NBB e.a.;
- realisatie van survey naar waarden, houdingen en gedragingen, met modules ten behoeve van de voortgangscntrole op het Vlaamse regeringsbeleid, de leefsituatie van Vlamingen, de kansengroepen; beschikbaarheid van data voor analysewerk, documentatie van databron.

Onderhandelen van gelijkwaardige toegang tot nationale databronnen en erkenning van Vlaamse authentieke bronnen voor internationale rapportering

In het regeerakkoord pleiten we voor een maximaal gebruik van onze bevoegdheden binnen de bestaande regelgeving. Dat geldt ook voor het statistiekbeleid.

Om redenen van efficiëntie is het wenselijk dat naast de Vlaamse administratieve data maximaal gebruik wordt gemaakt van bestaande federale bronnen zodat burgers, bedrijven, organisaties of andere besturen niet meermaals dezelfde informatie aan de overheid moeten meedelen. De gewestelijke instellingen worden tot op heden niet op dezelfde manier behandeld als de federale instellingen die deel uitmaken van het Instituut voor Nationale Rekeningen (INR) en die op basis van de Statistiekwet op een vlotte manier toegang hebben tot brondata.

De wijze waarop de Census 2011databank door ADSEI wordt geconcipieerd en uitgebouwd, is voor al wie in Vlaanderen wetenschappelijk statistisch onderzoek doet, van het grootste belang. We dringen erop aan dat de mogelijke juridische bezwaren die een koppeling met regionale databanken en enquêtes verhinderen, tijdig en maximaal worden weggevoerd.

Vlaamse Regering, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, de Vlaamse Vereniging van Provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Binnen dat strategisch project geven de gebruikers aan welke informatie zij nodig hebben voor hun beleidsvoorbereiding en -evaluatie. De data worden centraal verzameld door de Studiedienst van de Vlaamse Regering en worden zo veel mogelijk rechtstreekse links gelegd naar andere databanken. Dankzij de ontsluiting in een datawarehouseomgeving kunnen de data op verschillende geografische niveaus worden gesorteerd en in verschillende thematische sets worden samengevoegd. De gemeentelijke statistieken zijn voor iedereen toegankelijk via de website www.lokaalstatistieken.be.

Het samenwerkingsverband tussen de centrumsteden, het Agentschap Binnenlands Bestuur en de Studiedienst van de Vlaamse Regering met betrekking tot de **Stadsmonitor en het Stedenfonds** wordt voortgezet. Die monitor is opgezet vanuit de filosofie van duurzame ontwikkeling en is een instrument om de leefbaarheid van steden te volgen. Dat project zal een bijdrage leveren tot gefundeerde beleidskeuzen in het kader van de realisatie van de ViA-doorbraak 'Groen Stedengewest'.

De diensten van de Vlaamse overheid kunnen een beroep doen op de Studiedienst van de Vlaamse Regering voor methodologische ondersteuning bij het conceptueel ontwikkelen van **monitors over horizontale beleidsthema's** en kunnen hulp vragen bij het verzamelen van data over domeinoverschrijdende thema's. Voorbeelden daarvan zijn de verdere operationalisering van een **armoedemonitor** in samenwerking met de bevoegde diensten, een herijking van de **duurzaamheidsmonitor** in samenwerking met de stuurgroep Duurzame Ontwikkeling, een **communicatiebarometer over het effect van overheidscommunicatie** met de afdeling Communicatieenzovoort. Gedurende de economische crisisperiode zullen de **economische ontwikkelingen** en de gevolgen ervan voor werkgelegenheid, investeringen, handel enzovoort, continu worden gevolgd via een boordtabel met conjunctuurgevoelige indicatoren. Die informatie zal via de website van SVR worden verspreid. Er zullen links worden gelegd naar andere Vlaamse instanties en andere andere gewestelijke, federale en internationale instanties, die eveneens de economische ontwikkelingen op de voet opvolgen.

Het Departement internationaal Vlaanderen, het agentschap Toerisme Vlaanderen, de Studiedienst van de Vlaamse Regering en het Steunpunt Buitenlandse Betrekkingen, Recreatie en Toerisme zullen kennis en middelen samenbrengen met het doel **regionale satellietrekeningen voor Toerisme** op te stellen en op die manier te voldoen aan internationale aanbevelingen. Het bestaande nationale model zal verfijnd worden en de dataverzameling met betrekking tot de toeristische sector in Vlaanderen zal daarop worden afgestemd en aangevuld.

Als dat wenselijk en mogelijk is, zullen we in de toekomst op het vlak van sociaal-economische monitoring ook samenwerken met de SERV-Studiedienst.

Output: functionele samenwerkingsprotocollen tussen Vlaamse overheden onderling en met lokale overheden, met een beschrijving van de meerwaarde.

Coördinatie van de Vlaamse statistiekproductie verder structureel gestalte geven

Bij de bestuurlijke hervorming van de Vlaamse overheid (BBB) werd geopteerd om geen grote centrale statistiekinstelling uit te bouwen maar de verschillende actoren van de productie en verspreiding van Vlaamse statistieken tot samenwerking te stimuleren, met de Studiedienst van de Vlaamse Regering als aanspreekpunt en coördinator. Het Platform Statistiek fungeert binnen de Vlaamse overheid als overlegforum.

De diensten van de Vlaamse overheid zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de door hen geproduceerde administratieve databanken, surveys en onderzoeken. De Vlaamse overheidsdiensten houden voor de statistiekproductie zo veel mogelijk rekening met de aanbevelingen van de Praktijkcode Europese Statistieken (aanbeveling van de Europese Commissie van 25 mei 2005). Ze kunnen een beroep doen op ondersteuning vanwege de Studiedienst van de Vlaamse Regering, die opleidingen aanbiedt, aanbevelingen en goede praktijkvoorbeelden ter beschikking stelt, en advies op

maat verleent met betrekking tot statistiek, surveyonderzoek, indicatoren, beleidsevaluatieonderzoeken toekomstverkenningen.

De verschillende initiatieven die op gang komen om gegevens geïntegreerd te ontsluiten, moeten nog meer op elkaar worden afgestemd. In plaats van de situatie waarbij iedere instelling haar informatie verzamelt en die vervolgens in een bepaalde format en aggregatieniveau ter beschikking stelt aan een centrale actor of aan hogere (inter)nationale overheden in het kader van verplichte rapporteringen, moet veeleer gezocht worden naar netwerking. Door databanken met elkaar te verbinden kunnen gegevens zonder extra inspanningen worden geëxtraheerd en bewerkt. Het voordeel is dat steeds vertrokken wordt van dezelfde authentieke bron, die onder de verantwoordelijkheid van de producent en beheerder continu wordt geactualiseerd. Die geïntegreerde benadering draagt bij tot administratieve vereenvoudiging en biedt mogelijkheden voor betere afstemming van transversale beleidsprojecten, zoals is aangekondigd in de Vlaamse toekomstvisie voor 2020.

Er zal naar een synergie worden gezocht met het MAGDA-platform (CORVE) en het geo-loket (AGIV) (zie hoofdstuk 4: geografische informatie).

Output: adviezen Platform Statistiek, doorwerking naar beleid.

7. Overheidscommunicatie

7.1 Inleiding

De Vlaamse overheid voert een beleid dat de burger ¹⁶centraal plaatst. Ze profileert zich als een daadkrachtige, efficiënte en effectieve overheid, die de kwaliteit van haar contact met de burger hoog in het vaandel voert. De Vlaamse overheid krijgt feedback van de burger, betreft hem actief bij de totstandkoming en de uitvoering van haar beleid en informeert hem consequent over haar beleid, beslissingen en dienstverlening. De overheid prikkelt, vormt, informeert, mobiliseert en daagt haar burgers uit zodat zij actief deelnemen aan de samenleving en zelf verantwoordelijkheid nemen.

Communicatie speelt een strategische rol bij de handelingen van een overheid. Overheid en burger zijn constant in dialoog. Iedereen heeft het recht om **goed geïnformeerd** te worden over zijn rechten en plichten, over het beleid van zijn overheid en over de dienstverlening die ze biedt. Iedereen moet op een eenvoudige manier bij de overheid terechtkunnen met zijn vragen. Dat is een kwestie van goede communicatie, maar ook van een goede organisatie. Daarnaast gebruikt een overheid communicatie om haar **beleid waar te maken**: om mensen te laten participeren, om mensen te overtuigen om iets te doen of iets te laten, om ze tot een duurzame gedragsverandering aan te zetten in het belang van henzelf of van de samenleving.

Welke functie ze ook vervult, communicatie begint met **contact** leggen. En het is voor de communicatieverantwoordelijken en alle personeelsleden van de Vlaamse overheid een voortdurende opdracht om dat steeds beter te doen **in een snel veranderende wereld**. Contact leggen werkt in twee richtingen: een persoon, een bedrijf, een organisatie... wil vlot de juiste informatie of overheidsdienst vinden die hij op dat moment nodig heeft. Overheidsdiensten van hun kant willen hun doelgroepen bereiken en betrekken bij hun beleid: toeristen, jongeren, ouders van baby's, (ver)bouwers, 'de Vlaming in het algemeen', Nederlands- of anderstalige Brusselaars, expats, werkzoekenden, kmo'ers, inburgeraars, sportbeoefenaars... Hoe breng je dat contact tot stand en hoe hou je het in stand, in een complexe en snel veranderende maatschappij? En hoe zorg je ervoor dat de mensen die het zwakst, staan daarbij niet uit de boot vallen?

Het beeld dat mensen hebben van Vlaanderen en van de Vlaamse overheid, is bepalende voor een goed contact. Vlaanderen kan zich vandaag nog sterker als deelstaat met een slagkrachtige overheid bij de relevante doelgroepen in binnen- en buitenland presenteren. Met Vlaanderen in Actie (ViA) en het Pact 2020 hebben we onze beleidsdoelstellingen op lange termijn expliciet vastgelegd en een breed maatschappelijk draagvlak gegeven. Dat is meteen een geschikte basis om een duurzaam imago-beleid op te bouwen.

In dit deel van de beleidsnota Algemeen Regeringsbeleid geef ik mijn visie op het communicatiebeleid van de Vlaamse overheid en op de rol die de verschillende hoofdrolspelers moeten spelen voor de realisatie van de strategische en operationele doelstellingen voor overheidscommunicatie. Om hun rol als strategische partner te kunnen vervullen, is het van groot belang dat de Vlaamse overheid ondanks de beperkte budgettaire ruimte voldoende aandacht blijft besteden aan overheidscommunicatie.

¹⁶ Burger is in deze nota te lezen als de burger in al zijn mogelijke hoedanigheden: werkgever, werknemer, lid van een organisatie, bedrijfsleider, jongere, oudere, ambtenaar, diplomaat, anderstalige in Vlaanderen, leerling, muziekliefhebber, allochtoon, holebi, toerist, expat...

7.2 Omgevingsanalyse: nieuwe verwachtingen in de veranderende omgeving

De voorbije jaren heeft de Vlaamse overheid met een intensievere samenwerking met middenveld en lokale besturen, een actief en proactief persbeleid en sterke sectorale communicatieacties met oog voor doelgroepen, 1700 als multikanaal uniek loket, het project Vlaanderen in Actie (ViA)... een antwoord geformuleerd op de roep om **vraaggestuurde communicatie** ten dienste van de ontvanger. De Vlaamse overheid heeft veel geïnvesteerd in toegankelijke kanalen die de drempel voor het contact zo laag mogelijk maken. En dat heeft resultaat opgeleverd. De evaluatie van het decreet Openbaarheid van Bestuur toont dat het eerste contact met de burger meestal goed zit. De burger weet de Vlaamse overheid te vinden en krijgt er behoorlijke basisinformatie. Maar na dat eerste contact loopt hij vaak verloren. Veel informatie wordt versnipperd aangeboden en de burger moet zelf alle puzzelstukken bij elkaar leggen. Het antwoord op de vraag: **‘wat betekent dat concreet voor mij’** ontbreekt vaak.

Zeker in een tijd met zo veel technologische mogelijkheden verwachten burgers dat hun overheid hen **volledige, geïntegreerde informatie op maat** kan geven. En dat liefst **proactief**: de overheid moet zelf initiatief nemen en de burger de juiste informatie bezorgen op het juiste moment. Daarvoor moet de overheid gebruikmaken van wat ze al weet over de concrete situatie van die burger, over de grenzen van aparte entiteiten en bestuursniveaus heen. De burger vraagt dus naar een **duurzame relatie en niet naar losse contacten met de verschillende overheden**.

In de veranderende omgeving volstaat het klassieke communicatiemodel met de zender (overheid) die via georganiseerde media communiceert met ontvangers (burgers) niet meer. In onze maatschappij evolueert communicatie steeds meer naar **‘intercasting’** in plaats van ‘broadcasting’. Communicatie is steeds meer *van* iedereen, *voor* iedereen en *door* iedereen. Ook dat schept nieuwe verwachtingen: de burger wil niet alleen informatie ontvangen, maar ook de inhoud mee beheren, bepalen, verbeteren. Hij wil met andere woorden dat zijn overheid hem in de communicatie als een gelijkwaardige partner beschouwt.

Van een echte partner mag de overheid een actief burgerschap verwachten. En burgers nemen initiatieven. Ze gaan sneller en vaker een engagement aan voor initiatieven die ze zelf hebben genomen dan voor initiatieven van de klassieke organisaties. In communicatietermen wordt dat de **sociale netwerkmethod**e genoemd. De sociale netwerkmethode betreft leden van een doelgroep bij de opzet en uitvoering van communicatie. Overheidscommunicatie is doeltreffender als ze tot stand komt in overleg en samenwerking met de doelgroep waarvoor ze bedoeld is.

De sociale netwerkmethode maakt innovatief gebruik van de klassieke massamedia en de klassieke intermediairen (erkende verenigingen, beroepsgroepen als notarissen en artsen. Daarnaast worden ook de **‘eigen’ kanalen** van de doelgroepen ingeschakeld. Dat kan *offline* (bijvoorbeeld door aanwezig te zijn op evenementen die de doelgroepen organiseren), of vaak op een efficiënte manier online.

De nieuwe ontwikkeling op het vlak van internettechnologie stelt individuen en kleine groepen in staat om zich laagdrempelig te organiseren en biedt hen ook de mogelijkheid om open data te hergebruiken en op die manier verrijkte inhoud te creëren. De technologische ontwikkelingen (onder meer de 2.0-technologie) zorgen ervoor dat terwijl het vroeger volstond om aanwezig te zijn op het internet, de overheid nu ook online aanwezig moet zijn op diverse sociale media waar haar doelgroepen tijd spenderen. In dat kader kan gesproken worden over de overheid als *platform*. Aan de ene kant kan de overheid het initiatief nemen om rond concrete vragen, problemen, stellingen of thema’s **communities** te creëren voor burgers, organisaties of bedrijven. In wisselwerking met die groepen kan de overheid zich een breed beeld vormen van maatschappelijke wensen en tegelijk werken aan communicatie en draagvlak. Aan de andere kant kan de overheid als **open overheid** werk maken van het openstellen van bepaalde van haar databronnen zodat creatieve burgers, organisaties of bedrijven die innovatief kunnen hergebruiken.

De maatschappelijke evolutie is vrij jong. Er bestaan (nog) geen gestandaardiseerde methodes. De Vlaamse overheid mag echter niet aan de kant blijven staan. Ze moet durven **experimenteren, verder inzicht verwerven** in haar doelgroepen en de **ontwikkelingen** op het vlak van media- en informatiegebruik bij haar doelgroepen van zeer nabij volgen. Op basis van die kennis moet de

Vlaamse overheid haar communicatiestrategie voortdurend verfijnen en vertalen naar een innovatieve communicatieaanpak, met een mix van nieuwe en bestaande instrumenten, in samenwerking met haar partners (andere overheden, bedrijven, media, en ... de burger zelf). Daarbij staat niet de zender centraal, maar wel het kwalitatieve, duurzame contact met de burger.

7.3 Strategische en operationele doelstellingen

7.3.1 Geïntegreerde informatie

De afdeling Contactpunt Vlaamse Infolijn (DAR) werkt – samen met Corve, de VVSG en de VVP17 – ter uitvoering van het decreet Openbaarheid van Bestuur aan een gezamenlijk informatiebestand. Het streefdoel is om de informatie van de verschillende overheden te bundelen in een actuele, uniforme en gevalideerde productcatalogus. In een eerste fase ligt de nadruk op informatie van de Vlaamse overheid en de lokale besturen die ontsloten wordt via de eigen digitale en fysieke loketten van die overheden. Dat is een belangrijke stap in de verdere uitwerking van het één-loketprincipe. Een burger moet onafhankelijk van het loket waarop hij een beroep doet (1700, gemeentelijk loket, overheidssites), identieke informatie krijgen.

De Vlaamse overheid wil het contact met de burger nog vlotter laten verlopen. Burgers willen immers dat ze geholpen worden over de grenzen van alle bestuursniveaus heen. Samenwerking met de Brusselse, federale en Europese overheid is een logische volgende stap in de uitbouw van een geïntegreerde productcatalogus.

De afdeling Contactpunt Vlaamse Infolijn coördineert dat project inhoudelijk, samen met alle betrokken entiteiten binnen en buiten de Vlaamse overheid. Die ontsluiten de informatie ook via hun eigen kanalen en faciliteren samen met Corve de uitwisseling van informatie tussen de verschillende bestuursniveaus om het éénloket-principe verder uit te werken.

7.3.2 Een open overheid

Echt waardevolle en interactieve contacten vergen ook openheid van de overheid(sinformatie) en een innovatief gebruik van media. De Vlaamse overheid wil duidelijk een open en transparante overheid zijn. In haar eindrapport stelt de Commissie Efficiënte en Effectieve overheid terecht dat 'het essentieel is dat de samenleving eigenaarschap heeft van haar overheid; de graad van openheid staat daarmee in sterke correlatie'. De evolutie van internettechnologie en van mobiele technologie biedt mogelijkheden om dankzij openheid meerwaarde te bieden aan de contacten tussen de overheid en haar burgers.

Zo moet de informatie die de afdeling Contactpunt Vlaamse Infolijn verzamelt en ontsluit via haar eigen overheidskanalen bijvoorbeeld bestaan uit open data, die ook gebruikt kunnen worden voor en door burgers. Op die manier kan een burger een meerwaarde bieden aan de informatie en gegevens van de overheid (door feedback of signalen te geven of door eigen data toe te voegen).

¹⁷ Corve – Coördinatieceel Vlaams e-government; VVSG – Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten; VVP – Vereniging van de Vlaamse Provincies

7.3.3 Directe interactie met de burger

Door gegevens open te stellen kunnen burgers actief een bijdrage leveren aan de verschillende fases van de beleidscyclus. Voor actieve burgerparticipatie volstaat een beleid van open data niet. De overheid moet ook innovatieve manieren creëren om de betrokkenheid in elke beleidsfase te stimuleren.

In deze legislatuur zal de Vlaamse overheid extra aandacht besteden aan projecten die directe interactie met de burger aanmoedigen. De afdeling Communicatie (DAR) moet - samen met de betrokken communicatieverantwoordelijken - in die projecten een initiërende en adviserende rol spelen:

- door modellen te ontwikkelen voor succesvolle interactie en samenwerking met de burger,
- door de projecten te volgen en de kennis erover te delen binnen en buiten de eigen organisatie,
- door goede praktijken uit binnen- en buitenland te verzamelen en te delen,
- door communities te organiseren waarin interne en externe experts kennis opbouwen en delen en projecten voortdurend evalueren.

Nieuwe en sociale media zullen in die projecten bewust, actief en veelvuldig ingezet worden. Openheid, samenwerking en wederkerigheid zijn immers wezenskenmerken van die media. De 'klassieke' media kunnen ook een bijdrage leveren aan de projecten voor directe interactie op voorwaarde dat ze innovatief ingezet worden. Dat betekent een verdere verschuiving van de klassieke top-downmassamediacampagnes naar projecten waar die media interactief gebruikt worden.

7.3.4 Proactieve en alerte communicatie

De Commissie Efficiënte en Effectieve overheid schrijft in haar eindrapport dat 'de administraties in Vlaanderen radicaal en strategisch moeten kiezen voor een digitale overheid'.

Het inventariseren en koppelen van alle authentieke databronnen van de Vlaamse overheid (en andere overheden) schept kansen voor overheidscommunicatie en het gebruik van open data. Met die data kan de overheid proactief informatie op maat aan de burger aanbieden. In bepaalde gevallen kan de overheid een burger laten weten dat hij recht heeft op iets en anticiperen op zijn vraag. Een alerte overheid biedt ook informatie aan zijn burgers op het ogenblik dat die burgers de informatie nodig hebben. Daarvoor moet onderzocht worden in hoeverre de overheid haar data kan gebruiken om burgers gericht te informeren over maatregelen waarvoor ze in aanmerking zouden kunnen komen.

Om op maat te kunnen informeren zal de overheid haar informatie ook anders moeten (laten) 'moduleren'. Nu is de informatie nog te vaak opgesteld met het oog op de verspreiding ervan via (eigen) massamediale kanalen, terwijl de burger verwacht dat informatie en dienstverlening volgens zijn individuele logica uitgewerkt worden. Ook daar kan een beleid van 'open data' helpen en kan door samenwerking met partners of media die dichter bij de individuele burger staan, de vertaalslag gemaakt worden.

7.3.5 Communicatie met een lage drempel

De Vlaamse overheid is zich ervan bewust dat nog niet iedereen toegang heeft tot internet en dat het bepaalde doelgroepen ontbreekt aan vaardigheden om optimaal gebruik te maken van de digitale mogelijkheden. In het verleden hebben interactieve diensten van de Vlaamse overheid zich vaak uitsluitend gericht op het gebruik van internet als medium. Daarbij werd er onvoldoende aandacht besteed dat niet alle burgers vlot kunnen werken met internettoepassingen. Het Contactpunt Vlaamse Infolijn heeft met haar multikanaalloket 1700 - het uitgelezen instrument om de digitale kloof met betrekking tot overheidsinformatie op te vangen. Het multikanaalloket wordt enerzijds ingezet om de verschillende diensten te sensibiliseren om de nodige aandacht te (blijven) schenken aan de burgers die minder vaardig zijn met computertoepassingen en anderzijds om de overheidsinformatie blijvend bereikbaar te houden, zowel voor de niet-internetgebruiker als voor de niet-bekwame internetgebruiker.

De drempel laag houden betekent ook dat de overheid aandacht heeft voor duidelijke en begrijpelijke taal en die taal waar nodig aanpast aan de doelgroep.

versterken. Die trend is al ingezet. Het besef groeit dat er geen tegenspraak hoeft te zijn tussen de autonomie en slagkracht van de eigen entiteit enerzijds en samenwerking en gemeenschappelijke beleidslijnen anderzijds. Integendeel, ze versterken elkaar als ze de kans krijgen om samen te groeien.

Een formeel communicatieoverleg van communicatieambtenaren uit de dertien beleidsdomeinen bestaat al, en blijft nodig. Daarnaast – maar niet los ervan moeten de communicatieverantwoordelijken de ruimte krijgen om informele netwerken uit te bouwen met hun collega's en waar nodig met externe experts (cf. supra). Communicatie is een specialisme, een vak, een expertise. En als we een innovatieve overheidscommunicatie willen, moet die expertise voortdurend gevoed worden. Binnen hun takenpakket moeten de communicatieverantwoordelijken tijd kunnen maken voor kennis- en ervaringsuitwisseling, vorming, en gezamenlijke (doelgerichte!) experimenten via communities (al dan niet online) die groeien op basis van de passies en interesses van mensen. Ze moeten wel werken binnen een afgesproken, gemeenschappelijk referentiekader, zodat iedereen hetzelfde verstaat onder dezelfde begrippen. Hun werk is ook niet vrijblijvend: het moet resultaatgericht zijn, met een concreet doel voor ogen.

Ook op dat vlak moeten de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR) een stimulerende rol spelen. De communicatieadviseurs van DAR moeten zich bovendien blijvend specialiseren in deelaspecten van het communicatievak, zodat de Vlaamse overheid als geheel de vinger aan de pols kan houden.

Communicatieverantwoordelijken uit verschillende beleidsdomeinen moeten veel vaker de krachten bundelen en samen communiceren over een bepaald onderwerp. Wie streeft naar succesvolle contacten met de burger, kan niet anders dan over de muur kijken naar zijn naaste burens. De burger heeft geen behoefte aan versnipperde informatie en halve oplossingen, maar verlangt duurzame geïntegreerde communicatie. Communicatieverantwoordelijken moeten alert zijn en van in het begin uitkijken naar mogelijke samenwerking. Dat is overigens niet alleen de taak van communicatieverantwoordelijken, maar ook van elke individuele ambtenaar.

Interne samenwerking betekent dat er in elk dienstverlenings-, beleids- of regelgevingsproces een goede samenwerking moet zijn tussen wie inhoudelijk verantwoordelijk is en wie verantwoordelijk is voor de communicatie. Communicatie mag niet op het einde van het proces komen, maar moet van meet af aan in rekening worden gebracht. Dat veronderstelt wederzijds vertrouwen in elkaars deskundigheid.

Een professioneel reputatiemanagement

Vlaanderen en de Vlaamse overheid hebben nood aan een structureel beleid rond reputatie en beeldvorming.

Uitgangspunten

- Een sterke reputatie als middel, niet als doel.

Meer naamsbekendheid voor Vlaanderen, een positiever beeld in het buitenland over de Vlamingen of een grotere zichtbaarheid van de Vlaamse overheid in al haar diensten zijn geen doel op zich. Centraal staan de bevoegdheden en de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid op lange termijn (zoals geformuleerd in ViA en Pact 2020), waarbij beeldvorming en reputatiemanagement een middel zijn om die doelstellingen te helpen realiseren. Die functionele benadering betekent enerzijds dat de inhoudelijke koers van de communicatie in het verlengde ligt van de beleidsaccenten, en anderzijds dat de communicatie gericht wordt ingezet, steeds met het oog op de te bereiken doelstellingen en doelgroepen.

- Een constructief en duurzaam verhaal.

Reputatiemanagement vertrekt vanuit een constructief, duurzaam verhaal (een Sustainable Corporate Story) dat aansluit bij de belangstelling en behoefte van de ontvanger. Het is weinig zinvol snel een kortetermijncampagne of een nieuw logo te lanceren. Het project is alleen zinvol als het stevig onderbouwd is en een breed draagvlak heeft. Bovendien laat een dergelijke duurzame koers toe om kleinere ad-hocincidenten of negatieve topics te neutraliseren of in een juister perspectief te plaatsen. Reputatiemanagement is ingebed in het ruimere geheel van overheidscommunicatie en bouwt verder

op een solide basis van informatie en dialoog. Het langetermijnverhaal is onderscheidend, appellerend aan de internationale doelgroepen, enthousiasmerend voor de eigen overheid en haar medewerkers, het middenveld en de burgers.

- Vlaanderen of Vlaamse overheid?

Het project vertrekt vanuit het internationale profiel van Vlaanderen als regio. De waarden en kernelementen in de Sustainable Corporate Story van Vlaanderen moeten ook de beeldvorming van de Vlaamse overheid bepalen. De Vlaamse overheid belichaamt de waarden waarmee de Vlaamse regio zich profileert. Als de Vlaamse deelstaat claimt een innovatieve, duurzame en sociale regio te zijn met een slagkrachtige overheid, moeten die waarden ook de rode draad vormen in het beleid, de dagelijkse werking en de communicatie (zowel inhoudelijk als vormelijk) van de diverse geledingen van de Vlaamse overheid. De bovenvermelde uitgangspunten gelden ook voor dat afgeleide verhaal.

- Wisselwerking met andere merken.

Cruciaal is dat de aanpak niet vertrekt vanuit een competitief model. Als dat mogelijk, nuttig en wenselijk is, wordt gestreefd naar een samenwerking met lokale, provinciale, federale of Europese partners zodat sterke merkelementen elkaar kunnen versterken. De keuze voor bepaalde merknamen en symbolen wordt in eerste instantie bepaald op basis van de beoogde doelstellingen.

Ook binnen de Vlaamse overheid staat een functionele samenwerking centraal. De kernelementen uit de Sustainable Corporate Story zijn terug te vinden in de dagelijkse werking en de communicatie van al haar geledingen (regering, departementen, agentschappen). De functionele samenwerking wordt alleen expliciet vertaald in de diverse communicatiedragers als dat nuttig en nodig is, bijvoorbeeld als de Vlaamse overheid de burgers en het middenveld wil informeren over en betrekken bij het (langetermijn)beleid.

Aanpak

- SWOT-analyse beeldvorming Vlaanderen

De beeldvorming verstrekt vanuit een onderbouwd en gevalideerd langetermijnverhaal. De afdeling Communicatie (DAR) zal daarvoor het nodige voorbereidende werk leveren. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met het Departement internationaal Vlaanderen (iV) en de agentschappen binnen dat beleidsdomein, en in voortdurend overleg met de relevante partners in de andere beleidsdomeinen. Op basis van de diverse beleidsdocumenten, vergelijkbare gegevens bij andere regio's, kwalitatieve analyses bij belanghebbenden en kwantitatieve metingen bij de prioritaire (internationale) doelgroepen wordt de Sustainable Corporate Story uitgewerkt en wordt in kaart gebracht in welke mate het huidige profiel van Vlaanderen aansluit bij dat ideaalbeeld. Dat gebeurt in samenwerking met de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR).

- Gericht reputatiemanagement

De analyses leiden tot een aantal concrete communicatielijnen om het gewenste imago te ondersteunen. Naargelang van de vastgestelde hiaten en opportuniteiten kan de communicatie zich richten tot specifieke doelgroepen, zoals buitenlandse investeerders, toeristen, onderzoekers en studenten, opinieleiders in en rond Brussel, Vlaamse expats, internationale politieke niveaus, bepaalde media of tot specifieke geografische regio's. Daarnaast moeten de partners uit het bedrijfsleven, het middenveld en de Vlaamse burgers doordrongen raken van de Sustainable Corporate Story van Vlaanderen en hun rol opnemen.

De kernwaarden uit het verhaal van Vlaanderen als regio bepalen vervolgens de communicatielijn voor de Vlaamse overheid. De afdeling Communicatie (DAR) moet die communicatielijn in overleg met alle beleidsdomeinen uitwerken en afspraken maken over het gebruik in de overheidscommunicatie. Als de afspraken vastliggen, zal de afdeling Communicatie (DAR), samen met de communicatieambtenaren van de Vlaamse overheid, het verhaal en de communicatielijn bewaken advies verlenen over mogelijke reputatieschade door overheidsacties, en de beleidsvoerders wijzen op kansen en opportuniteiten.

- Proactief issue management

De afdeling Communicatie (DAR) zal ook een aantal kortetermijnprojecten coördineren die een impact op de reputatie van Vlaanderen en de Vlaamse overheid kunnen hebben. Enerzijds moeten we inspelen op een aantal (al geplande) externe projecten waarbij Vlaanderen zich positief kan positioneren bij prioritaire doelgroepen of rond relevante thema's: het Belgische EU-voorzitterschap in 2010 (zie verder), de Wereldtentoonstelling in Shanghai, de herdenking '100 jaar Eerste Wereldoorlog', enzovoort. Ook een strategie om met voldoende regelmaat de vorderingen in de ViA-doorbraken gericht te communiceren aan het middenveld en de burgers, sluit daarbij aan (zie punt 1 van deze beleidsnota).

In 'Flanders today' - uitgegeven in opdracht van het departement Internationaal Vlaanderen - krijgen expats en buitenlandse gasten wekelijks een genuanceerd beeld van de politieke, sociaal-economische, wetenschappelijke en culturele rijkdom van Vlaanderen.

Anderzijds wordt werk gemaakt van een gecoördineerde, proactieve aanpak van mogelijk negatieve issues. Dat zijn onderwerpen met betrekking tot Vlaanderen of Vlaams beleid waarbij een gecoördineerde communicatie en een coherent woordvoerderschap kunnen leiden tot een beter begrip bij de relevante doelgroepen en een beperkte(re) impact op het imago van Vlaanderen. De afdeling Communicatie (DAR) werkt voor die onderwerpen samen met alle betrokkenen bij kabinetten en bij de administratie een communicatiedraaiboek uit, en verzorgt een gestructureerde monitoring van lopende en nieuwe issues.

Structurele aandacht voor meten en evalueren

De Vlaamse overheid moet haar communicatie voortdurend evalueren. Het meten van de efficiëntie en de effectiviteit van communicatie-inspanningen maakt integraal deel uit van elk communicatieproject. Door middel van onderzoek krijgt de Vlaamse overheid informatie over de efficiëntie en effectiviteit van de communicatieactie en op basis daarvan kan ze gerichte verbeteracties opzetten. Onderzoek moet het ook mogelijk maken om bepaalde strategische of creatieve keuzes te maken.

De overheidscommunicatie moet daarnaast gebruikmaken van een actuele set van indicatoren op basis waarvan het effect van de communicatie-inspanningen regelmatig gerapporteerd kan worden en op basis waarvan het succes van contacten gemeten kan worden, eventueel met een communicatiebarometer. De afdeling Communicatie (DAR) werkt daarvoor samen met de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) en de collega's van Bestuurszaken (BZ), en ook de expertise van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV) wordt ingeschakeld.

Communicatie bij het begin van elk beleidsproces

Communicatie heeft een strategische functie in het beleidsproces. Bij het nemen van beleidsbeslissingen kan het best in de vroegst mogelijke fase aan communicatie worden gedacht. Op die manier worden beleidsmakers (en -voorbereiders) zich bewust van de mogelijkheden die er zijn om de burger te betrekken bij het beleidsproces of van de mogelijke gevolgen van hun beslissing voor de communicatie. Communicatieverantwoordelijken worden dus van in het begin bij het proces betrokken.

7.4 Rolverdeling in de Vlaamse overheidscommunicatie

De actiepunten uit deze beleidsnota worden niet alleen verwezenlijkt door de communicatieprofessionals bij de afdeling Communicatie en de medewerkers van het Contactpunt Vlaamse Infolijn (DAR), maar ook door de communicatieambtenaren en -verantwoordelijken in de dertien beleidsdomeinen, de perswoordvoerders en de ministeriële woordvoerders, en niet het minst door elke individuele medewerker van de Vlaamse overheid.

7.4.1 Afdeling Communicatie (DAR)

De afdeling Communicatie (DAR) bereidt het algemene communicatiebeleid voor en ondersteunt alle hoofdrolspelers in de Vlaamse overheidscommunicatie. Dat doet ze onder meer door expertise aan te bieden, vorming en overleg te organiseren en organisatiebrede interne en externe communicatiekanalen uit te bouwen.

De afdeling Communicatie (DAR) heeft als opdracht om tijdens deze legislatuur:

- door expertise te verwerven en te delen de communicatieverantwoordelijken in de beleidsdomeinen te helpen om verder inzicht te verwerven in hun doelgroepen en in de ontwikkelingen op het vlak van media- en informatiegebruik bij die doelgroepen;
- projecten op te starten voor directe interactie met de burger om de betrokkenheid van burgers in elke beleidsfase te verhogen. In die projecten moet bewust, actief en veelvuldig gebruikgemaakt worden van nieuwe en sociale media en moeten ‘klassieke’ media innovatief ingezet worden;
- te onderzoeken hoe de Vlaamse overheid voor haar communicatie maximaal gebruik kan maken van raamcontracten om flexibel externe expertise in te schakelen. Het gebruik van raamcontracten (bruikbaar voor alle entiteiten) moet ook leiden tot een aanzienlijke efficiëntiewinst bij de verschillende communicatiediensten binnen de Vlaamse overheid;
- naast het formele communicatieoverleg binnen SOBO ook informeel overleg te stimuleren en bijvoorbeeld de oprichting van communities (al dan niet online) mogelijk te maken om kennis te delen en samen werk te maken van innovatieve overheidscommunicatie. Die informele samenwerkingsverbanden zijn niet vrijblijvend, maar resultaat- en doelgericht;
- alle nodige initiatieven te nemen om te komen tot een gestructureerde, professionele en breed gedragen aanpak van de beeldvorming van Vlaanderen en de Vlaamse overheid;
- instrumenten te ontwikkelen op basis waarvan het effect van de communicatie-inspanningen regelmatig gerapporteerd kan worden en waarmee het succes van de contacten tussen burger en overheid in kaart gebracht wordt. Een van die instrumenten is een actuele set van indicatoren.

7.4.2 Afdeling Contactpunt Vlaamse Infolijn (DAR) – overheidsinformatie op maat

Uit het meest recente klantenonderzoek blijkt dat meer dan 90% van zowel de gebruikers als de niet-gebruikers van 1700 dit centrale aanspreekpunt van de Vlaamse overheid nuttig vinden. 91% van de gebruikers is bovendien tevreden over de dienstverlening van 1700; bijna 60% blijkt zelfs uitgesproken tevreden. Vooral de aspecten betrouwbaarheid en toegankelijkheid scoren zeer goed.

Om een open en nog meer efficiënte en effectieve overheid te realiseren, moeten we daarom blijven investeren in de verdere uitbouw van 1700. Alle Vlamingen moeten er via verschillende kanalen gratis terecht blijven kunnen met hun vragen voor de overheid.

ICT en internet creëren steeds meer mogelijkheden voor een betere dienstverlening aan de burger, maar ze houden ook gevaren in voor uitsluiting van kwetsbare doelgroepen. Uit hetzelfde klantenonderzoek blijkt dat de laagste sociale klassen veel minder vaak contact opnemen met 1700 via de portaal-site www.vlaanderen.be (6% tegenover 16% van het totale aantal gebruikers). Ook de internetpenetratie in het algemeen ligt bij die doelgroep het laagst.

Het is belangrijk dat het Contactpunt Vlaamse Infolijn de komende vijf jaren zijn opdracht als “klantendienst” van de Vlaamse overheid kan blijven voortzetten en bovendien werk kan maken van de volgende twee speerpunten:

- de drempel om contact op te nemen met de overheid laag te houden en te werken aan het opvangen van de digitale kloof;
- overheidsinformatie open te stellen voor andere besturen en samen te werken aan een geïntegreerd informatiebestand voor de overheid.

De drempel laag houden

Op dit moment heeft maar 69% van de Vlamingen gemakkelijk toegang tot internet. Een klein gezinsinkomen, een laag opleidingsniveau en een hoge leeftijd gaan vaak samen met weinig of geen toegang tot ICT en internet. We kunnen dus spreken van een duidelijke digitale kloof in Vlaanderen.

De Vlaamse Regering is er zich van bewust dat niet iedereen toegang heeft tot het internet of vlot uit de voeten raakt met nieuwe digitale toepassingen. Ze heeft in haar regeerakkoord dan ook een aantal actiepunten opgenomen om de digitale kloof te dichten.

Met het multikanaal loket 1700, dat wordt uitgebaat door het Contactpunt Vlaamse Infolijn, beschikt de Vlaamse overheid over een uniek instrument om klantgerichte, correcte, en actuele informatie te verstrekken aan al haar klanten. 1700 is dan ook het uitgelezen instrument om de digitale kloof met betrekking tot overheidsinformatie op te vangen. Het zal worden ingezet om enerzijds de overheidsinformatie blijvend bereikbaar te houden voor zowel de niet-internetgebruiker als de niet-geoefende internetgebruiker, en om anderzijds de verschillende overheidsdiensten te sensibiliseren zodat ze de nodige aandacht (blijven) schenken aan de burgers die minder vaardig zijn met computertoepassingen of helemaal geen toegang hebben tot het internet.

De afdeling Contactpunt Vlaamse Infolijn zal jaarlijks een overzicht leveren, van de onderstaande aspecten, en de ontwikkeling ervan:

- het aantal producten en diensten die alleen online toegankelijk zijn en waar geen alternatief kanaal voor bestaat;
- het aantal onlineproducten en diensten die moeilijk(er) toegankelijk zijn voor de weinig geoefende internetgebruiker.

Dat ligt in de lijn van de doelstelling van de afdeling om constant te waken over de gebruiksvriendelijkheid en toegankelijkheid van de informatie van de overheid en haar communicatiekanalen.

Klantgerichte en geïntegreerde dienstverlening, over de bestuursniveaus heen

Burgers, bedrijven en organisaties - de 'klanten' van de overheid - stellen steeds hogere eisen aan de dienstverlening van hun overheid. Zij willen bij elke overheid kunnen aankloppen en snel en in een begrijpbare taal geïnformeerd worden over de diensten en producten die ze nodig hebben. Het overheidslandschap wordt echter ook steeds complexer. Overheidsinformatie is op dit moment verspreid over de verschillende bestuursniveaus.

Een klantgerichte overheid zorgt dan ook voor een beleidsdomein- en bestuurslaagoverschrijdende aanpak van haar beleidsthema's. Overheidsinformatie moet thematisch en geïntegreerd worden aangeboden, en moet met andere besturen uitwisselbaar zijn. Een technisch uitwisselingsplatform moet ervoor zorgen dat de informatie over een product of een dienstverlening maar door één overheidsdienst wordt ingegeven en onderhouden. Andere bestuursniveaus kunnen die informatie hergebruiken en verrijken met eigen specifieke informatie. Elke overheid is binnen haar bevoegdheid verantwoordelijk voor haar bijdrage aan de producten of diensten waar de overheidsklant naar vraagt.

Burgers, bedrijven en organisaties krijgen zo toegang tot duidelijke, geïntegreerde informatie en krijgen, bij welke overheid ze ook aankloppen, hetzelfde volledige, correcte en actuele antwoord. Ook de overheid wint daarbij. Door eenmalig redactiewerk en het gebruik van meerdere kanalen draagt een dergelijke samenwerking immers bij tot een efficiëntere en effectievere overheid.

Om dat te realiseren is een nauwe samenwerking tussen de verschillende entiteiten binnen de Vlaamse overheid onontbeerlijk, en is nauw overleg nodig met alle betrokken partijen (lokale besturen en andere bestuursniveaus).

De afdeling Contactpunt Vlaamse Infolijn heeft in het verleden aangetoond het meest aangewezen instrument te zijn om op basis van samenwerking met de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid en met andere bestuursniveaus overheidsinformatie te ontsluiten. Het Contactpunt Vlaamse Infolijn zal verder ingeschakeld worden als coördinator op inhoudelijk vlak om de bestaande initiatieven van thematische informatiebestanden beter te integreren en te ontsluiten.

Zo heeft het Contactpunt Vlaamse Infolijn de voorbije jaren in overleg met de federale overheid en de andere gemeenschappen en gewesten al het sjabloon vastgelegd voor het ontsluiten van overheidsinformatie in het kader van artikel 7 van de Europese Dienstenrichtlijn.¹⁸ Het Contactpunt Vlaamse Infolijn trad in dat overleg op als vertegenwoordiger van de Vlaamse overheid. Samen met het Agentschap Economie verzamelt het Contactpunt Vlaamse Infolijn momenteel alle Vlaamse producten die onder de EDRL-richtlijn vallen en voert die in in een database die door de verschillende bestuursniveaus wordt gedeeld.

¹⁸ Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt

In het kader van de uitvoering van het decreet Openbaarheid van Bestuur gaat het Contactpunt Vlaamse Infolijn met het uitbouwen van een productencatalogus bovendien nog een stap verder. Het Contactpunt Vlaamse Infolijn en de lokale overheden willen met die catalogus alle relevante overheidsinformatie over de bestuursniveaus heen actief openbaar maken, dus ook overheidsinformatie over diensten en producten die niet onder de EDRL-richtlijn vallen.

Het Contactpunt Vlaamse Infolijn is voor die interbestuurlijke projecten belast met de coördinatie, de verdere uitbouw en het actueel houden van het informatieaanbod van de Vlaamse overheid, in nauw overleg met de andere bestuursniveaus.

Het Contactpunt Vlaamse Infolijn zal zo het aanspreekpunt zijn en blijven voor de uitwisseling van informatie met andere bestuursniveaus. Het ligt in de lijn van de doelstellingen van die afdeling om de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid efficiënt te ondersteunen bij hun voorlichtingsfunctie en klantencontacten, en samen te werken met de verschillende beleidsdomeinen en andere overheidsniveaus.

Het Contactpunt Vlaamse Infolijn zal de komende vijf jaar de informatie uit haar kennissysteem trapsgewijs openstellen naar andere diensten binnen de Vlaamse overheid, de lokale besturen en uiteindelijk de hele bevolking.

Jaarlijks zal het Contactpunt Vlaamse Infolijn de voortgang rapporteren aan de hand van:

- het percentage beschikbare antwoordscripts in het kennissysteem dat aangeboden wordt op de portaalsite Vlaanderen.be;
- het aantal gestructureerde productfiches beschikbaar in het kennissysteem;
- het percentage productfiches, verrijkt met informatie van andere bestuursniveaus.

7.4.3 De communicatiemedewerkers in de beleidsdomeinen

Elk ministerie, elke IVA met rechtspersoonlijkheid en elke EVA heeft een communicatieambtenaar die belast is met de voorbereiding en de realisatie van het communicatiebeleid. De IVA's zonder rechtspersoonlijkheid zijn vrij om een eigen communicatieambtenaar aan te wijzen. De meeste IVA's hebben dat ook gedaan. De communicatieambtenaren stimuleren, coördineren en begeleiden de communicatie van hun entiteit. Binnen de verschillende entiteiten zijn er daarnaast ook nog communicatieverantwoordelijken die bijvoorbeeld binnen een ministerie voor een specifieke materie de communicatie verzorgen.

De departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid zijn dus in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor het communicatiebeleid binnen hun beleidsdomein en -veld. Alle ministers en de communicatiemedewerkers in hun beleidsdomeinen worden dan ook opgeroepen om mee te werken aan de realisatie van het Vlaamse beleid met betrekking tot overheidscommunicatie en actief een rol op te nemen in projecten om de kwaliteit van de contacten tussen burger en overheid te verbeteren.

7.4.4 Woordvoerders

De Vlaamse overheid organiseert haar contacten met de media op een professionele manier. In vrijwel alle departementen, agentschappen en instellingen van de Vlaamse overheid zijn er daarom perswoordvoerders aangesteld. Zij bouwen, in samenspraak met de bevoegde minister en in overleg met hun management, een actief en reactief persbeleid uit. Daarnaast heeft elke minister ook een eigen (ministeriële) woordvoerder.

Om het persbeleid maximaal te coördineren neemt de Vlaamse Regering het initiatief om een regelmatig overleg te organiseren tussen de ministeriële woordvoerders en wordt aan de ministers gevraagd om elk voor hun beleidsdomein(en) structureel overleg te organiseren tussen hun ministeriële woordvoerders, de perswoordvoerders en communicatieverantwoordelijken van de administratie. Op die manier kunnen de woordvoerders op politiek en ambtelijk niveau elkaar systematisch op de hoogte houden van initiatieven.

Bijlage: regelgevingsagenda

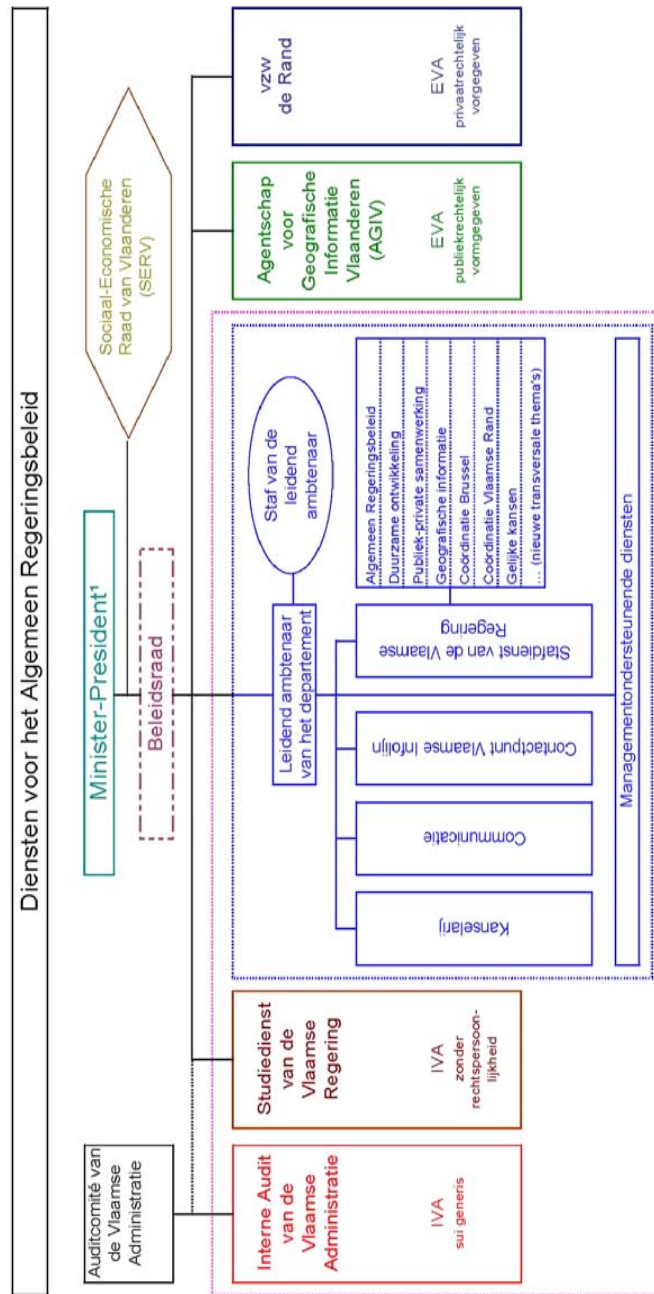
Titel van het initiatief (op basis van de lijsten)	Betrokken regelgeving	Wettelijke dead- line	Korte samenvatting van de beleidsdoelstellingen	Te doorlopen fasen en hun geplande timing	Vereen- vou- ding?	Wordt een RIA opge- steld?	Contact persoon
Besluit duurzame ontwikkeling	Kaderdecreet bevordering van duurzame ontwikkeling	Nvt	Proceduureel regelen van de opmaak en actualisering van een VSDO en betrokkenheid middenveld	Uitvoeringsbesluit op decreet DO, Planafspraken binnen WGDO		Nee	Oda Walpot
Samenwerkingsakkoord met de Federale Staat, de gewesten en gemeenschappen voor de coördinatie van een geografische informatie- infrastructuur	De richtlijn 2007/2/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2007 tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Gemeenschap ten behoeve van het milieubeleid (INSPIRE) Decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data- Infrastructuur Vlaanderen	Nvt	Opstellen van samenwerkingsakkoord met de Federale Staat, gewesten en gemeenschappen voor de implementatie van de INSPIRE-richtlijn	Ondertekening samenwerkingsakk oord (najaar 2009)	Nieuw initiatief ten gevolge omzetting Europese richtlijn INSPIRE	Nee	Tom Callens/ Joris Sanders

Instemmingsdecreet het samenwerkingsakkoord met de Federale Staat, de gewesten en gemeenschappen voor de coördinatie van een geografische informatie-infrastructuur	De richtlijn 2007/2/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2007 tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Gemeenschap ten behoeve van het milieubeleid (INSPIRE) Decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen	Nvt	Opmaak van het instemmingsdecreet bij het samenwerkingsakkoord met de Federale Staat, gewesten en gemeenschappen voor de implementatie van de INSPIRE-richtlijn	Behandeling Vlaams Parlement (zomer 2010)	Nee	Tom Callens/ Joris Sanders
Uitvoeringsbesluit toegang en gebruik van geografische gegevensbronnen, diensten en metagegevens toegevoegd aan GDI-Vlaanderen	Decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen	Nvt	Modaliteiten opstellen voor de toegang, het gebruik en de vergoedingen van de deelnemers aan de GDI, en de andere binnenlandse en buitenlandse instanties.	Goedkeuring VR (voorjaar 2010)	Nee	Katleen Janssen/ Joris Sanders
Mimisterieel besluit tot benoeming van de leden van de stuurgroep GDI-Vlaanderen en GDI-raad	Decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de samenstelling en de werking van de stuurgroep GDI-Vlaanderen en van de GDI-raad	Nvt	Aanwijzen van de leden van de Stuurgroep GDI-Vlaanderen en de GDI-Raad	Ondertekening (najaar 2009) minister	Nee	Katleen Janssen/ Joris Sanders

Uitvoeringsbesluit m.b.t. Naderere regels voor ontwerp GDI-plan en GDI-uitvoeringsplan	Decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen	Nvt	Vastleggen van nadere regels voor het opstellen en goedkeuren van het ontwerp van het GDI-plan en van het GDI-uitvoeringsplan.	Goedkeuring VR (najaar 2010)	Nee	Nee	Kris Lentaeker/ Joris Sanders
Uitvoeringsbesluit voor voorwaarden voor koppeling geografische gegevensbronnen en diensten van derde partijen aan het netwerk	Decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen	Nvt	Vaststellen van de voorwaarden waaronder derde partijen geografische gegevensbronnen en diensten kunnen koppelen aan het netwerk	Timing te bepalen ivf aftoetsing met GDI-Raad	Nee	Nieuw initiatief ten gevolge omzetting Europese richtlijn INSPIRE	
Uitvoeringsbesluit bijdrage kosten e-commercedienst	Decreet van 20 februari 2009 betreffende de Geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen	Nvt	Vaststellen van de verschuldigde bijdrage van de deelnemers die gebruik maken van de centrale e-commercedienst	Goedkeuring VR (voorjaar 2011)	Nee	Nieuw initiatief ten gevolge omzetting Europese richtlijn INSPIRE	Katleen Janssen/ Joris Sanders
Uitvoeringsbesluit toegang en gebruik van het Grootchalig Referentie Bestand	Decreet houdende het Grootchalig Referentiebestand van 16 april 2004	Nvt	Modaliteiten opstellen voor de toegang en gebruik van het GRB	Goedkeuring VR (najaar 2009)	Nee	Nee	Kris Lentaeker/ Joris Sanders
Samenwerkingsakkoord voor de ontwikkeling en inwerkingstelling van een systeem voor uitwisseling informatie over adressen in België	Decreet van 8 mei 2009 betreffende het Centraal Referentieadressenbestand	Nvt	Opstellen van samenwerkingsakkoord met de Federale Staat, gewesten en gemeenschappen voor de ontwikkeling en inwerkingstelling van een systeem voor uitwisseling van informatie over adressen in België.	Ondertekening samenwerkingsakkoord (zomer 2010)	Nee	Nee	Tom Callens/ Joris Sanders

Instemmingsdecreet mbt het samenwerkingsakkoord voor de ontwikkeling en inwerkingstelling van een systeem voor uitwisseling van informatie over adressen in België	Decreet van 8 mei 2009 betreffende het Centraal Referentieadressenbestand	Nvt	Opmaak van het instemmingsdecreet bij het samenwerkingsakkoord met de Federale Staat, gewesten en gemeenschappen voor de ontwikkeling en inwerkingstelling van een systeem voor uitwisseling van informatie over adressen in België.	Behandeling Vlaams Parlement (Najaar 2010)	Nee	Tom Callens / Joris Sanders
Uitvoeringsbesluit CRAB-specificaties	Decreet van 8 mei 2009 betreffende het Centraal Referentieadressenbestand	Nvt	De CRAB-specificaties zijn technische bepalingen over in het bijzonder het opnemen, bijhouden, beheren en Meedelen van adrescomponenten.	Goedkeuring VR (zomer 2010)	Nee	Kris Lentacker / Joris Sanders
Uitvoeringsbesluit CRAB m.b.t. Aanmaak en bijhouding door gemeenten	Decreet van 8 mei 2009 betreffende het Centraal Referentieadressenbestand	Nvt	Vaststellen van de nadere regels voor de wijze waarop de gemeenten de aanmaak en de bijhouding van het CRAB zullen uitvoeren	Goedkeuring VR (najaar 2010)	Nee	Kris Lentacker / Joris Sanders
Onderzoek via het Kenniscentrum PPS naar de haalbaarheid en de implementatie van een besluit om de processen en instrumenten te verankeren voor Vlaamse PPS-projecten.	Decreet betreffende publiek-private samenwerking	Nvt	Eventuele verankering processen & instrumenten en standaardisering	Medio 2010 start onderzoek. Verdere timing in functie van de resultaten	Ja, kan desgevalle nd bijdragen tot meer eenduidig-heid	Marc Theirssen

Bijlage: organogram beleidsdomein DAR

Het departement vormt samen met de agentschappen "Studiedienst van de Vlaamse Regering" en "Interne Audit van de Vlaamse Administratie" het Vlaams ministerie. "Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid".

1 of andere Vlaamse ministers, in de mate dat zij bevoegdheden uitoefenen die gepositioneerd zijn in het beleidsdomein

2 de MOD staat tevens in voor de managementondersteunende dienstverlening aan de agentschappen "Studiedienst van de Vlaamse Regering" en "Interne Audit van de Vlaamse Administratie" alsmede, voor het beleidsdomein "internationaal Vlaanderen" (IV), aan het departement IV en aan het "Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking"

DAR - organogram beleidsdomein

1 oktober 2007